

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a inaugurat Tîrgul Internațional București

Comentariu în pagina 3

În cîmp, în miezul fierbinte al bătăliei pentru recolte,
președintele țării a purtat rodnice dialoguri cu lucrătorii ogoarelor

Comentariu în pagina 2

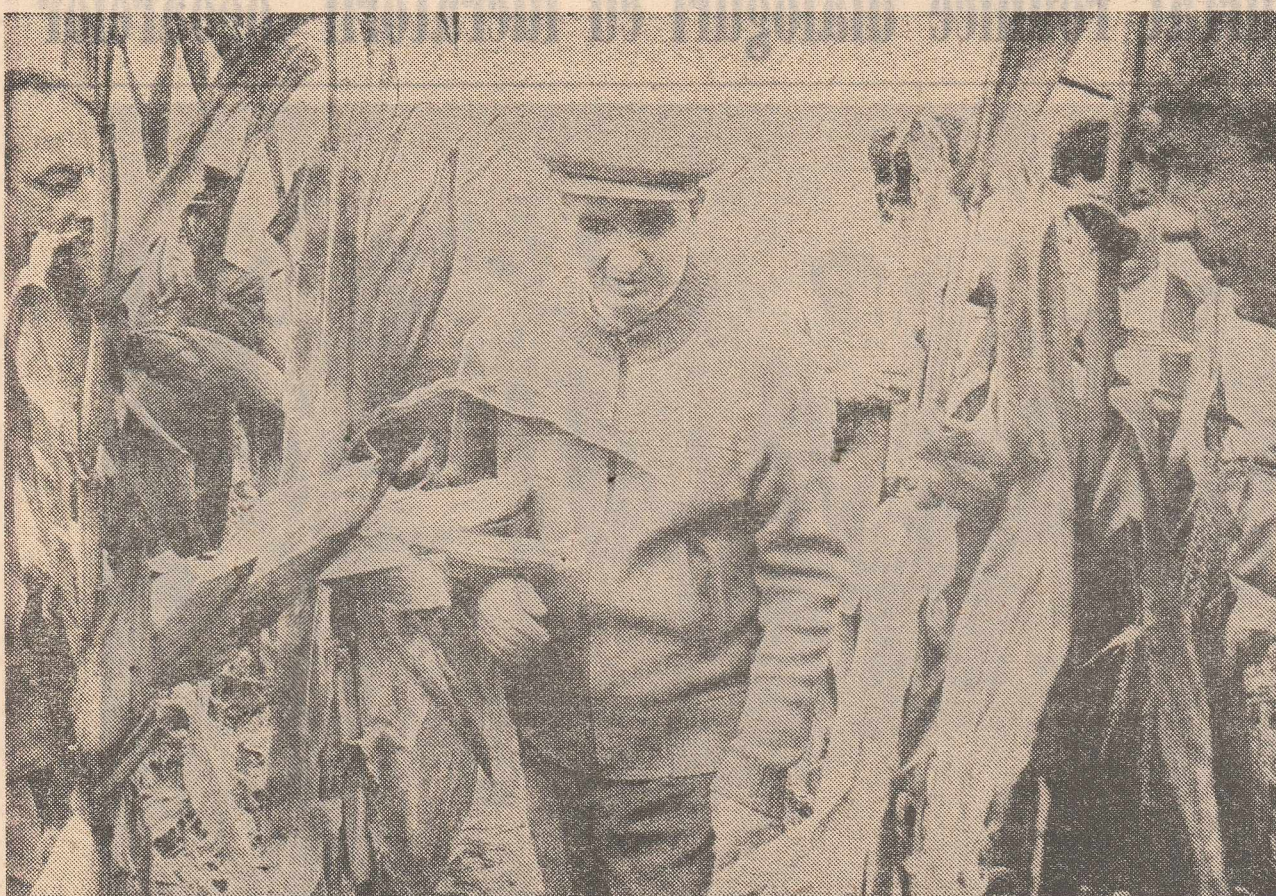
Pe ogoarele județelor Giurgiu, Teleorman, Ialomița și Călărași

Președintele Nicolae Ceaușescu dă noi și puternice impulsuri preocupărilor de înlăptuire a noii revoluții agrare

În zilele de 8 și 9 octombrie 1988, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat vizite de lucru în unități agricole de stat și cooperatiste din județele Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman. Aflat mereu cu gândul și cu fapta de veghe la destinele României socialiste, prezent întotdeauna în miezul clocotitor al vieții, purtând un amplu și permanent dialog cu poporul asupra treburilor și nevoilor țării, conducătorul partidului și statului s-a deplasat și în aceste zile fierbinți ale pînii pe ogoarele patriei pentru a analiza modul în care se desfășoară lucrările din actuala campanie agricolă de toamnă.

■ Mereu în mijlocul oamenilor

■ Munca bună la recoltat se arată

Împreună cu primii secretari ai comitetelor județene de partid, cu reprezentanți ai Ministerului Agriculturii, cu alți factori de răspundere, cu oamenii muncii care lucrau la recoltat au fost discutate aspecte concrete referitoare la strângerea și depozitarea recoltelor în cele mai bune condiții pentru realizarea întocmai a sarcinilor privind livrarea produselor agricole la fondul centralizat al statului, în cantitățile și la calitatea stabilite prin evaluări, în vederea asigurării unei aprovizionări corespunzătoare a populației, a îndeplinirii obiectivelor noii revoluții agrare. Secretarul general al partidului s-a interesat îndeaproape de producțiile înregistrate, îndeosebi la porumb și sfeclă-de-zahăr, apreciind că pretutindeni, ele se dovedesc mai mari decât evaluările făcute anterior. Examinarea la fața locului a lanurilor de porumb a pus în evidență faptul că, în unitățile agricole vizitate, recoltele vor depăși 20 000 kilograme porumb știuleți la hectar, chiar și pe terenuri neirigate, ca în cazul cooperativei agricole de producție Drăgoești. Producții bune, în jurul acestei valori, au fost estimate la unitățile agricole din Adunații-Copăcenii, Măgura și Troianu, iar pe terenurile irigate ale Întreprinderii Agricole de Stat Ograda recolta atinge nivelul de 27 000 kilograme de porumb știuleți la hectar. S-au făcut, de asemenea, măsurători la recolta de sfeclă-de-zahăr, apreciindu-se că la cooperativele agricole de producție Gheorghe Doja, Dor Mărunt, Mihai Bravu, se vor obține 60—70 de tone la hectar, iar la Gurbănești, chiar 90—100 de tone pe terenurile neirigate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca, în paralel cu intensificarea ritmului de recoltare, să se ia măsuri pentru transportul și depozitarea în cel mai scurt timp a tuturor roadelor pământului în hambare, folosindu-se atât mijloacele mecanizate cât și atelajele cu tracțiune animală.

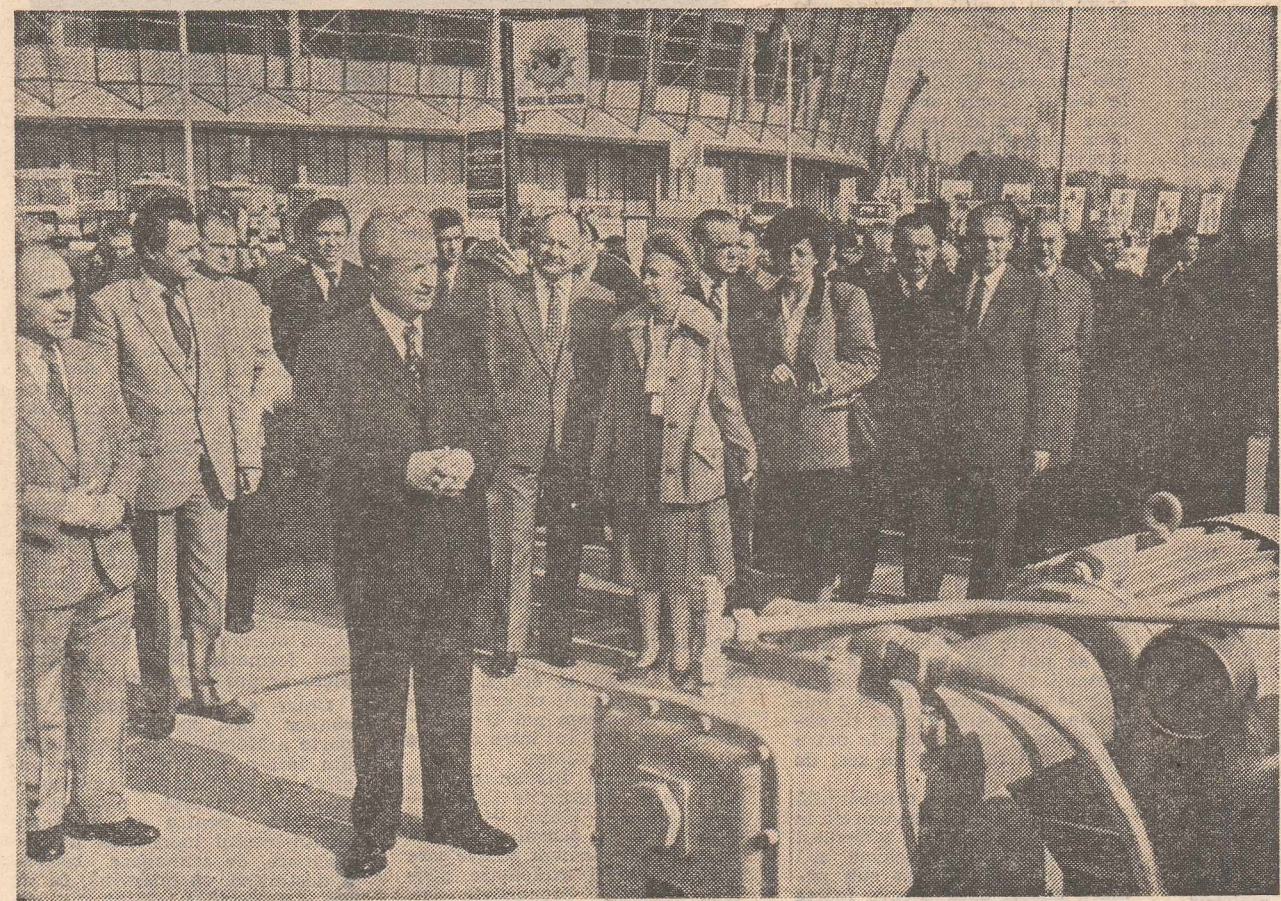
Vizitele conducătorului partidului și statului nostru pe șantierele pînii reprezintă, de fiecare dată, noi pași pe drumul îmbunătățirii calității muncii pe ogoare, a ridicării nivelului științific al agriculturii. Secretarul general al partidului a indicat că, începînd de anul viitor, să se folosească noi metode la semănat care să asigure mărirea densității lanurilor de porumb, creîndu-se totodată condiții mai bune de executare a lucrărilor de întreținere și de irigare prin brazdă. S-a cerut în același timp să se întreprindă toate măsurile pentru desfășurarea operativă a celorlalte lucrări de sezon — eliberarea terenurilor, efectuarea în cele mai bune condiții a arăturilor și însămînțărilor — pentru a se obține în viitorul an agricol producții cit mai mari.

Pretutindeni, lucrătorii ogoarelor, aflați în număr mare la recoltare, l-au întâmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu deosebită căldură, cu sentimente de dragoste și respect, într-o atmosferă de bucurie și satisfacție proprie împlinirii conducătorului iubit cu oamenii muncii din întreaga țară. Aceste vizite de lucru au constituit totodată o nouă dovadă a grijii permanente a secretarului general al partidului pentru bunăstarea și fericirea poporului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a discutat cu numeroși cooperatori și mecanizatori aflați pe cîmp în plină campanie de recoltare, s-a interesat de modul în care-și desfășoară activitatea, de cantitățile de grâu și alte produse ce le-au revenit din producția acestui an, de condițiile lor de viață, adresîndu-le îndemnul de a obține rezultate cit mai bune în muncă, recolte tot mai mari și, pe această cale, o creștere continuă a veniturilor. Secretarul general al partidului a adresat felicitări oamenilor muncii pentru succesele dobîndite și le-a urat să obțină rezultate cit mai bune, pentru ca județele și comunele vizitate să obțină în acest an titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare”.

Lucrătorii ogoarelor au exprimat tovarășului Nicolae Ceaușescu calde mulțumiri pentru grija ce le-o poartă, pentru condițiile de viață și de muncă oferite, pentru indicațiile și îndemnul clarvăzător primit cu prilejul acestor vizite angajîndu-se să acționeze în continuare pentru încheierea cit mai grabnică a actualei campanii agricole, pentru realizarea unor producții tot mai mari și pregătirea în cele mai bune condiții a recoltelor anului viitor, pentru perfecționarea întregii activități din agricultură.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

T.I.B.: Un univers al muncii și creației, al conlucrării pentru progresul națiunilor și binele oamenilor

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a inaugurat, miercuri 12 octombrie, cea de-a XIV-a ediție a Tîrgului Internațional București — prestigioasă manifestare economică, devenită tradițională, care atrage, de la un an la altul tot mai mulți expozanți din întreaga lume.

La sosirea în incinta Complexului expozițional din Piața Scintei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu au fost întâmpinați cu deosebită căldură de mii de bucureșteni.

În cuvîntul său, care a marcat ceremonia deschiderii oficiale a TIB '88, Ioan Ungur, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale a salutat prezența la acest eveniment de seamă al vieții economice și comerciale românești, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu de numele cărui este legată impresionanta dezvoltare a economiei naționale, îndeosebi după perioada istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al PCR, a tovarăsei Elena Ceaușescu, eminent om politic și de stat, savant de largă recunoaștere internațională care acordă o deosebită atenție promovării schimburilor economice și tehnico-științifice. S-a subliniat, totodată, că prestigiul de care se bucură TIB, interesul major cu care această manifestare este întâmpinată de cercurile de afaceri de pretutindeni sînt ilustrate de faptul că la actuala ediție iau parte 550 de firme din 45 de țări de pe toate continentele, precum și 700 de întreprinderi producătoare, centrale industriale, institute de cercetări, proiectări și de învățămînt superior din România.

Vizita a început în pavilionul central unde sînt expuse produse reprezentative realizate în unitățile Ministerului Industriei Electrotehnice, sector a cărui dezvoltare este definitorie pentru nivelul înalt de tehnicitate atins în prezent de întreaga industrie românească. Au fost vizitate în continuare standurile în care sînt prezentate produse noi și modernizate realizate în construcția de mașini, chimie și petrochimie, metalurgie, industria lemnului și materialelor de construcții, agricultură și industria alimentară, industria ușoară, precum și produsele altor sectoare ale economiei românești, care sînt reprezentate la actuala ediție a manifestării expoziționale bucureștene.

Conducătorul partidului și statul a vizitat, de asemenea, pavilioanele naționale ale țărilor prezente la TIB, precum și standurile firmelor străine. La actuala ediție participă 550 de firme din 45 de țări, ceea ce evidențiază interesul manifestat pentru actuala ediție a TIB, aprecierea de care se bucură peste hotare produsele românești, posibilitățile oferite de această manifestare expozițională pentru promovarea comerțului internațional prin încheierea unor numeroase tranzacții. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au fost salutați cu deosebită stimă de reprezentanții ai guvernelor unor țări participante, de șefii misiunilor diplomatice acreditate în țara noastră, de reprezentanții firmelor străine care și-au exprimat satisfacția de a lua parte la TIB și au mulțumit pentru vizită.

Pe parcursul vizitării pavilioanelor străine au fost evidențiate bunele relații existente între România și țările reprezentate, faptul că economia românească a devenit, prin progresele majore pe care le-a înregistrat, un partener deosebit de apreciat, ale cărui produse sînt intens solicitate pe piețele externe.

Vizita a prilejuit reafirmarea dorinței României și a țărilor participante de a-și întări și diversifica în continuare raporturile economice, de a amplifica schimburile comerciale și cooperarea reciproc avantajoasă, în interesul popoarelor lor, al cauzei păcii, destinderii și înțelegerii internaționale.

La plecare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu au fost salutați din nou, cu deosebită căldură, de numeroșii bucureșteni aflați în incinta expoziției.

Sub deviza „Comerț — Cooperare — Dezvoltare — Pace” T.I.B. ilustrează dorința României de a-și extinde și aprofunda în continuare relațiile comerciale și de cooperare cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social-politic, într-un climat de pace și înțelegere.

La T.I.B. '88 participă sute de firme producătoare și exportatoare din România și din 39 de țări din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud și Australia. Un număr de 30 de state își vor prezenta oferta în cadrul unor pavilioane naționale. Acestea sînt Albania, Australia, Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Chile, Cuba, Egipt, R.D. Germană, R.F. Germania, India, Irak, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Libia, Norvegia, Pakistan, Polonia, Spania, Suedia, S.U.A., Tunisia, Turcia, Ungaria, U.R.S.S. și Zair. Este remarcabilă participarea unor firme cu standuri individuale din Anglia, Cipru, Danemarca, El-

veția, Grecia, Olanda, Liechtenstein, Portugalia și Panama. Multe dintre acestea sînt prezențe tradiționale la T.I.B., altele participă pentru prima dată, ceea ce demonstrează prestigiul mereu sporit al acestei manifestări expoziționale bucureștene, aprecierea de care se bucură în rîndul oamenilor de afaceri din întreaga lume. De altfel, în zilele cît va dura cea de-a XIV-a ediție a T.I.B. se așteaptă sosirea în Capitala României a mii de reprezentanți ai cercurilor de afaceri din numeroase țări.

Ca și la edițiile precedente, România este principalul expozant. Centrale industriale și întreprinderi economice, institute de cercetare și proiectare, organizații de comerț exterior prezintă o ofertă bogată și selectivă de produse din aproape toate ramurile economiei. Dezvoltarea și modernizarea permanentă a acesteia, îndeosebi a industriei a cărei producție a fost în primii doi ani ai actualului cincinal de aproape 2 ori

mai mare decît în întregul interval 1950—1965, au determinat mutații calitative și în participarea țării la schimbul mondial de valori. În 1987, spre exemplu, România a promovat relații economice cu 149 de țări față de 98 în 1965, volumul comerțului său exterior sporind în acest interval de 36 de ori. Structura exporturilor s-a modificat în funcție de prioritățile dezvoltării, ponderea mărfurilor cu grad înalt de prelucrare (mașini, utilaje, mijloace de transport, produse chimice și petrochimice, mărfuri industriale de larg consum) ajungînd în prezent la peste 63 la sută din totalul exporturilor. Acestea sînt, de altfel, liniile directoare pe care este structurată ediția din acest an a T.I.B. care va prilejui specialiștilor și oamenilor de afaceri prezenți o informare cuprinzătoare asupra potențialului actual de producție și export al României. Mare parte din exponatele românești sînt produse noi sau modernizate, ca de pildă, mașina de rectificat RIX 20 P

130, centrul de prelucrare CPCF-4CNC, strungul frontal cu doi arbori principali, cu comandă numerică computerizată, microcalculatorul C119 ST pentru medii de lucru agresive, o largă gamă de echipamente periferice, aparate pentru efectuarea măsurătorilor în infraroșu în turnătorii, roboți industriali și celule de fabricație robotizate, sisteme de copiere în 2 și 3 coordonate, aparate electronice de măsură și control.

Cunoscută în lume ca mare producătoare și exportator de utilaje pentru foraj, extracție și prospectare a țițeiului, România și-a dezvoltat acest sector prin adoptarea celor mai noi soluții tehnice, prin reproiectarea și modernizarea produselor. La această ediție a T.I.B. paleta produselor din domeniu include noi instalații de foraj, prevenitoare de erupție, sape de foraj, instalații de extracție. Din sectorul transporturilor, specialiștii și oamenii de afaceri vor putea aprecia nivelul calitativ superior al autocamioanelor și auto-

basculantelor de diferite capacități, tractoarelor, autoturismelor Dacia și Olcit în diferite variante, autoturismelor de teren ARO, precum și al elicopterelor, avioanelor, planoarelor, locomotivelor și vagoanelor de diferite destinații. O bogată prezență are industria chimică și petrochimică ale cărei expozate găzduite de Salonul Internațional al Chimiei ogîndesc gradul înalt de dezvoltare al acestei importante ramuri economice.

Auspiciile favorabile sub care se desfășoară activitatea comercială în cadrul T.I.B. '88, atestate de participarea prestigioasă a firmelor din toate continentele, de diversitatea și nivelul tehnic și calitativ al exponatelor, vor asigura un cadru propice transferului de idei și experiență între specialiști, contactelor fructuoase între oamenii de afaceri prezenți, în aceste zile, la București.

IOAN ROȘCA
TUDOSE NIȚESCU

Și munca are învingători

Uriasele schimbări de pe harta economică a țării, îmbogățirea continuă a acesteia cu noi și noi centre industriale în care sînt dezvoltate, cu o viteză de necrezut, domenii de vîrf, ce păreau, cu nu multe decenii în urmă, inaccesibile întregii noastre economii înseamnă, inevitabil, și alte destine pentru oameni, alte drumuri pe care munca și viața lor își aștern cursul. Cu acele nu multe decenii în urmă, cîteva locuri numeau automat cîteva profesii sau invers, căci ofelar zicînd, la Reșița te gîndeai, petroliștii erau la Ploiești, minerii la Petroșani, constructorii de mașini la București și Brașov și așa mai departe. Azi, ofelul e la Galați, la Călărași, dar și la Iași, Cluj-Napoca sau Craiova, sondori și mineri sînt oriunde pămîntul și-a dezvoltat ascunsele bogății, constructorii de mașini sînt în atît de multe orașe încît ar fi prea lungă enumerarea lor, în plus au apărut electroniști și elec-

trotehniști, chimiști, constructorii de centrale nucleare și de avioane și localități care n-aveau decît vestigii istorice sau sentimentale, sau, pur și simplu, n-aveau decît o existență de tîrguri așezate la încreșcări de drumuri și ape, înseamnă mult pentru o industrie care înseamnă și ea, la rîndu-i, foarte mult. Electrotehnică la Botoșani, rulmenți la Alexandria, aluminiu la Slatina, construcții de mașini la Sf. Gheorghe, minerit în Dolj și Vâlcea, petrol și gaze în Moldova...

Ce se întîmplă cu oamenii, cum devin ei înșiși meseriași destoinici ai acestor noi industrii și, mai ales, cîtă omenească pasiune și neodihnă trebuie ca, acolo unde nu era, să crească un autentic și puternic sentiment al tradiției muncitorești — iată întrebarea căreia, chiar dacă n-a fost direct exprimată de reporter, îi răspund cu generozitate interlocutorii săi.

Spre performanță se pornește și de pe ultimul loc

Există, desigur, „frunzași de profesie”, beneficiarii ai unor conjuncturi favorizante, care, fără prea mare străduință proprie, s-au pomenit în frunte și merg așa, minăți de val, cocoțați pe creștele lui, o vreme, uneori destul de îndelungată, pînă ce, abandonăți pe nisipii vreunui țărîm, așteaptă, adesea în zadar, alt val care să-i înalțe la nivelul trecutei și cam nermeritului lor glorii. Există și învingători din lipsă de concurență, primul loc poate, uneori, să marcheze doar un plasament ceva mai bun într-o cenșie zonă a mediocrității. Și totuși, oricîtă relativitate valorică poate interveni în aprecierea celor de pe primul loc, oricît de sceptic ai dreptul să fii, învingătorii au totdeauna lucruri interesante de spus și este realmente utilă cunoașterea drumului pe care ei l-au parcurs pentru a ajunge în frunte. Mai ales cînd acest drum n-a fost ușor, cînd victoria a presupus o luptă dificilă, cînd, odată cîștigat, prestigiul nu devine un relaxant certificat sub a cărui acoperire, eșecurile mai noi se „decontează” din capitolul izbînzilor mai vechi, ci chiar el, acest prestigiu, dă o stare de oarecare nemulțumire și îngrijorare pentru că — nu-l așa? — pretențiile cresc față de cei puternici. Iar celor cărora nu șansa le-a suris, pur și simplu, ci doar necruțarea cu care au muncit și au gîndit le-a adus soluții acolo unde alții vedeau doar drumuri înfundate, osteneala proprie purtîndu-i spre lucrurile din față, curiozitatea noastră le e profund datorată.

Am cunoscut astfel de oameni, luptători care, la nevoie, măresc ei înșiși miza pentru că pur și simplu nu iubesc victoriile lesne cucerite. Unul dintre ei este inginerul Ioan Cipcă, un moldovean cu temperament sudic, care, în cizmele sale cu urme de petrol, în salopeta sa care parcă se vedea că fusese îmbrăcată ca în armată „la alarmă”, mîngîind cu mîna stîngă, în rîstimpuri, nervos, casca de protecție așezată pe birou, notînd abrupt cîte ceva, cu dreapta, ori vorbind la unul sau mai multe telefoane de-odată, cu receptoarele atîrnînd pe umeri, privindu-mă surîzînd, fără acea urmă de panică a celui excedat de solicitări neașteptate, ba avînd chiar timp să dea, în cîteva cuvinte, dispoziții unor oameni care intrau și ieșeau din biroul său fără ceremonioase prezentări, „încăpea” greu în imaginea „clasică” a directorului. Și totuși, inginerul Ioan Cipcă este director, conduce Șcheia de foraj Tg. Ocna din cadrul Trustului de foraj extracție Moinești, a fost numit aici de curînd, din noiembrie anul trecut. Ca în-divid a ajuns, deci, „în față”, într-o funcție de conducere, ba chiar i s-a acordat o foarte mare încredere, oferindu-i-se (o ușoară ironie moldavă nu poate să nu se strecoare sub vorba repezită, oltenească) conducerea unității aflate pe ultimul loc. Acum, cînd stam de vorbă, inginerul Cipcă îmi spune, grăbindu-se printre receptoarele telefoanelor, privindu-și ceasul în așteptarea „intervenției” care trebuia să-l ducă la un punct de lucru „fierbinte”, că e nemulțumit nu pen-

tru locul pe care l-a „moștenit”, oricum trebuia s-o înceapă de undeva, ci pentru că n-a realizat încă puținul care mai desparte șcheia sa de unitatea similară din Melnești (Dolj), că nu e încă pe primul loc în țară, ci numai pe al doilea.

A durat mult, întreb, schimbarea vechii stări de lucruri? „Păi n-a durat deloc, din moment ce, încă în decembrie, planul a fost realizat. E drept, asta n-a însemnat mare lucru pentru schimbarea situației pe ansamblul întregului an”. Cu ce s-a început? „Cu oamenii. Locuri potrivite erau, nu-l așa, au fost potriviți și oamenii și gata. Pe lucrător nu trebuie „să-l scoți din mină”, disciplina vine muncind nu vorbind despre ea doar prin sedințe. Multe pleacă de la șefi, chiar avariile apar cînd nu ești pe-acolo. Mai trebuie să lucrezi și 13—14 ore pe zi uneori, dacă-ți faci somnul de după amiază și apari pe la 6 seara la raport nu e de mirare că sapele n-au mers, că n-a fost ulei, că timpul a trecut degeaba. Trebuie să te ocupi de toate (ridicînd telefonul: „nu-l dau, e ca și cum mi-aș rupe o mînă”), uite, acum iar ar vrea să-mi detașeze un muncitor foarte bun, bineînțeles că nu-l dau (din nou la telefon: „lăsați numai două butoaie, restul le aduci cu mașina aici pe răspunderea mea”), și cu uleiul e o problemă, eu mă zbat să-l procur și, pentru că trebuie să treacă prin magazia trustului, mă pomenesc că ajunge iar pe la alții”.

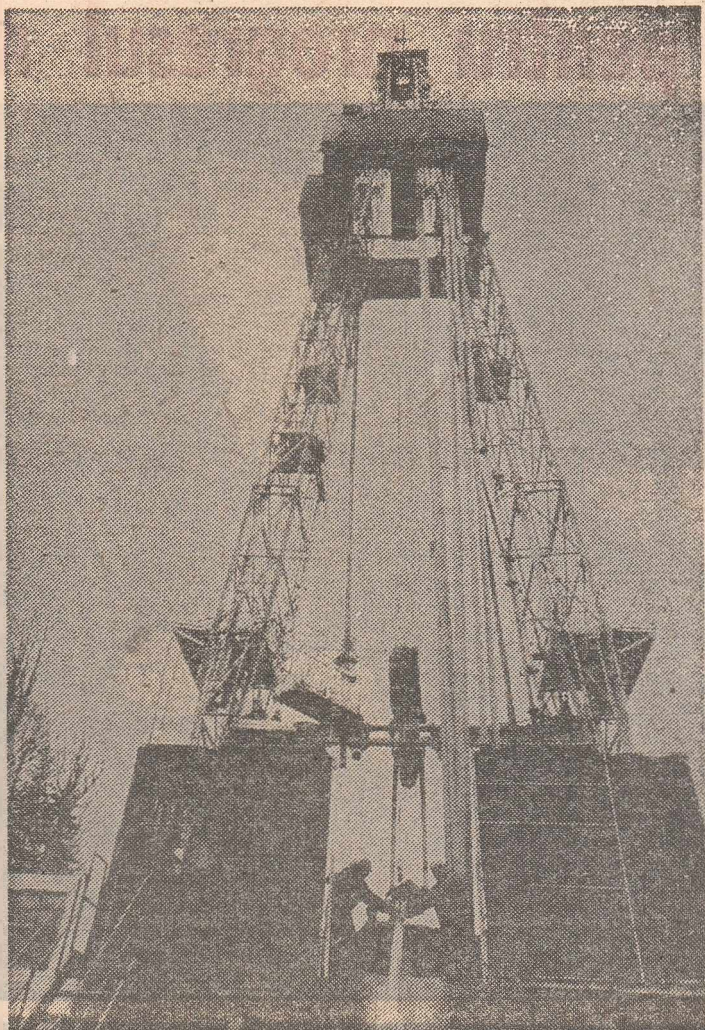
În cele 25 de brigăzi, toți lucrătorii, inclusiv cei de la montaj, au învățat forajul. Măsurile de ordin organizatoric, sintetizate de inginerul Cipcă în formula „omul potrivit la locul potrivit”, au început tocmai cu trecerea tuturor oamenilor pe sonde în funcție de capacitatea fiecăruia; cei mai buni au primit sondele cele mai grele, cadrele cu studii superioare, care mai „valsau” prin birouri au trecut în sectoare direct productive, conducerea brigăzilor de foraj fiind încredințată unor specialiști tineri, dornici de afirmare, ingineri care „se plic-tiseau în pîssa unor maștrii”, adică s-a intrat în normal. Cînd a fost nevoie de specialiști, au mai fost aduși acasă moldoveni de la Arad sau din Ploiești. Într-o lună, s-au operat schimbări radicale, au apărut alte brigăzi, alți șefi și nu pe capricii, căci altfel, brigada nr. 4 Dărmănești, „cea mai rea, care nu șapa nici un metru”, unde au fost puși să conducă patru tineri, n-ar fi ajuns să „meargă brici”. Cînd a trebuit, au mai fost schimbați șefii care n-au înțeles repede că întărirea ordinii și disciplinei se realizează prin exemplul personal, au fost re-analizate sarcinile fiecărui om al muncii („fiecare „șef” avea cîte o secretară care mai avea cîte o secretară, acum s-a terminat, laborantele lucrează la laborator, muncitoarele la sonde”). Sigur, n-a fost ușor, mulți s-au supărat, au mai intrat în funcțiune și „pilele”, dar „s-au tocit repede, că nu era loc de întors, cînd ești director la ultimul loc pe țară trebuie să tai în carne vie”.

Se înțelege că, în tot ce s-a făcut aici, inginerul Cipcă n-a fost singur. A avut și înțelegere

și sprijin, inclusiv de la minister, dar, mai ales, oamenii întreprinderii, cei mai buni dintre ei (cum ar fi inginerul Mihai Zelesneac, șeful brigăzii Burcioaia, inginerul Ion Lungu, adjuncții săi, inginerul Doru Dinulescu, șeful biroului foraj, tehnicianul Costică Bănișor și mulți alții), și-au sacrificat și concedii și duminici și nopți pînă au făcut lucrurile să meargă. Chiar și atunci cînd verdictul „nu se poate” fusese stabilit, cînd era comod, la urma urmel, să dai vina pe cei de dinainte, să nu-ți asumi un eșec care, în fond, nu-ți aparținea și să iei de la cap alte lucrări. Sonda 6048 Vîlcele era, de pildă, de trei ani în avarie. Erau chiar opinii (autorizate, desigur) care susțineau că trebuie „să-i pună dop și s-o la de la zero”. Oamenii au mai cerut o lună răgaz și sonda a fost scoasă din avarie. „De-aia-mi trebuie ulei ca aerul, că aici nu se poate sta. Eu știu, și acum știu și alții, că sonda asta și sondele 6501 și 6502 reprezintă viitorul de petrol al Moldovei, că, fără exagerare, ele vor dezvolta Moldova. Cum să le lasi?”. Toate aceste sonde erau în avarie, toate merg acum. Au fost aduși cei mai buni oameni din foraj („nebulii lui Cipcă”, spuneau scepticii) și ei, adică inginerul Iulian Popescu, șeful de brigadă, și maistrii Teofil Paiu, Constantin Vîrceanu, Aurel Dumitrache au arătat că „se poate”.

Necazuri mai sînt și acum și nu puține, și nu mărunte. Ele încep chiar cu dificultatea asigurării, conform cotelor și contractelor, cu combustibil și lubrefianți. Întreprinderea de Tevi Roman nu asigură tot necesarul de burlane de tubaj. Aceeași situație e și cu materialul tubular (prăjini de 5 țoli, prăjini grele de 8 țoli) produs de Roman și „Republica” București. Nici lanțurile grele pentru instalații (produse la „Independența” Sibiu) nu ajung. Deși s-au casat în ultimul an 22 de mașini din parcul întreprinderii, s-au primit numai două basculante și foarte multe promisiuni cu care nu se pot însă transporta nici oamenii, nici materialele. Șcheia trebuie să asigure aproape 2 milioane metri cubi de gaz și, datorită lipsei burlanelor, la patru sonde, sînt întîrzieri de zeci de zile.

Așezînd bruce, cu o neabînută dexteritate, toate receptoarele la locul lor, spunîndu-i ofiterului de serviciu „pentru oricine mă caută, li spui că sînt sub pămînt, numai dacă e ceva foarte serios sînt la 570, la Burcioaia”, inginerul Cipcă și-a smuls casca, m-a luat, alergînd, spre mașina de intervenție, apoi, calmîndu-se brusc, descîrîndu-și fruntea, alungînd cu un gest întrerupt al mîinii, parcă, vorbele de mai înainte, mi-a zis, pe drum, că necazurile astea care „zău, nu trebuiau notate, și-așa le-avem noi în cap” sînt, pînă la urmă, trecătoare, adică trec, adică se vor rezolva, „vom mai pune și noi umărul, mai împrumutăm mai refolosim, mai ne cîrpinim, cumva o s-o scoatem la capăt”. Apoi, parcă fără nici o legătură cu ce discutasem înainte, am trecut la sport și inginerul Cipcă îmi vorbea cu multă patimă despre un lucru foarte cunoscut, „ce ușor îți se pare c-ai ajuns al doilea sau pe-acolo, pe sub record, pe lîngă el, și ce greu e să cîștigi zecimile alea de secundă sau centimetrii ăia, sau gramele alea, sau ce-o mai trebui. Mie, cel mai mult îmi plac săriturile la înălțime, la început sînt mulți, apoi cîțiva, apoi unul singur care e clar c-a luat medalia de aur, dar tot mai sare și tot se bucură că s-a ntre-cut pe el însuși”.

Meserie de familie

— Nu vă mirați c-arăt așa, de parcă-am omorît pe cineva, căci chiar asta s-a întîmplat. A trebuit să „omorîm” o sondă. Presiunea ajunsese la 100 atmosfere, băieții de la intervenție n-au cam dormit azi noapte, mă rog, eu sînt obișnuit.

Nu-l mai văzusem pe inginerul Vasile Rachieru-Popa, șeful Brigăzii de producție gaze naturale Roman din vara trecută, atunci nu reușise (a cita oară?) să plece în concediu la mare, acum, la sfîrșitul lui august, era puternic bronzat.

Am fost la mare, dar m-am bronzat aici, pe litoral am stat cîteva ore pînă mi-am instalat stratul productiv față de suprafață, să nu fie comunicație pe lîngă coloane, c-atunci sonda devine vulcan și erupe. N-am ajuns aici, pentru că evenimentele de acest gen pot fi prevăzute, apar presiuni între coloane și atunci intervenim.

Unitatea din Roman extrage gaze de pe structurile Frasin — Valea Seacă — Mălini — Roman — Bacău. În cadrul ei lucrează 250 de oameni, dintre care 9 sînt ingineri exploatare, geologi, chimiști economiști, dar, așa cum preciza șeful brigăzii, „toți cei 250 sînt specialiști, chiar dacă erau calificați înainte, au mai fost calificați și la noi, pentru că meseria asta așa e ea făcută, cam trebuie să înveți tot timpul. O sondă nu seamănă cu alta și, chiar dacă programele de exploatare sînt elaborate de serviciu geologic al centralei, aplicarea lor cere o capacitate de adaptare pe care și-o permit doar cei care știu meserie de-adevăratelea”.

Că oamenii de-aici știu meserie „de-adevăratelea” o probează nu doar rezultatele economice bune, obținute ani de-a rîndul, ci chiar și faptul că există o adevărată școală, că „la gaze” nu se mai intră așa ușor ca acum un sfert de veac. Ingerul Rachieru-Popa, care consideră că a fost „înfiat” de primii lucrători de aici cînd, în urmă cu aproape două decenii, a venit ca tînar inginer, își amintește că, la început, meseria de sondor la gaze îi cam speria pe unii. Cei care l-au „înfiat” pe șeful brigăzii se apropie încet de pensie, el trebuie acum, îmi mărturisea, să se ocupe de fii lor, „să-l „înfițe” la rin-

du-l, adică să-i ajute să intre „de-adevăratelea” în această meserie. Cîțiva dintre acești „părinți” ai inginerului și-au adus deja proprii feciori, frecvența unor nume nefînd întîmplătoare. Nicolae Bodea, operator principal, este tatăl tinărului Marcel Bodea, lăcătuș mecanic la stația de uscare Hirlești. Tinerii operatori de extracție Gheorghe și Nicolae Mazăre sînt frați și sînt colegi cu operatorul de extracție Gheorghe Mazăre. Nu se produce nici o încercătură de nume pentru că ultimul Gheorghe Mazăre este tatăl celor doi și are pretenția ca dacă i s-a moștenit numele să i se moștenească și renumele. O altă încercătură de nume s-ar putea produce și în cazul lui Petru Dospineanu, dar toată lumea știe că fiul, operator de extracție la formația Mărgineni, urmează meseria tatălui, operator principal la aceeași formație. Sigur că exemplele ar putea continua.

Chiar a devenit meseria de sondor una care, în această parte a Moldovei, se moștenește din tată-n fiu? Adică, într-un sfert de veac numai, s-au produs acele mutații psihologice necesare pentru ca, în locul sentimentului inerent de dezrădăcinare, de schimbare bruscă a destinului, să intervină, ca în cazul profesilor tradiționale, un sentiment firesc de apartenență a copiilor la munca părinților lor? Ingerul Rachieru-Popa zice că da, că, oricum, dacă nu e tatăl tău adevărat sondor, vei găsi unul ca să te înfițe, ba chiar crede că e vorba de dragoste, de pasiune și, uneori, de putere de sacrificiu. Își amintește de un început de iarnă de acum cîțiva ani. Era duminică, în satul Moldoveni era nuntă, printre nuntași erau mulți sondori. La cîțiva kilometri, un cap de erupție era să cedeze: ventilul se fisurase, șuierul pătrunzător s-a auzit și la nuntă. Oamenii știau că e „chestie de minute”, că se putea chiar pierde sonda, așa că au pornit imediat, care cu ce a putut, îmbrăcați în haine de sărbătoare și avaria a fost remediată. Către dimineață, murdarii de noroi, obosiți, îmbrăcați cu ceilalți nuntași care, fără să fie sondori, au dat o mînă de ajutor, i-au felicitat pe miri și apoi și-au văzut de treburile lor, de slujbele lor. Acum, toți zic că a fost o nuntă frumoasă.

CONSTANTIN DUMITRU

Programul începe la ora 7. În fiecare zi, aproximativ 250 de întreprinderi își trimit aici delegații iar la ora 7 fix, cînd își deschide porțile, Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială pare să devină deodată un loc prea puțin încăpător, chiar dacă ea se întinde, în lung și în lat, pe 20 de hectare. Oricum, timp de băut cafele de dimineață nu rămîne chiar pentru nimeni. Numărul diverselor materiale de care dispune baza se ridică la 125 000 iar gestionarii depozitelor se străduiesc, bineînțeles, ca delegații întreprinderilor să găsească între aceste materiale chiar pe acelea de care ei au nevoie. La rîndul lor, cei 65 de oameni din cadrul oficiului de calcul al bazei au de întocmit, zilnic, aproximativ 1 000 de avize și facturi. Un aviz conține lista materialelor cerute și specificații privind greutatea sau dimensiunile fiecăruia în parte. Prețul se calculează evident în funcție de aceste specificații ale comenzilor. Și trebuie să spunem că baza face vinzări, în fiecare zi, de aproape 20 de milioane. Ceea ce am putea adăuga este că orice aviz se întocmește în cinci exemplare, în timp ce numărul copiilor pentru o factură e doar de trei. O muncă uriașă, ca să vorbim drept, și aceasta este și opinia economistului Gheorghe Mihail, directorul bazei județene Prahova.

Există însă în acest județ, ni se spune, o întreprindere pentru care nu se încheie decît un singur aviz și o singură factură pe lună.

Faptul acesta, să recunoaștem, pare surprinzător. Întrebăm: oare această întreprindere apelează la serviciile bazei numai o singură dată pe parcursul unei luni? Iar răspunsul nu face decît să accentueze surpriza: „Dimpotrivă, cu această întreprindere avem relațiile cele mai apropiate”.

Este vorba, după cum aflăm, despre o inițiativă aparținînd bazei Prahova, considerată utilă și adoptată între timp și de alte baze județene de aprovizionare tehnico-materială. Această inițiativă aduce în planul practicii economice ideea aprovizionării „complexe și garantate” pe care economistul Gheorghe Mihail a dezvoltat-o în lucrarea de doctorat susținută în urmă cu cîțiva ani.

— Am preluat în întregime responsabilitățile compartimentului de aprovizionare de la Întreprinderea de mecanică fină

din Sinaia, spune Gheorghe Mihail, iar prin această translație de activități baza noastră a devenit un element direct participativ și de influențare directă a producției întreprinderii. Practic, activitatea bazei face parte direct din procesul de producție al întreprinderii. Iar analiza economică demonstrează eficiența incontestabilă a sistemului de aprovizionare complexă și garantată a întreprinderii.

— Dar baza e la Ploiești iar întreprinderea la Sinaia. Cum ați procedat?

— Am preluat depozitele întreprinderii. Astfel, avînd depo-

cestei întreprinderi, discutăm direct cu furnizorii de materiale, ci și pentru că noi facem parte dintr-un sistem organizatoric unitar, acela al bazelor județene de aprovizionare, și ori de cîte ori apar probleme ce nu se pot rezolva pe plan local se procedează la o redistribuire a materialelor de la o bază la alta.

— Înțelegem că efortul merită să fie făcut, chiar dacă „aprovizionarea garantată” a însemnat, pentru oamenii care lucrează aici, o seamă de griji în plus.

— Muncim mai mult, e ade-

— N-ar fi fost obligatoriu, în orice caz, ca oamenii întreprinderii să treacă mai întîi pe aici înainte de a se adresa furnizorului?

— Ba da, așa ar fi fost cel mai bine. Dar, pe de altă parte, de ce ar fi preferat întreprinderea să facă două transporturi, cîtă vreme putea să primească tot materialul odată și dintr-o singură direcție?

— Repuneți în circuitul economic un material care se afla imobilizat în stoc, asigurați aprovizionarea întreprinderii cu exact ceea ce ea are nevoie și, în același timp, cerînd furnizo-

sistemul acesta de aprovizionare l-a avut asupra întreprinderii.

— Vă ascultăm.

— Prin preluarea în totalitate, de către baza județeană, a activității de aprovizionare, conducerea întreprinderii a fost degrevată de o serie întreagă de preocupări și asta înseamnă că specialiștii au putut să se concentreze mai mult asupra problemelor tehnice și organizatorice, cu alte cuvinte și-au putut exercita mai bine atribuțiile ce le revin în activitatea direct productivă.

— Dacă le-ați preluat chiar toate grijile, în materie de aprovizionare, celor de la Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia, desigur că n-ați făcut-o doar pentru ochii lor frumoși. Îi costă mult?

— Aprovizionarea întreprinderii nu este doar „garantată”, ci și mai ieftină. Cheltuielile, pentru aprovizionarea cu materiale în valoare de 1 000 de lei au scăzut, în această întreprindere, de la 37,3 la 12,2 lei. E important, nu-i așa? În același timp, pentru a livra materiale în valoare de 1 000 de lei, baza județeană a reușit să cheltuiască mai puțin decît nivelul planificat și diferența aceasta nu e deloc minoră din moment ce ea aduce beneficii de aproape 70 milioane lei pe an.

— Am înțeles că inițiativa a fost preluată și de alte baze județene. Ce știți despre această acțiune?

— Tot ce știm noi este că, deocamdată, vreo 30 de întreprinderi din țară dispun de o astfel de „aprovizionare garantată”. Limitînd discuția la nivel județean, pot spune că de curînd, de la 1 octombrie, am stabilit astfel de relații cu alte două întreprinderi: cea de rulmenți grei din Ploiești și cea de utilaj minier din Filipești de Pădure. Numărul acestor întreprinderi va putea crește, treptat. Dar, ca să nu încapă nici o neclaritate, nu socotesc că este necesar ca sistemul acesta de lucru să fie extins în relațiile cu absolut toți beneficiarii noștri. Pentru mulți dintre ei, aprovizionarea nu-i un lucru cîine știe cît de dificil. Opinia mea este, așadar, că „aprovizionarea garantată” își dovedește însemnătatea în cazul întreprinderilor de importanță deosebită și unde activitatea prezintă un grad sporit de complexitate.

D. CONSTANTINESCU ■

Vă prezentăm experiența B.J.A.T.M. Prahova

Aprovizionarea: o faci cu cap, nu te doare capul!

Ritmicitatea și eficiența, promptitudinea și organizarea, spiritul gospodăresc și seriozitatea sînt trăsăturile esențiale ale muncii unui colectiv pentru care aprovizionarea întrunește imperativele noii calități

zitele chiar în incinta acestor întreprinderi, s-a putut asigura legătura permanentă și operativă cu secțiile de fabricație.

— Însă depozitele tot în același loc se aflau, și înainte. Nu asigurau ele și atunci o legătură la fel de directă cu secțiile de fabricație ale întreprinderii?

— Sigur că legătura era la fel de directă, dar posibilitățile lor de a răspunde cerințelor acestor secții erau mult mai mici. Altfel zis, schimbîndu-și stăpînul, aceste depozite n-au continuat să lucreze la fel. Și se înțelege de ce. O bază județeană de aprovizionare dispune de posibilități mult mai mari decît puteau asigura, înainte, oamenii din serviciul de aprovizionare al întreprinderii. Noi putem asigura desfășurarea în bune condiții a procesului de producție din întreprindere, continuitatea acestui proces. Și nu numai pentru că, în numele a-

vărut, dar efortul e răsplătit. Și cred că, altfel, grijile noastre ar fi fost chiar mai mari. Se știe că noi am preluat stocurile tuturor întreprinderilor din județ și e limpede că, în măsura în care ne implicăm mai direct, în măsura în care volumul activității bazei e mai mare și mai divers, cu atît cresc și posibilitățile de readucere în circuitul economic a materialelor din aceste stocuri.

— Să dăm un exemplu, de acord?

— De acord. Pe trimestrul acesta, întreprinderea din Sinaia are nevoie de 4 tone de bare de metal cu diametrul de 22 milimetri. Potrivit modului de lucru folosit înainte, compartimentul de aprovizionare din întreprindere ar fi putut să comande aceste materiale la furnizor. Dar noi, baza, avem în stoc 1, 2 tone. Și asta înseamnă că numai restul de 2,8 tone va trebui adus de la Reșița.

rului o cantitate mai mică, îi dăți acestuia posibilitatea de a răspunde în condiții mai bune și cererilor altor beneficiari din țară. Toate acestea sînt, de fapt, aspecte ale unei singure probleme: gospodărirea judicioasă a materialelor.

— Exact. Aceasta fiind una din cheile colaborării noastre cu întreprinderea. Depozitele noastre din incinta întreprinderii livrează materiale pe baza unor „fise-limită”. La sfîrșitul lunii tragem linie și adunăm, fără să mai fie nevoie să întocmim, după cum spuneam, decît un singur aviz și o singură factură pe luna aceea. Dar materialele trecute pe aceste fise sînt livrate, zilnic, exact în cantitățile aprobate de tehnologul din secția respectivă a întreprinderii, ceea ce duce, evident, la încadrarea acestor secții în normele de consum prevăzute. Dar m-aș opri și asupra altor consecințe deosebite de favorabile pe care

De la UCECOM plecăm spre sala expoziției de la TIB (Tirgu Internațional București). Aneta Todiras, directoarea Institutului de cercetare și proiectare pentru cooperarea meșteșugărească, și Elena Ghiurițan, directoarea Centrului de îndrumare, producție și creație pentru tricotate, confecții, încălțăminte, mă însoțesc. Ni se alătură Dinu Rizescu, directorul Întreprinderii de prestări, reclame și expoziții ale cooperăției.

Știu despre fiecare mai mult decît poate să încapă într-un articol. În esență, Aneta Todiras are peste 25 de ani neîntrerupți aici. A venit tinăra ingineră constructoare, a participat la proiectarea și realizarea tuturor unităților UCECOM, mai ales cele din ultimii 10 ani, 80 la sută dintre ele înnoindu-se, a contribuit substanțial la îmbunătățirea utilajelor necesare celor 520 de cooperative și 20 000 de unități prestatoare de servicii. Elena Ghiurițan este numai de un an lansatoare și fabricantă de modă, pentru că a fost inginer șef la Adegso, dar s-a integrat perfect, e de-a casei. Conduce cu pricepere și se împarte între prototipurile care se elaborează pentru lansarea modele, organizează cele două prezentări anuale cu public, se implică în editarea revistei „Moda”, în elaborarea schițelor pentru vestimentație, încălțăminte și multe alte atribuții. Dinu Rizescu s-a reintors la UCECOM, după o absență de cîțiva ani, pentru că e lumea sa. Acum, este momentul fierbinte al anului, rînd cu prilejul Tirgului se încheie contracte cu străinii și se cîntărește, în valută importantă, valoarea muncii plină de constant interes a celor 400 000 de lucrători din cooperăție.

Am impresia, trecînd de la un stand la altul, că mă aflu la sala Dalles la o expoziție de artă. Tapiserii de cîțiva metri sau cît un mic tablou, lucrate

cu înconfundabilă măiestrie a tărîncilor din centre de notorietate pentru țesut: Hărman-Brașov, Brăila, Tismana, Galați, Oradea, Craiova. Pe lîngă potrivirea culorilor cu natura, de la natură, s-a atins o performanță a țesăturilor care au ajuns pînă la 300 000 de noduri; pentru înțelegerea dv. aminesc că un covor are de regulă 30 000—60 000 de noduri.

„Este anul exploziei tapiseriei executată în cooperăția meșteșugărească” îmi spune, de după umăr, Liliana Udres-

este garantat, așa scrie pe cutiile în care pleacă spre străinătate, fin ambalată, sticla fină. Se aud clopoței la sanie și bătrînul în hlamidă roșie coboară, cu sacul greu, dîndora de bunătați. Și Moșul știe cui trebuie să mulțumească pentru bucuria pe care o va aduce copiilor din atîtea case ale lumii.

Jucării de tot felul... Lemnul este valorificat, centimetru cu centimetru, iar pe nespecie-lușt, care nu-i mai găsește altă întrebuințare decît focul în sobă, îl rog să fie atent la

nica metalului” din Tirgu Mureș. Ne preocupă înnoirile de tehnologie chiar în producția tradițională meșteșugărească. (Aneta Todiras).

„Perspectiva este mereu în atenția noastră. Dezvoltăm, așa cum ne îndeamnă documentele de partid, mica industrie, venim în întîmpinarea nevoilor populației prin prestările de servicii, care reprezintă o jumătate din activitatea UCECOM-ului. Încercăm să ocupăm cît mai eficient forța

găsește o întrebuințare pentru piesele dispartate”. (Dinu Rizescu)

„Vom extinde casele de modă în toate județele, iar dintre cele existente avem cuvinte de prețuire pentru Brașov, București, Iași, Ploiești, Timișoara” (Elena Ghiurițan)

O farfurie de Horezu, smălțuită cu albastru și avînd aruncată o tușă de galben, ca un lan în pirg, mă duce cu gîndul către bătrînul meșter olar, care aplecă, de o viață, pe roata lui în-sufletește lutul, cu secrete numai de el știute. Respir aerul tare al „brazilor” dintr-o tapiserie și-mi imaginez miinile tărîncii pe „claviatura” războiului, truda cu care înaintea-ză rînd cu rînd, ani după ani, trecînd de la o dioptrie la alta. Așa i se scurge viața, de la tinerețe pînă la bătrînețe. În atelier se proiectează clădiri și ingineria Todiras e acolo, întotdeauna pentru că doar o dată pe an își cheltuiește timpul într-o expoziție, care și ea a fost gîndită pe planșeta ei. Timplarul, care a dăltuit o bibliotecă în culorile frunzei ruginei, cu fotolii în a căror moliciune cititul e și mai plăcut, a moștenit meseria de la bunicul său și o va preda, conform stăfelei generațiilor, nepotului său.

Artiștii anonimi, care semnează cu numele lor doar în statele de plată ale UCECOM-ului, sînt prietenii noștri necunoscuți pentru că ne înfrumusețează ambianța, ne schimbă cu munca lor calitatea vieții.

400 000 de individualități nu se pot cunoaște în fugă, într-o oră de expoziție. Sînt conștient de toate minusurile acestei prezentări, dar fiecare ziarist extrage din ce vede ceea ce-i merge la inimă. Aș mai avea atîtea de adăugat, dar colegii mei preiau creionul pentru alte fapte ale vieții...

CARMEN DUMITRESCU ■

Reportaj la T.I.B. '88

Pavilionul mîinilor măiestre

cu, metodistă de la Centrul de îndrumare a creației populare. Pești, frunzele, florile, copaci vieții, delta, pădurea roșie i-au inspirat pe artiștii plastici Dan Roșanu, Ioana Fintoc, Maria Lipcan, Ruxandra Mermeze și au fost executate pe războaiele tărîncilor, cu grija și răbdarea lor de neegalat. Pe pereți „ard” pădurile din tapiserii, delta se „mișcă”, peștii sînt în adîncul „apelor”, copacii „unduiesc” și invită la un scurt popas, la umbra lor.

Mobila, proiectată și executată de timplarii din Tirgu Mureș, Tirnăveni, Satu Mare, Bașcău, este un alt prilej de a constata ce capacitate uluitoare de creație există în cooperăție. Sufrageriile Bidermaier se remarcă prin respectul pentru stil și epocă. Cumpărătorii din Olanda, R.F.G., de peste ocean, pe lîngă bani încheie tirgul și cu multe laude. Felicitări și pentru „Arta jucăriilor” din Cluj-Napoca, ca și pentru cooperativele din Turda, Ocna Mureș. Curtea de Argeș, care nu pridisecă să răspundă comenzilor de globuri pentru pomul de iarnă. Lucrul de mină

cărute, cai, case liliputane. Risipă de fantezie? Nicidecum, este numai imbinarea talentului cu inteligență economică.

Cei trei însoțitori, gazde perfecte, mă cheamă dintr-o parte într-alta, îmi recomandă sector după sector. Nu apuc să văd ceva că apare altceva despre care trebuie să vă relatez. Multe îmi scapă, dar le veți găsi singuri vizitînd pavilionul pentru că: „Este o expoziție de potențial și dăm prioritate sectoarelor care au mare succes la export. Vrem să încheiem noi contracte cu produse care sînt și specificul industriei ușoare, cu obiecte de artă populară, se caută mult broderia spartă pentru asternuturi, încercăm înglobarea unei manopere specifice meșteșugărești, dobîndite în școli cu tradiție; zona Arad pentru mobila, Horezu pentru ceramica, Breaza rămîne renumită pentru ii și țesături”. (Dinu Rizescu)

„Străinii numesc ceramica pe numele ei: Vama, Marginea, cer acordeoane din Timișoara, cornuri din Cluj-Napoca. Combina cosmetică, cu șase funcțiuni, se va produce la „Teh-

de muncă feminină la domiciliu”. (Elena Ghiurițan)

Între timp privesc vitrinele. Rochii lungi de seară, cu broderii, îmbrăcăminte sport, modernă, în pas cu ce se poartă; încălțăminte pentru toate gusturile și virstele. Articole casnice, lămpi pentru iluminat, mici și cochete ustensile de grădinarie, pentru camping (butelii, mese, scaune), unelte de pescuit, undițe din fibre de sticlă, mulinete, juvelnițe, aparate de mare tehnicitate (combina cosmetică, noutate absolută națională), alte sute de exponate, imposibil de menționat. Este exact ca într-o casă cu de toate.

„Diversificarea serviciilor către populație ne permite să vă anunțăm două noutăți. La Ploiești există prima unitate de prelucrare de la populație a frigiderelor ieșite din uz. Piese care sînt bune sînt reparate în circulație, iar posesorii frigiderelor primesc contravaloarea lor. În București există o unitate etalon pentru obiecte electrocasnice. Ce nu se mai poate repara se vinde cooperativei, care cu pricepere

Datorii cu statut de urgență

Acum, la jumătatea lui octombrie, când a trecut „amiază” recoltelor de toamnă, mobilizarea tuturor forțelor din agricultură spre a da bogăției roadelor pământului destinația sa firească atinge intensitatea maximă. Sint zile decisive pentru ca munca unui an să se regăsească întreagă în recolta adunată grabnic și pusă bine la adăpost, cum hotărâtoare este această perioadă și pentru realizarea lucrărilor agricole de toamnă destinate pregătirii culturilor viitorului an.

În Cuvîntarea rostită la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din 3 octombrie a.e. în aprecierile formulate cu prilejul vizitelor de lucru în unități agricole din județele Giurgiu, Teleorman, Ialomița și Călărași, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a evidențiat cu claritate principalele direcții în care trebuie să se acționeze pentru sporirea eficienței generale a activităților agricole, subliniind necesitatea adoptării unor măsuri hotărâte în vederea finalizării în condiții optime a actualei campanii agricole de toamnă.

Rezultatele de pînă acum îndreptătesc speranța într-un bilanț rodnic al lucrărilor ogoarelor. Tocmai de aceea, este necesară intensificarea tuturor energiilor, utilizarea tuturor resurselor materiale și umane pentru stringerea, transportul și depozitarea corespunzătoare a recoltei, precum și pentru executarea arăturilor și a semănatului în perioada optimă reprezentînd cuvîntul de ordine în întreaga noastră agricultură. Cu atît mai mult cu cît, în unele locuri, întîrzierile, tergiversările, organizarea necorespunzătoare a muncii dijmuesc, în pofida oricăror justificări, din munca tuturor, rămînesc în urmă la recoltare sau la lucrările agricole de toamnă trebuie privite, cu toată seriozitatea, ca adevărate datorii a căror scadență nu mai poate suferi nici un fel de amîinare. Ceea ce a mai rămas de făcut de acum înainte trebuie bine și repede făcut, întreaga putere de muncă a lucrătorilor ogoarelor, competența tehnico-organizatorică a factorilor de răspundere trebuie și pot să aibă, ca unic sens, recolta. Cea de acum și cea pregătită pentru anul viitor.

● Se impune mobilizarea tuturor forțelor de la sate, utilizarea tuturor mijloacelor mecanice și a atelajelor pentru terminarea recoltării porumbului, a soiei, sfelei de zahăr, a fructelor și a strugurilor, precum și a legumelor în zonele în care se înregistrează restanțe la aceste culturi.

● Este necesară urgențarea la maximum a activității de transport și depozitare, astfel încît să fie eliminate orice pierderi din recoltă, orice degradare a calității produselor.

● Toate unitățile agricole au îndatorirea de a livra cantitățile de produse prevăzute la fondul de stat, asigurînd, în același timp, fondul de autoaprovizionare în fiecare județ și localitate.

● O atenție deosebită trebuie acordată degajării rapide a terenurilor în vederea executării lucrărilor agricole de toamnă. În acest context, se impune valorificarea tuturor posibilităților pentru sporirea cantității de furaje necesare sectoarelor zootehnice.

● Finalizarea grabnică a însămînțărilor trebuie să respecte tehnologiile stabilite, calitatea soiurilor, adîncimea și densitatea semînțelor, fiind hotărîtoare pentru recolta anului viitor.

● În desfășurarea tuturor acestor activități, prezența specialiștilor, a cadrelor de conducere din unitățile agricole trebuie să conducă la o reală creștere a calității și eficienței muncii.

O sugestivă anatomie a recoltei într-un sat din Moldova, cu amănunte despre istoria unor izbinzi ale cooperativelor care, în aceste zile, string roadele muncii acestui an. Cine sint campionii? Care sint secretele lor? Ce rezultă dintr-o comparație? Ce înseamnă amintirile în agricultură?

Bucovina, mireasmă de lumină. Îmbelsugat la fiecare pas, satul... În stînga, la cîțiva ploi de Eminescu, Dumbrăveni.

...În primăvară, rămăsesem într-un cămeșoi zdrențaros și-o furcă. Urma să-mplinesc 19 ani. Țăranii din Flămînzii au răspîndit vîpaia. Boierul Balș avea în sat o fabrică de cherestea și alta de spirt; le-am dat foc la amîdouă, așa era drept. Pe urmă, am luat-o cu toții spre Burdujeni.

Dumitru Filote a împlinit anul acesta, în luna august, 100 de ani. Ochii îi rid fericîți, o lumină vie, strălucitoare îi scaldă chipul. Cîta știință va fi avînd omul acesta de scurgerea veacului? În 1946 s-a înscris în partidul comunistilor. Așa a înțeles el că merge istoria. „Astăzi, totul este al nostru. Președintele țării răspîndește pace și încredere”.

August 1987. Nu există țăran din Dumbrăveni, care să nu fi trăit acele clipe cu o intensitate atît de vie, încît pentru nimeni nu mai era de mirare că ziua de lucru se transformase în zi de sărbătoare. Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, adăugă primarul, a început pe o tarla cu cartofi. În 1974, noi am fost distînși cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste pentru producții record la cartofi. Dialogul a continuat pe o tarla de porumb. „Aș dori să văd și sfecla”. Sfecla era la 4-5 km. Am mers cu toții acolo. „Mi-ar fi părut rău să nu văd asemenea sfeclă. Vă felicit, dragi tovarăși!”, l-am auzit spunînd cu o voce încrezătoare pe secretarul general al partidului. Aveți o comună frumoasă, dar ea poate deveni și mai frumoasă. Comuna Dumbrăveni trebuie să arate ca un oraș. Și voi puteți face mai mult decît atît pînă acum”. Finalul dialogului întipărise pe fața conducătorului nostru semnele sigure ale unei autentice satisfacții.

Siretul trece la 3 km de Dumbrăveni. Oamenii nu erau obișnuiți cu truda laolaltă. Și-au luat, așa fără nici o tragere de inimă, boii, căruța, plugul, grapa, caii, unul și-a adus chiar

și cuierul, și s-au strîns în colectiv. S-au adunat valori de două milioane și jumătate lei. Era în 1962. În toamnă, s-au trezit mai săraci decît au intrat. Animalele nu aveau nici un fel de hrană. Ca să li se dea de mîncare, au fost nevoiți să facă cîteva sute de kilometri cu trenul. Oamenii trăgeau mai mult spre casa lor. Datoria ceapului crescuse la un moment dat la 24 milioane lei. Valoarea unei norme la ziua-muncă nu depășea 11 lei.

● Sandu Mihai, președintele C.A.P. Dumbrăveni din 1970: Nu sintem luceferi și nici nu credem în minuni, dar treptat, ceva a început să se clatine în mentalitatea țăranului. Sărăcia se retrăgea în amintire. Oamenii au înțeles că dacă-și dau vacile la pascut în sfecla și porumbul ceapului e ca și cum și le-ar da în grădina lor. De

Capăt de toamnă

fapt în grădina lor le și dădeau, numai că, refuzau să priceapă acest lucru. Veneau la muncă, zi de zi, 1.000-1.500 țărani, dar recoltele continuau să fie mici. În 1969 am realizat o producție globală de 8 milioane lei, dar valoarea normei era abia de 13 lei. Activități anexe nu existau de nici un fel. Minunea totuși s-a întîmplat. Patru ani de aplicare a acordului global ne-au dus la dobîndirea titlului de Erou al Muncii Socialiste, cu o recoltă — pe atunci, cu adevărat spectaculoasă — de 36.860 kg cartofi la hectar. Producția globală a fost în 1987 de 64 milioane lei. Din punct de vedere economico-financiar, C.A.P. Dumbrăveni, ocupă primul loc în județul Suceava.

● Cu 150 de ani în urmă (satul are peste 700 ani vechime), Gh. Eminovici, tatăl marelui nostru poet, căminar în Dumbrăveni, îi scria boierului

despre starea țăranilor și-a vel-niței: Țăranii muncesc, dar trăiesc ca niște vite. Din scri-soare rezultă că în sat se cultivau secara, orzul, ovăzul, grîul, porumbul, mazărea, hris-ca, bobul și fasolea. Unitățile de măsură care se foloseau erau fălcea, prăjina, merța și dim-merlia.

● Vasile Pascariu, primarul comunei Dumbrăveni din 1981: Fosta localitate se retrage în pagini de legendă, pe care noile generații le descoperă cu sfîciune. În întîmpinarea ei iese acum noua comună Dumbrăveni, impusă vertiginos pe orbita sistematizării. Repere urbane: 4 blocuri de locuit, 4 școli cu 1.400 elevi și 80 cadre didactice, un nou cămin cultural, o bibliotecă cu aproape 20.000 volume, spitalul, maternitatea, farmacia, stadionul. Și o noutate de ultimă oră: casa de oficiere a căsătorilor cu do-tări de peste 1,2 milioane lei.

● Sandu Mihai: Cum spun-eam, producțiile au crescut de la an la an. Din 1976, ne auto-finanțăm. Averele obținute s-a ajuns la 140 milioane lei, din care 70 milioane fonduri proprii în bancă. Valoarea normei la o zi-muncă a ajuns la 64 lei. La cultura mare, producțiile sint în acest an de trei ori mai mari decît în anii 1968-1969: cartofi, 1968 — 14.400 kg, 1988 — 40.000 kg; sfecla de zahăr, 1968 — 17.000 kg; 1988 — 50.000 kg; po-rumb, 1968 — 2.600 kg; 1988 — 10.030 kg. La Dumbrăveni, 1.400 vaci Brună și 2.200 oi au grajduri și saivane noi. Producțiile de lapte au crescut din 1973, de la 1.300 litri la 3.200 l pe cap de vacă furajată. Am luat ca punct de referință 1973 pen-tru că în acel an mi s-a întîmplat un lucru neobișnuit: am rămas fără furaje. M-am dus la colegul și vecinul meu de la C.A.P. Bucecea și l-am rugat să-mi împrumute cîteva tone de hrană pentru animale. Am, zice, dar nu vreau să-ți dau, pentru că nu ești gospodăr și în fie-care iarnă o să procedezi la fel! Întîmplarea m-a durut... Acum am depozitat 710 tone fin, 900 tone paie, 3.000 tone siloz și am vindut (eu sint mai darnic!) 500 tone.

Aici la Dumbrăveni, țăranii își văd în continuare de treabă, string merele, strugurii și gutuile, adună roadele de pe cîmp, dau de mîncare la vite. Acesta este rostul lor. Traversînd iarăși satul, îi vedem pe acești minunați oameni ca pe niște voievozi din Țara de Sus, care s-au retras în tihna ve-trei lor, pentru că întotdeauna și oriunde este cîte ceva de făcut.

EUGEN TURESCI

Peste cîmp, cu miros de lavandă

La Nojorid, lingă Oradea, o rezervație cinegetică de mare valoare, la care se muncеște din greu pentru frumusețea și curățenia naturii.

„Zburau lăstunii-metăforă ai poetului din Lăncrăm. La începutul acestei toamne de aur, noi am întîlnit, ca o metaforă vie a muncii, zborul rotat, colorat și viu al fazanilor. Pasărea aceasta mai rară decît lăstunii și mai ascunsă, trăind prin desigurii de păduri, și crînguri, orgolios trofeu cinegetic, culme gastronomi-că și adjectiv al candorii, a fost îmblînzită de către om.

N-am știut, și n-am fi crezut pe cine ne-ar fi spus, că avem în țară crescători și crescătorii de fazani. Nu un exemplar-două ori cîteva zeci pentru decorul parcurilor sau pentru grădini zoologice și muzee, ci cu mîile, cu zecile de mii, pentru producția de carne. Am aflat din întîmplare, răsfoind cartea de telefon a municipiului Oradea,

unde am citit, cu firească, pe moment, uimire: „Crescătorii de fazani Nojorid (Păușa)”. Chiar?, am întrebă.

Chiar!, ni s-a răspuns. Și am plecat să vedem.

Nu departe de oraș, la cîțiva kilometri, într-o margine a comunei Nojorid, am bătut la porțile unei păduri-ferme de producție și cercetare pentru creșterea și ameliorarea fazanilor. (Uimirea, admirația și emoția ce ni le prilejuișeră curcanii-„struți” de la „Avicola” Bacău rămîn palide, ca o amintire prea îndepărtată. Oricum, curcanul este demult o pasăre de pe lingă casa omului. Dar fazanul?)

La Nojorid, totul a debutat în 1970. A fost primul curaj, prima încercare, prima crescătorie înființată în țară (astăzi sint încă vreo trei). Pasăre cunoscută, numai în stare sălbatică, de circa 200 de ani, originară din Asia și Africa orientală, se pare că la noi (spun arhivele) ar fi ajuns prin secolul trecut. Oricum, a fost dintotdeauna o ambiție a vinătorilor și o aspirație a rafinamentului culinar. Iată-o astăzi crescînd „pe bandă rulantă”, prin voința omului, prin forța științei.

Șeful crescătoriei de la Nojorid este un economist, pe nume Iuliu Tâmpa, căci, ca în orice întreprindere, totul se judecă și se aduce după ecuația eficienței. (Rezultatul este depășirea producției anuale în proporție de 109-110 la sută). Creșterea în sistem industrial a acestor păsări a însemnat mai întîi probleme de psihologie a speciei, de cunoaștere a comportamentului și vieții ei în stare naturală, a bolilor specifice și apoi a capacității de adaptare de la solitudine la grup, de la sălbăcie la colectivitate, de depășire a stresului în raport cu omul, cu îngrijitorul... Decorul în care pătrundem este feeric, ni se pare ireal și exotic, ca în filmele cu fauna colorată și luxuriantă a pădurilor tropicale, dar cît s-a muncit pentru el?! Sint, de fapt, „cotețele” delicatei păsări. În „volierele” cum se numesc în limbaj de specialitate, acoperite cu plase din sîrmă, se reproduce mediul lor natural și se simulează climatul originar. Sint plantate, de mîinile muncitorilor (la indicațiile specialiștilor din unități de cercetare silvică și cinegetică) tot soiul de arbuști și arbori de pădure —

mălini, rosa-rugoza, măceși, stu-făriși peri și meri sălbatici, doar floarea soarelui făcînd excepție, însă hrana trebuie să fie variată și consistentă. Zborul, ca și viața lor — de la ou la pasărea adultă gata de livrat pentru consum, ori gata să intre în șirul lung al selecției, pe căile fine ale ingineriei genetice — sint matematic dirijate. Puii se nasc în incubatoare moderne, sint învățați să mînce din hrănitori speciale, sint urmăriți cum cresc de la o zi la alta, cum valorifică hrana, cum se adaptează la diverse tipuri de furaje etc. etc. Fiecare exemplar are înregistrată „fișa sa biografică”. Spectacolul cel mai adevărat nu se vede, se des-fășoară în intimitatea laboratoarelor de reproducție și selecție, pentru ameliorarea speciei, pentru crearea de noi linii și rase. În lupta sa cu natura, omul a mai cîștigat o victorie; au motive de mîndrie crescătorii de la Păușa, reușind să realizeze artificial reproducția, iată, și la fazani și astfel să aibă în mîini cheia sigură a dirijării speciei.

Vasile Zaba, îngrijitorul, este unul dintre „fondatorii” crescătoriei, a aflat firea ca și cele

mai ascunse cute ale „sufletului acestei păsări de o tandrețe și delicatețe rare”, cum spune. Colindă pădurile, cu căruța, scormone mușuroaiele, să aducă puilor delicioși meselor acestora, larve de furnici. Nu-i cere nimeni asta, ei s-au obișnuit cu hrana pregătită de om, dar, „parcă cresc mai repede cînd își sint originile, ca și omul”. Sentimental incurabil, fiindcă „nu se poate altfel”, își iubește meseria, munca, scopurile ei.

În 1970 aveau 15 hectare de voliere, acum sint 37, dintre care pe 30 se întind „culoarele” de producție, pe restul se află laboratoarele, magazinele cu hrană, bazinele cu apă, toate ramurile anexe ale acestei uzine de produs fazani. Fazani pentru carne, fazani decorativi, pentru farmecul grădinilor — aurii ca soarele, argintii ca luna, imperiali ca regii păsărilor fermecate. Industria cinegetică de la Păușa, Bihor, livrează anual peste 56.000 de exemplare.

„Dobitoacele pădurii cred în mine, cred în tine... Omule!”

CUCI IORDACHE ADAM
ELENA GHERA

Imaginați-vă o hală imensă, în care domnesc mașini perfecte, prelungele din gindirea omului ca niște brațe vii — zeci, sute de roboți atit de minunați, încit l-au trimis pe părintele lor, Omul, la soare și la aer liber.

O astfel de lume, formată din principii mecanice, trăiește de ani buni în mintea universitarilor ieșeni — profesori și studenți — îndrumându-i spre posibilități nebănuite pe care le-au descoperit, care i-au atras și le-au deschis noi perspective.

Imaginându-și ei înșiși viitoarele complexe robotizate ale economiei românești — perfect posibile în condițiile în care, în numeroase centre de cercetare ale țării au luat naștere fel și fel de mașini destinate multiplexelor lucrări ale industriei ori agriculturii — cadrele Institutului Politehnic din Iași au realizat că, dacă în privința roboților staționari lucrurile merg foarte bine, nu același lucru se poate afirma despre cei liniari. Misiunea unor astfel de roboți de transport este în concepția ieșenilor, aceea de a deservii roboții staționari, de a le oferi unelte sau materiale, cu o extremă de mare precizie. Dacă la prima vedere aceștia ne apar ca un soi de „ucenici” ai roboților staționari, ei sînt la fel de importanți într-un complex robotizat și prezintă, în ceea ce privește creșterea lor, același grad de dificultate. Fiecare asemenea robot transportor trebuie „să știe”, cu precizie spre care anume robot staționar — dintr-o hală, în care se află cu zecile — să se îndrepte, ce să-l dea și cînd anume să-l dea cele necesare pentru ca și el, robotul staționar, să-și facă treaba pentru care a fost conceput. La noi în țară nu s-a făcut așa ceva — afirmă conf. univ. dr. ing. Lorin Cantemir de la Facultatea de electrotehnică a Politehnicii din Iași. Sintem — alături de Institutul Politehnic Traian Vuia, de Întreprinderea Electromotor din Timișoara și de Institutul Central de Cercetări pentru Construcții de Mașini — în avangarda acestei preocupări.

Pentru a explica cum anume s-a ajuns la asemenea realizări, ce fac să se întrevadă momentul unei noi întîlniri dintre om și tehnică, ar trebui să istorisim o poveste mai lungă, începută prin anii '60, cînd în centrul universitar Iași s-au pus la punct primele laboratoare de acționări electrice din

țară. Aici s-a născut nucleul unor preocupări — foarte noi atunci și pe plan mondial — ce începeau să privească motoarele, nu doar din punct de vedere constructiv, ci și în ceea ce privește utilizarea lor. Ori, acționările electrice s-au ocupat din start tocmai de modul în care se poate folosi cit mai mult și cit mai bine un motor. Utilajele fiind simple la început, acționările lor erau, de asemenea, puțin complicate. Pe

relor sincrone în sincronism. Ea a fost realizată de un colectiv de la Institutul Politehnic din Iași, printre care se numără dr. ing. Mircea Diaconescu, dr. ing. George Savitescu, dr. ing. Teoharie Gangiu, cărora li s-a alăturat un fost absolvent, dr. ing. Desiré Suceveanu de la I.T.P.I.C. București. Aceste motoare sincrone trebuie alimentate permanent cu tensiune. Se întîmplă, cîteodată, ca această tensiune să scadă și

ing. Florin Hoje, dr. ing. Iulian Miroș, dr. ing. Gheorghe Livint, dr. ing. Lucian Ciobanu, dr. ing. Savel Mică, cărora li s-au adăugat de-a lungul timpului pe puțin o sută de studenți, ale căror lucrări de diplomă au adus de fiecare dată soluții noi, originale. Ideea de bază a colectivului a fost aceea de „a scoate de sub praf” — expresia îi aparține conferențiarului Lorin Cantemir, — mașina electrică liniară, la fel

re, proiectare, construcția robotului, omologare. În plus, am făcut și standardele tehnice de ramură, pentru a convinge pe toată lumea.” Și au convins! Acum s-a trecut la generația a II-a de roboți de transport, mai evoluată, mai performantă. S-a realizat deja un prototip, care va fi implementat în producție luna aceasta la Întreprinderea de textile nefesute „Netex” din Bistrița. Noul robot are misiunea de a „se plimba” printre mașini pentru a stropi materialul nefesut cu substanțe de consolidare chimică. Motoarele liniare vor rezolva, grație soluțiilor date de ieșeni și problemele de transport pe care le ridică Întreprinderea de materiale refractare din Ploiești. Noi roboți sînt acum în curs de realizare la Iași.

— Cum vedeți viitorul mașinilor electrice liniare, readuse în actualitate? I-am întrebat pe specialiști.

— Majoritatea celor care au folosit aceste mașini liniare zic că ar fi putut să înlocuiască motoarele rotative, răspunde conf. Lorin Cantemir. Nu! Eu afirm că motoarele rotative vor rămîne încă în multe domenii, dar acolo unde mișcările sînt liniare, este nu doar posibil, ci normal să folosim motoare liniare. De fapt, noi avem două tipuri de motoare: rotativă și liniară. De ce să folosesc un motor rotativ pentru mișcare liniară? Ca să-l pot folosi la mișcarea liniară trebuie să-l adaug un dispozitiv suplimentar de transformare a mișcării rotative în cea liniară. Noi încercăm să simplificăm tot acest lanț, care înseamnă greutate mai mică, cost mai mic, fiabilitate sporită, pentru că am lichidat o verigă din lanț. Întelepciunea noastră constă în a găsi niște aplicații în care lucrurile să fie atît de solide și atît de clare, încit să capete încrederea beneficiarilor. Asta am făcut cu roboții de pină acum, care funcționează constant și bine 24 de ore din 24. Sperăm ca la fel să se întîmple și pe viitor. Garanția stă în nucleul colectivului nostru, extrem de dinamic căruia, an de an i se alătură un număr din ce în ce mai mare de studenți, ce se comportă ca niște adevărați cercetători cu experiență. Cu toții punem pasiune și în general, într-o cercetare, dacă vrei să faci ceva bun, fără pasiune nu se poate.

LIANA MOLNAR

O idee scoasă de sub praf!

Fotografie de IRINA PROSAN

măsură ce a început să se vorbească de așa-zisa „suplete” a mașinii electrice, adică de capacitatea ei de a putea fi folosită în diverse domenii și în diferite regimuri de lucru, s-a văzut limpede că toate aceste probleme deosebite nu pot fi rezolvate decit utilizînd electronica de putere, microprocesoarele, calculatorul și microelectronica. Astăzi domeniul acționărilor electrice este extrem de larg, rezultatele fiind notabile doar prin conlucrarea tuturor acestor specialități.

Mașinile de lucru s-au multiplicat extraordinar ca varietate, ceea ce a ridicat noi pretenții cu privire la echipamentul lor auxiliar, ce-i permite să funcționeze, care trebuie să fie cit se poate de flexibil. Un singur exemplu, spre a întregi ideea. La Combinatul „Azomureș”, din Tirgu Mureș a fost omologată de curînd o instalație pentru menținerea motoa-

atunci există pericolul ca motoarele să iasă din viteză lor sincronă, iar la reparația tensiunii să nu poată reveni la parametrii inițiali. Această revenire de la viteză zero este o problemă extrem de dificilă, pe care specialiștii din Iași au reușit s-o rezolve, înregistrînd mari economii la capitolul energie electrică.

Căutînd noul, ieșenii nu s-au ferit de loc de a privi în urmă, gîndind că experiența înaintașilor poate fi mereu utilă, iar ca să găsești ceva deosebit, trebuie să știi, mai întîi, tot ceea ce s-a făcut înaintea ta. Rezultatele cu care se pot mîndri astăzi confirmă perfectă logică a unui asemenea mod de a privi viața.

De cîteva ani s-a constituit în cadrul Politehnicii din Iași un colectiv multidisciplinar, cuprinzînd cadre de la facultățile de mecanică și electrotehnică: dr. ing. Lorin Cantemir,

de vechi ca și cea rotativă. Deși depășește respectabila vîrstă de o sută de ani, mașina electrică liniară a fost părăsită datorită dificultăților de abordare teoretică pentru a putea fi proiectată corespunzător. Lumea științifică — și nu doar cea românească — a redescoperit-o, în multe părți a fost, din nou, abandonată, dar ieșenii au păstrat-o — trecînd peste dificultăți — și au început să-i caute aplicații. Iar aplicațiile vechii idei vor folosi în concepția autorilor, tocmai într-un domeniu cu totul nou: complexele robotizate. Așa s-au născut, în colaborare cu I.C.P.E., primul trei roboți de transport ce realizează curse liniare pentru deservirea roboților staționari. „Au fost făcuți”, afirmă conf. Lorin Cantemir, pentru a dovedi că ideile noastre sînt viabile și de aceea am parcurs toate etapele, cum se întîmplă în industrie: cerceta-

Timpul nu a vestejit în inima Luciei Dumitru nici o amintire din anii în care s-a ocupat cu „domesticirea” microorganismelor și școlarizarea lor într-o modernă specialitate energetică, numită metanogeneză. Doctorul în biologie păstrează proaspete în memorie chiar și primele zile ale luării probelor din Techirghiol, din apa deltei și bazinele unor stații de epurare.

„Curioșii așteptau să vadă ce pești prindem și au fost dezamăgiți de trofeele noastre, niște flacoane cu mil de baltă, spune. În ele însă duceam acasă, la Institutul de Științe Biologice, adevărate populații de bacterii pentru a le face să slujească nevoile omului. Am izolat mai întîi microorganismele care „rod” legăturile chimice ale materialului organic în descompunere scindînd macromoleculele pînă la compuși din ce în ce mai simpli. De-abia apoi, intră în acțiune acele specii anaerobe convertind acizii organici volatili, bioxidul de carbon și hidrogenul în gaz metan. În laboratoarele complexe lipsite de aer din organismul minusculilor biochimisti se realizează astfel ultima treaptă a procesului de fermentație. Acești microindivizi anaerobi ne interesează pe noi fiindcă produceau energie. Trebuia să-i obligăm să reproducă în condiții de mare productivitate gazul de baltă apărut deasupra mlaștinilor, solurilor inundate și, mai nou, la suprafața stațiilor de epurare a apelor reziduale. Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie lansase un proiect îndrăzneț de obținere a energiei pe cale biologică din surse neconvenționale. Și asta fiindcă știința trăsesse deja semnalul de alarmă avertizînd că în camerele Terrei nu se află totuși resurse nepuizabile de combustibili. Omenirea începuse să vadă în biomasa infinit regenerabilă și în brevetele lumii vii un adevărat colac de salvare din criza energetică. În lume se făceau primii pași tînași în domeniul biotehnologiilor. Am pornit să explorăm și noi acest

teritoriu fascinant și necunoscut”.

Lucia Dumitru intrupe depănarea amintirilor. Urmărește atent prin peretele de sticlă al reactorului frămîntarea masei de lichid și piruetele agitatorului. Privirea aleargă între pîlpîirea afișajului temperaturii și acidității pe ecrane, firicelul de picături de soluție nutritivă și formele de relief desenate de penița cromatografului ce indică concentrația produsului. Instalația pare un pacient cu pulsul ținut

primitiv și se presupune că au stat la baza apariției vieții pe pămînt, sînt sensibile la cea mai mică urmă de aer, la temperatură, la aciditate etc. Cînd veneam la institut, alergam toți să vedem cum și-au petrecut noaptea în borcane Metanobacterium, Metanospirillum, Metanosarcina. Deși în condiții de „colivie”, au început să crească, să se înmulțească și să producă gaz metan. Dar din păcate, doar 20 de procente, ca în starea lor sălbatică. Acum începea lupta noastră de

izolări și experimente, iată s-au obținut circa 20 de populații de microorganisme înalt calificate în producerea de metan. Randamentul urcă la 100% și activitatea lor nu descrește în timp. Acum ne aflăm la faza micropilotului de laborator pentru a stabili în bioreactorul anaerob parametrii optimi ai unui procedeu în flux continuu”.

În acest domeniu de mare noutate în lume, cercetările Institutului de Științe Biologice s-au soldat cu rezultate promiță-

fierbere. „În facultate am studiat într-un cerc științific activitatea electrică a microorganismelor. Măsurînd intensitatea curentului de cîteva microamperi într-o pilă de biocombustie se poate face un veritabil recensămînt al populațiilor de bacterii. Cînd știi că ai în față un domeniu de pionierat, parcă și metabolismul propriilor idei se accelerează”. Peste puțin timp, anunță: „Azi elevii mei au fabricat mai mult hidrogen, dar randamentul nu este încă la maximum”. Într-adevăr, Ioan Ardelean a devenit un adevărat diriginte al unei interesante clase de microorganisme pe care le instruieste să producă cit mai mult hidrogen din biomasa reziduală printr-un proces asemănător fotosintezei plantelor.

Alături, la fel de tînăra Ana Maria Faghi cercetează și ea o nouă sursă de energie, și anume materialele celulozice reziduale. Hrînind cu aceste deseuri vegetale bacteriile anaerobe cu metabolism fermentativ, se obțin prețioși metri cubi de hidrogen. Mîntea omului a început să descifreze tot mai multe secrete din marele spectacol al lumii vii. Specialiștii români au făcut primii pași și în scindarea moleculei apei în oxigen și hidrogen fără consum de kilowați. Doar cu energia ideii. Constantin Delcea și colegii lui îndrumați de profesorul G. Zarnea au folosit drept catalizatori niște microorganisme aerobe, numite cianobacterii, specializate în biofotoliză.

Știința reușește tot mai mult să potolească foamea microorganismelor cu resursele secundare ale planetei și să cuculeagă din răsufierea lor combustibili prețioși.

FLORIN CONDURATEANU

P.S. Cînd peste două zile am intrat din nou pe poarta Institutului de Științe Biologice, Ioan Ardelean ne-a arătat ultimele înregistrări ale cromatografului de analiză. Bacteriile fotosintetizante purpurii convertiseră biomasa în hidrogen sînt la sută. Combustibilul viitorului!

Combustibili din răsufierea bacteriilor

Biotehnologiile, colacul de salvare al omenirii din criza de energie? Gazele reziduale și biomasa, meniul preferat al microorganismelor. Bacterii dresate de cecetători să poducă prețioșii combustibili

permanent sub control de monitorare. Nu se permite nici o abatere, nici măcar de un grad. Căci în utilaj, nu se amestecă niște substanțe oarecare, ci se află chiar un crîmpei de viață. Acolo, delicatele bacterii, cu răbdare dresate să transforme bioxidul de carbon, hrana lor preferată, în gaz metan, produc conștiinșos viitoarele kilocalorii. Totul merge ceas. Răsufierea micilor bioenergeticieni reprezintă combustibil sînt la sută. Gîndul Luciei Dumitru se poate legăna din nou nostalgic printre anii căutărilor științifice. „Totul era captivant. Viețile pe care le vedeam doar prin lentila microscopului deveniseră un fel de colegi în expediția noastră prin hățișurile necunoscutului. Le creasem în laborator condițiile din fosta lor locuință aflată pe fundul mlaștinilor. Microorganismele metanogene, deși fac parte dintr-o grupă

a le mări randamentul, de consoajele unor procese industriale. Trebuiau să devină tertriale. S-au făcut mii de teste modificînd cu cite un grad temperatura, cu o subdiviziune pH-ul, în vederea stabilirii condițiilor optime de productivitate. În plus, mediul lor artificial de viață, compus din soluții de săruri minerale nutritive, trebuia să fie ieftin și accesibil. Conform rețetei stabilite, domiciliul lor se va afla într-un amestec mineralizat de ape de mare și de zăcămint. Le-am satisfăcut și unele capricii pentru a obține cîteva procente de randament. Astfel, după nenumărate observații, echipa noastră a ajuns la concluzia că microorganismele anaerobe metabolizează mai bine bioxidul de carbon și hidrogenul la metan dacă au alături un partener total diferit de ele, și anume Clostridium. După ani de selecții,

toare și interesante. Gazele reziduale bogate în bioxid de carbon și hidrogen din combinatele chimice n-ar mai fi eşapate în viitor prin coșuri în văzduh, ci ar putea barbota în mari fermentatoare, transformîndu-se în gaz metan. Acolo, o serie de bacterii, apărute încă din perioada copilăriei planetei, dar domesticate și specializate de știința modernă, le vor converti în energie prețioasă. Se va realiza în același timp și depoluarea atmosferei prin preîntîmpinarea pericolului efect de seră.

Purtînd la buzunarul de la piept ca pe un ecuson cîteva erubete pline cu microorganisme roșii, intră în sala de analize Ioan Ardelean. Dacă l-ai întreba ce a pregătit pentru următorul seminar studențesc, n-ai greși prea mult. E tînăr ca și biotehnologiile de care se ocupă. A venit în institut cu pasiunea pentru ele deja la punctul de

■ **Cooperativa meșteșugărească „Avântul” Roznov, județul Neamț:** „Referitor la articolul „Politețea era o mască”, apărut în revista „Flacăra” nr. 36 / 9.09.1988, vă comunicăm măsurile luate de conducerea unității: Schimbarea din funcția de responsabil a unității „Auto-service” Săvinești a tov. Munteanu Mihail. S-a publicat în ziarul județean Ceahlăul postul vacant, în vederea încadrării unui specialist ca șef de unitate. S-a făcut demers la U.J.C.M. Neamț pentru încadrarea pe post a unui cadru cu studii superioare. Cazul respectiv a fost analizat și discutat cu toți responsabilii unităților de producție, așa încît astfel de aspecte negative să nu mai fie întâlnite în cadrul unității noastre.”

■ **Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe-Direcția directivării:** „Ca răspuns la sesizarea unui cititor din Oradea privind recuperarea de la populație a buteliilor din sticlă, vă facem cunoscut următoarele: Potrivit dispozițiilor legale în vigoare, cetățenii care cumpără din unitățile de desfacere cu amănuntul mărfuri ambalate în ambalaje refozabile vor plăti numai contravaloarea mărfii, dacă predau unității ambalaje de înlocuire în bună stare de funcționare. În cazul în care cumpărătorul nu predă ambalajul de înlocuire, va plăti o garanție. La predarea ambalajului, fără a se cumpăra mărfuri, garanția se restituie de către orice unitate comercială de profil (art. 5 din Decretul Consiliului de Stat nr. 146 / 1980).

Intrucît buteliile din sticlă provenite de la mărfuri din import (vodcă poloneză, vodcă sovietică etc.) intră în categoria ambalajelor refozabile, recuperarea de la populație se face în același mod ca în cazul celor de fabricație românească. Refuzul unor lucrători comerciali de a recupera de la populație ambalajele refozabile reprezintă o gravă abatere, constituind în același timp contravenție care se sancționează potrivit legii.”

■ **Consiliul popular județean Bistrița-Năsăud:** „Reclamația petentului Florescu P. Dumitru din comuna Daia-Giurgiu este justificată. Cooperativa „Sirguința” din Giurgiu cu care I.P.E. Bistrița (Fabrica de Acumula-toare) are contract de asistență tehnică este obligată ca în cazul în care se constată că bateria are defecțiuni imputabile unității producătoare sau transportului să schimbe astfel de baterii ca și pe cele aflate în termen de garanție și care se defectează. Afirmația Cooperativei „Sirguința” că nu are baterii stoc-tampon pentru schimb este surprinzătoare deoarece unități menționate i-a fost asigurată stocul necesar (n.n. 93 de baterii de toate tipurile). Am fost informați că bateria tov. Florescu Dumitru a fost schimbată, iar în stocul unității se mai află 18 baterii de 12V—45 Ah. Cu această considerăm obiectul reclamației stins, dar regretăm că petentul a fost aminat nepermis și spunem noi nejustificat de mult.”

■ **Doru Muica, Băile Herculane:** „În urmă cu cîteva ani am citit în presă că în orașul Băile Herculane se va construi un teleferic spre frumoasa zonă a Munților Mehedinți, unde se află minunate poieni și izvoare. S-a avut în vedere și construirea de partii de schi pe pantele ideale ale muntelui. Condiții pentru această lucrare sînt. După mine, cu prețuri minime se poate realiza una din cele mai frumoase stațiuni din țară. Amortizarea lucrărilor ce necesită investiții s-ar face în cel mai scurt timp. În acest fel, stațiunea ar putea fi folosită tot timpul anului și la întreaga capacitate.”

■ **Gheorghe Tentea, Borsă-Maramureș:** „Vă scriu în numele cititorilor sate de mineri care nu au posibilitatea să recepționeze emisiunile TV. Translatorul TV din centrul orașului nostru funcționează foarte prost. Am mai sesizat proasta funcționare a releului, dar nu s-a luat nici o măsură. Pe cei ce răspund de acest obiectiv și nu-si fac datoria îi invit să viziteze mina noastră din Baia Borsă să vadă și ei cum e cînd după 8 ore de subteran vrei să te uiți ce se mai întîmplă

prin țară și prin lume și televizorul nu-ți funcționează sau funcționează foarte prost.”

■ **Marioara Pop, Tirgu Mures:** „Sînt asistentă medicală și lucrez la Clinica nr. 2. Vă scriu și în numele celor care lucrează în schimbul II. La ora 22, cînd ieșim de la serviciu nu avem cu ce ne deplasa la domiciliu din lipsa transportului în comun. Autobuzele I.J.T.L.M. 20 și 23, cu care mergem acasă nu vin. După ce așteptăm în zadar, la ora 23 sîntem nevoiți să pornim pe jos aproape 4—5 kilometri. Ajungem tirziu acasă, unde ne așteaptă copii, iar pe mine mă așteaptă și un soț paralizat.

fel șoferii ar fi mai prudenți la trecerea pe lîngă autobuzele oprite în stații”. Subscriem propunerii dumneavoastră. Paza bună trece primejdia rea!

■ **Anisoara Petrar din Arad** ne scrie că sînt 8 frați, tatăl a decedat în urmă cu 10 ani, mama este internată în spital. Sora dinsei a absolvit 10 clase la Liceul Agro-industrial din Gurahont. În urma nereușitei la Școala profesională, ar vrea să se angajeze și să urmeze la seara ultimele două clase de liceu. Liceul din Gurahont nu vrea să-i elibereze diploma de absolvire, necesară angajării! Știim că diploma este un bun al cetățeanului care a absolvit o

care nu-mi rezolvă situația. Nu pot obține decizia de pensionare din cauza comodității, birocrăției unor funcționari. Cei care se fac vinovați de această situație ar fi putut măcar să se deplaseze la Uniune, la Bancă, unde se găsesc duplicatele cu ștatele de salarii, dar nici măcar asta n-au făcut. Vă rog să mă ajutați să pot obține decizia de pensionare după ce am muncit 43 de ani.”

■ **Uniunea județeană a cooperativelor de producție Cluj:** „În scrisoare, Mic Floarea, pensionară C.A.P., în vîrstă de 80 ani, întreabă dacă își păstrează dreptul asupra lotului în folosință deținut la data pensionării de la C.A.P. Iuriu de Cimpie, în condițiile în care și-a vîndut casa pentru a se muta la fiul ei, în Cluj, intrucît nu se poate întreține singură. Conform prevederilor statutelor, lotul deținut la data pensionării se păstrează în folosință toată viața în condițiile în care este lucrat și cultivat de către posesor sau membrii familiei acestuia. Discutînd cu conducerea C.A.P. Iuriu de Cimpie, am dispus menținerea în continuare a lotului ajutat deținut de Mic Floarea, lot care să fie lucrat de membrii familiei acesteia cît timp trăiește posesoarea”. Mulțumim pentru răspuns și pentru rezolvarea promptă a scrisorii și ne întrebăm: oare una din primele obligații ale conducerii unui C.A.P. nu este aceea de a cunoaște statutul după care și desfășoară activitatea? Dacă nu, iată un subiect interesant pentru programul de reciclări care se va desfășura în iarna care urmează.

■ Cîteva răspunsuri favorabile pentru cei care ni s-au adresat cînd sprijinul în găsirea unui loc de muncă corespunzător pregătirii lor profesionale: **Maria Paisa, Petrosani** a fost repartizată pe post de muncitoare permanentă la I.A.C.C.V.J. Petrosani; **Ion Buiică, Malul Mare — Dolj**, care a cerut schimbarea locului de muncă pe motive de sănătate a fost trecut din funcția de sudor în funcția de paznic de zi la sediul unității; **Saveta Rusu, Prăjeni — Botoșani** a fost repartizată la Întreprinderea de confecții Drobeta Turnu Severin — Secția Vinu Mare, în vederea încadrării pe post de muncitoare, cu posibilități de calificare în meseria de confecționar îmbrăcăminte; **Viorica Luca din Moroieni — Dimbovița**, mamă a 5 copii, a fost repartizată ca muncitoare necalificată la E.G.C.L. Pucioasa; **Ion Bistriceanu, Romani de Sus — Vîlcea**, avînd calificarea de mecanic utilaje, a fost încadrat pe un post corespunzător pregătirii sale la Secția de producție și prestări servicii Horezu; **Doca Dona din Galați** a primit loc de muncă la I.C.R.A. Galați pe post de muncitor necalificat; și pentru **Vasile Pricop din Piatra Neamț** care dorea ca fiul său, absolut al Școlii profesionale să lucreze în aceeași unitate cu dînsul s-a găsit o soluție. Fiul său a primit dispoziție de repartizare pentru a lucra la Fabrica „Comuna din Paris” Piatra Neamț.

■ **Consiliul popular al Sectorului 5:** „La scrisoarea adresată revistei Flacăra prin care un grup de cetățeni din str. Garoafel nr. 6, bl. 7, sector 5 București reclama faptul că pe zona verde limitrofă blocului se parchează autoturisme proprietate personală vă comunicăm: în urma controlului efectuat la fața locului au fost depistați cetățenii Gheorghe Stăncioară, Cornel Cojocaru, Petru Liță și Titus Asaftei care parcau autoturismele pe spațiul verde și în consecință au fost sancționați contravențional conform Hot. 3/1977 a C.E. al C.M. București. Menționăm că în prezent pe această zonă se lucrează la executarea unui trotuar pe partea bl. 7, această lucrare fiind solicitată de asociația de locatari

pentru a se evita accidentarea pietonilor care, în lipsa acestuia, sînt obligați să circule pe partea carosabilă.”

Pagină realizată de
OPREA GEORGESCU

Poșta redacției

Cihoreanu Vasile — Buzău: Ne întrebați ce-am fi făcut noi. În nici un caz n-am fi trimis acte originale, ci numai copii. La scrisoarea dv. ni se răspunde că vi s-au expedit 900 lei, contravaloarea aparatului radio, încă din 21.05.1982, cu mandatul postal 0528103. ● **Corciova Constantin — Galați:** Cererea dv. nr. 50/9020/1976 pentru instalarea unui post telefonic va fi soluționată pînă la sfîrșitul acestei luni. ● **Sali Denis — Constanța:** Bibliotecă „Cartea prin poștă”, 70443 București, sector 3, Calea Moșilor 62—68. ● **Panțeru Valentina — com. Măgurele (S.A.I.):** Aveți dreptul. Depuneți urgent la Consiliul popular cîte 2 exemplare din copilele certificatelor de naștere ale copiilor, al dv. și de căsătorie, în vederea întocmirii dosarului conform Decretului 410/1985. ● **Vintilă Constantin — Tg. Jiu:** Este necesar să vă prezentați la Ministerul Muncii, Serviciul de asistență socială, pentru a fi trimis la I.E.M.R.C.M. în vederea reexaminării medicale. Aduceți și o nouă adeverință de încadrare.

● **Dumitrescu Eleonora — Craiova:** Pregătirea surorilor medicale se face prin liceul sanitar curs de zi, cu durata de 4 ani. Nu se organizează examen de diferență, Cursurile organizate de Societatea de Cruce Roșie nu asigură calificarea în această meserie. ● **Vlasie Grigore — Ploiești:** Fiți liniștiți, închiderea spațiului respectiv nu s-a aprobat, nefiind de acord toți locatarii. ● **Mocanu Viorel — Oradea:** Trimiteți date suplimentare I.D.E.B., Bd. 1 Mai 41—43, sector 1, 78218, București, pentru a vi se putea elibera adeverința. În dosarul dv. nu figurează data încetării activității. ● **Armeanu Ioan — Vaslui:** În baza prevederilor Legii 5/1973, s-a primit comandă de la asociația de locatari și pînă la 15 octombrie a.c. toate deficiențele vor fi remediate. ● **Popescu Ecaterina — București:** Nu ați scris nici numele, nici adresa mamei dv. Trimiteți Consiliului popular al județului Olt o nouă scrisoare cu toate datele, plus numărul dosarului de pensie al tatălui sau un coupon de pensie. ● **Discă Daniela — Brașov:** Ați solicitat ajutor și apoi ați plecat „fără adresă”. Cum vă mai poate ajuta cineva în astfel de situație?

● **Jecan Alexandru — Cluj-Napoca:** S-a stabilit ca o comisie de control financiar-contabil să verifice gestiunea asociației de locatari și, în raport de constatări, se vor lua măsurile prevăzute de lege. ● **Belciug Teodor — satul Zăicești, com. Bălușeni (Botoșani):** Vi s-a eliberat adeverința pînă inclusiv anul 1975. ● **Niță Emanoil — satul Pîrșani, com. Pielești (Dolj):** S-a dovedit că perioada respectivă se încadrează în grupa I de muncă. Urmăriți să vi se specifice în carnetul de muncă. ● **Stanciu Marcel — satul Mihai Vodă, com. Bolintin Deal (Giurgiu):** Aveți dreptul să vă adresați instanței de judecată pentru pretenții civile. ● **Aniței Gheorghe — com. Brăești (Botoșani):** Cele sesizate s-au dovedit întemeiate. S-a stabilit să primiți diferența, conform Decretului 391/1980, din recolta acestui an. ● **Stănescu Ana — Craiova:** Sînteți titulară de contract în str. Petre Ispirescu 26 A. Curățați camera pentru a o folosi, plătiți chiria, altfel pierdeți dreptul de folosință a spațiului respectiv prin evacuare, conform art. 24 din Legea 5/1973.

REGHINA VARVICI

Unde-i lege...

„Mă numesc Petru Ciubotaru și locuiesc în Piatra Neamț, str. Progresului nr. 138. Am fost om al muncii la A.C.H. Siret—Bacău, încadrat în funcția de sudor. Pînă în data de 22 august 1988 am lucrat pe mai multe șantiere din țară. De la această dată m-am transferat la I.P.P.S.C. Piatra Neamț, nota de transfer fiind acordată în interes de serviciu de către I.P.P.S.C. Piatra Neamț. În nota de lichidare, A.C.H. Siret—Bacău a menționat că pînă la data de 1 august am primit alocație de stat pentru copii în sumă de 1 080 lei pe lună. Nota de transfer expira la data de 25 august, dată la care m-am prezentat la noua întreprindere, unde am fost informat că șeful Serviciului personal lipsește pînă la data de 29.

În ziua de 29 m-am prezentat din nou la birou, unde șeful serviciului m-a sfătuit să fac o cerere de concediu fără plată pentru a nu pierde drepturile și nici alocația, cererea fiind aprobată de conducerea unității.

La data de 1 septembrie am depus și dosarul pentru alocație, fiind asigurat că voi lua alocația de la I.P.P.S.C. Piatra Neamț la chenzina din 14 septembrie. În acea zi, cînd m-am prezentat să iau alocația, un tovarăș de la plan-retribuire m-a trimis la Bacău, spunînd că A.C.H. Bacău trebuie să-mi dea alocația. De la Bacău am fost trimis înapoi la Piatra Neamț, spunînd că ei nu mai au nici o obligație față de mine. Mi s-a mai spus că nu e vorba de fonduri, care sînt asigurate de către stat. Tot plimbîndu-mă între Bacău și Piatra Neamț nu am fost lămurit cine trebuie să-mi dea banii și dacă aceștia nu sînt pierduți.”

Scrisoarea lui Petru Ciubotaru este, credem, clară. Un om al muncii s-a transferat în interesul serviciului de la o unitate la alta. Iată un lucru extrem de simplu și de obișnuit. Sîntem convinși că Petru Ciubotaru nu este primul caz de acest-fel pentru niciuna din cele două unități.

Legile și instrucțiunile în vigoare precizează cu claritate care sînt drepturile bănești de care beneficiază cetățenii, cine și din ce fonduri le onorează, ce formalități trebuie întocmite. Toate acestea sînt cunoscute sau, mai exact spus, ar trebui cunoscute. Este datoria celor care au ca sarcină de serviciu tocmai ducerea la îndeplinire a prevederilor legale. Să mai spunem că transferul în interesul serviciului presupune continuitate în muncă și deci și în drepturi. Ar mai fi trebuit puțină sollicitudine din partea celor care ar fi fost obligați să asigure alocația copiilor Ciubotaru și acest caz nu s-ar fi ivit.

Avem legi generoase. Grija pentru copiii țării se manifestă în toate ocaziile. Iată, cei trei copii ai familiei Ciubotaru primesc pentru a crește sănătoși, pentru a nu le lipsi nimic, pentru a nu avea nici o grijă decît aceea de a învăța bine 1 080 lei pe lună.

A nu asigura drepturile unui cetățean consfințite prin lege înseamnă, simplu spus, a încălca această lege. Or, după cum se știe, încălcarea legilor, la noi se pedepsește.

OPREA GEORGESCU

Oare, dacă e nevoie să lucrăm în schimbul II, șoferii de ce să n-o facă și ei?”

■ **Direcția generală comercială a municipiului București:** „Urmare scrisorii adresată revistei „Flacăra” de către Stelian Hugășescu din București prin care sesizează atitudinea necorespunzătoare a personalului de la centrul pline 227 din Bd. Ghencea bl C 88 A, vă comunicăm: cele sesizate de dv. s-au confirmat, drept pentru care conducerea ICL Alimentara 6 a luat următoarele măsuri: Tov. Didina Petcu și Valerica Mirulescu au fost sancționate conform Codului Muncii, art. 100 lit. c și mutate de la această unitate. Activitatea din această unitate va rămîne în atenția conducerii ICL Alimentara 6 și a organelor de control din Direcția generală comercială.”

Mulțumim pentru măsuri. Însă, credem noi, mai ales, tovarășele în cauză ar trebui să rămînă în atenția organelor de control.

■ **Constantin Stoica, Focșani:** „De cîte ori cobor din autobuze sau, curse I.T.A. și-i văd pe cei mici cum o zbughesc dintre grupurile de foști pasageri să treacă primii strada mă tem pentru viața lor pentru că, cu toate legile și sfaturile, șoferii (profesioniști sau amatori) circulă cu viteză destul de mare pe lîngă autobuzele oprite în stații. Tocmai de aceea aș propune ca în stații să se plaseze semnul „trecere pietoni” și să se marcheze cu „zebră” partea carosabilă. Dacă nu în toate stațiile măcar în cele mai aglomerate. În Focșani ar mai trebui cîteva doar. Cred că ast-

școală, un curs de calificare, etc/ și că trebuie eliberată la cerere, necondiționat. Oare la Gurahont eliberarea unei diplome după ce legi se face?”

■ **Serban Glodan, Iași, str. Ștefan cel Mare 11:** „Am fost om al muncii la Cooperativa de consum Lehtu Gară, jud. Călărași, în perioada 4-04-1970—1-11-1972, cînd m-am transferat la Iași. Depunînd dosarul de pensionare, mi s-a cerut o adeverință din care să rezulte cîștigurile realizate, defalcate pe luni. Am cerut conducerii cooperativei adeverința prin nenumărate telefoane, scrisori, am fost personal de două ori la sediul acesteia, dar fără nici un rezultat, spunîndu-mi-se că mi se va trimite acasă. Într-adevăr, după 6 luni de insistențe mi s-a trimis o adeverință din care reiese că am lucrat doar primele 9 luni din anul 1972, motivînd că beciul în care ținea actele a fost inundat și că nu mi se poate elibera nici o adeverință pe celelalte luni. Cum e posibil ca actele unei unități, viața acestei unități, a oamenilor muncii să fie degradate complet? Cine poartă răspunderea? Cei care aveau acces la arhivă și răspundeau de actele-au făcut cînd au văzut că e apă în beci? Dacă apa ar fi ajuns la birouri, s-ar fi luat măsuri. Mi s-a dat un răspuns

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

„Toamna de cristal”
— tapiserie de
Titina Comşa

POEM PENTRU PATRIE

Vorba românească

În fala limbii centurilor noastre,
Cu primul Văcărescu în porniri,
Purtăm în gind urmașilor, și-n faptă,
Cea mai bogată dintre moșteniri.
Izvor de bunuri, țării adunate,
Nepieritor în toate bogății,
Bătut în aur și în nestemate
Stă Testamentul veșnicei moșii.
Că n-am uitat o clipă de poruncă
Și limba am trudit-o ca ogor,
Că din cuvinte, noi cetății de stincă
Am înălțat spre slava tuturor.
Prin vorba românească, mai departe
A patriei cinstire, tot mai sus,
O luminăm etern în marea carte,
În strălucirea singelui ce-a curs.
Cu inima, cu trupul și cu glia
Ne știm cu toți din Văcărești plecați
Și-ntru credință ridicăm făclia,
De prealumina lor înfiorați.

ION GEORGESCU ■

INVESTIȚIE PENTRU SPIRIT

Actualul Centru de cultură și creație „Cintarea României” al studenților din Craiova e alcătuit practic din două corpuri de clădiri: unul mai vechi, în stil clasic, tradițional, și altul nou modern, ambele constituind acum, grație ingeniozității proiectanților și constructorilor un ansamblu arhitectonic monumental, plin de farmec și originalitate. În mai anul curent s-au finalizat lucrările de construcție — spune vechea mea cunoștință, profesorul Iosif Bălăsoiu, de ani buni director al acestei prestigioase instituții culturale-artistice. Crede sincer că e o construcție fără pereche. Poftiți să vă convingeți! mi-a răspuns sigur de sine profesorul-director.

Privită din exterior, clădirea nu pare, totuși, senzațională. Are o fațadă frumos stilizată și înalță cit un imobil cu trei-patru etaje. Surprizele vin abia cînd îi pășești pragul. Foaierul e plăcat cu marmură albă. Două scări largi, tot de marmură, conduc în sala mare, principală, în lojele centrale și laterale, în balcoanele de la etajele doi și trei. Această sală ultramodernă, în formă dreptunghiulară, dispunând de 670 locuri în fotolii pluşate, cu o scenă de 12,6/12,5 m, are multiple funcțiuni. Datorită dotării de care dispune, precum și acusticii cu totul excepționale, ea poate găzdui, în cele mai bune condiții, orice fel de spectacol: de teatru, operă, balet, operetă, film. O simplă apăsare pe un buton și, în câteva cli-

pe, toate fotoliile de la parter se culisează automat sub scenă și în nisele laterale, lăsînd loc liber pentru dans. Un alt buton acționat, și fotoliile revin imediat la locul lor. Printr-un sistem de liftare, după căderea cortinei metalice, în plină sală apar două grupuri de televizoare color la care se pot urmări emisiunile postului național sau un program video. Pentru vizionarea filmelor, sala e înzestrată cu cabină și aparat de proiecție cinematografică. Artiștii profesioniști și amatori, invitați să concure la reușita unor manifestări, au la dispoziție cabine ca la teatru, precum și o sală de repetiții.

Disco-barul, cu 120 de locuri, prevăzut cu paravan dinamic luminos, constituie un alt punct de mare atracție. Aici se ascultă muzică, se dansează, se pot servi civilizat cafele, prăjituri, băuturi răcoritoare. În plus, construcția mai dispune de o sală de marmură, tot cu 120 de locuri (care, în funcție de necesități, devine loc de prezentare a unor expoziții, gazda unor sedințe, conferințe de presă, mese rotunde etc.), o sală specială (un fel de Ateneu studentesc) pentru concert-café sau montaje literar-artistice, un mini-hotel cu 42 de locuri pentru studenții oaspeți, o mare terasă destinată activităților distractiv-recreative în aer liber, precum și de alte încăperi cu scopuri bine definite, mobilate cu rafinament și bun-gust. Pînă aici este corpul A al casei, corpul B, cel vechi (reamenajat),

legat de primul printr-o aripă de acces cu două nivele, adăposteste Cabinetul de informare-documentare, sala de consiliu, precum și cabinetele de lucru ale președintelui, vicepreședinților U.A.S.C. din centrul universitar. Iluminatul întregii clădiri, dar mai ales al sălii principale de spectacol și al disco-barului, este asigurat de o ingenioasă orgă electronică executată de studenții Facultății de electrotehnică. Candelabrele și celelalte corpuri de iluminat, ca și frescele murale din foaier sînt opera studenților din Institutul de arte plastice din Cluj-Napoca. Corpul A a fost proiectat de I.P.J. Dolj (arh. proiectant Viorel Rădulescu și arh. Florin Găvănescu), iar corpul B de Institutul de arhitectură „Ion Mincu” București (arh. Virgil Polizu). Execuția, impecabilă, aparține trustului local de construcții.

Centrul de cultură și creație „Cintarea României” al studenților din Craiova constituie un dar excepțional pentru cei aproape zece mii de studenți, una dintre cele mai bine dotate, dintre cele mai reprezentative instituții de acest gen din țara noastră. Activitățile studenților craioveni? Cele văzute și auzite pur și simplu m-au entuziasmat, deși, după mărturisirea directorului, a fost o seară obișnuită. Îndeosebi joia, simbăta și duminica, aici se desfășoară o diversitate de activități chibzuit programate.

MIHAI STANESCU ■

Iubirea de frumos

Toamna la Ipotești

Iată lacul codrilor albastru în mijlocul pădurii, cu nufărul pe margini într-o pădure de stejar, acum, în octombrie, năpădită de cele mai răpitoare nuanțe ale auriului ce pot fi văzute pe pământ.

Devenise o mlaștină, l-au desfundat oameni de bine, cum este acest Lazăr Băciuc, omul îndrăgostit de cultură și poezie, cîntorul Măgurei Buzăului, au readus lacul la viața pădurii ocrotit, unde căprioarele în amurg pot deslănțui în roiuri undele cu botul sub cerul instelat.

Pădurea lui Eminescu, coroana satului acestuia, mărturie peste veacuri a fericitei copilării petrecute aici de către nemuritorul poet.

Cel mai frumos și cu adînci rezonanțe dar, în pragul centenarului, pădurea lui Eminescu, monument al naturii și cele patru lacuri dimpreună cu izvorul așa cum trebuie să fi fost în ochii copilului.

De bună seamă, de acum încolo toate școlile țării în drum spre Suceava și Putna lui Ștefan cel Mare vor poposi aici, tineri studenți, iubitori poeziei vor rămîne pînă noaptea tîrziu cînd aerul vîrătec moale îmbălsăma-va pămîntul.

Nicîieri ca pe această insulă de pe lac nu mi se pare loc mai potrivit pentru manifestări de poezie. Este foarte aproape de sat și nu foarte departe de oraș; aici s-ar putea confrunta operele poezilor contemporani cu marele înaintaș, cu publicul

Codrurile cu frunza lată
Cadă bruma nu te bată
Codrurile cu frunza-n dungă
Pice bruma nu te-ajungă.

Cîntam cu toții desculți, în ceasul sfînt de amiază, tîntu cînstirea lui Eminescu din acest melos maramureșan, oglindă pură a Logosului intrupat și în poezia noastră. Gheorghe Janca, om al iubirii lui Eminescu, murmură printre lacrimi bucuria inimii de care eram cu toții cuprinși în farmecul pădurii.

Căci: Tu trebuia să te cuprinzi
De acel farmec sfînt
Și noaptea candelă s-aprinzi
Iubirii pe pămînt.

IOAN ALEXANDRU ■

Literatura și arta, ca forme înaintate de creare și de recepție a frumosului, au ocupat și ocupă un loc important în viața individului, în viața societății. Pîndind amprenta timpului și a societății în care au fost realizate, ele au constituit dintotdeauna mijloace de înțelegere a spiritului uman, atît în contemporaneitate cît și peste veac. Este îndeobște cunoscut că adevărata operă de artă și-a înscris valoarea în conștiința umanității nu numai prin forma în care prezintă frumosul, ci și prin felul în care s-a integrat procesului anevoios de fixare a normelor și principiilor morale specifice societății care le promovează. Prin polivalența sa axiologică, cu multiple semnificații și disponibilități, specific mai multor genuri de valori, opera de artă a oferit constant — explicit sau implicit — posibilități de influențare a convin-

gerilor, atitudinilor, deprinderilor sau sentimentelor omenești, deseori impunînd respectarea categoriilor generale de bine/rău, dreptate/nedreptate, datorie etc. De la Platon și Aristot-

pentru orientarea creației literar-artistice. Asemenea preocupări însoțesc și gîndirea filosofică românească, cercetarea descoperind pe tot traiectul ei istoric preocupări de acest fel: în

acestora aflăm pe Simion Bărnuțiu, Titu Maiorescu, C. Dobrogeanu-Gherea cărora li se adaugă cu pagini memorabile, în perioada interbelică, M. Dragomirescu, Eugen Lovinescu,

frumos, contribuția lor originală la patrimoniul de gîndire universală.

Marile transformări revoluționare ale veacului nostru au schimbat profund istoria socială și starea spirituală a omenirii impunînd pe scena planetei un nou tip uman. În cadrul acestui proces dialectic și istoric un rol important și îndatoriri de mare răspundere socială au revenit creației literar-artistice, operei de artă. Nu există loc în lume unde literatura și arta să nu fi năzuit și de cele mai multe ori reușind prezentarea în expresie artistică a idealurilor social-politice înscrise pe linia progresului civilizator, să nu dea expresie plastică idealurilor patriotice și umaniste, modului de a fi al omului în toate iposta-

(Continuare în pag. 14)

SILVIU GH. NICOLAU ■

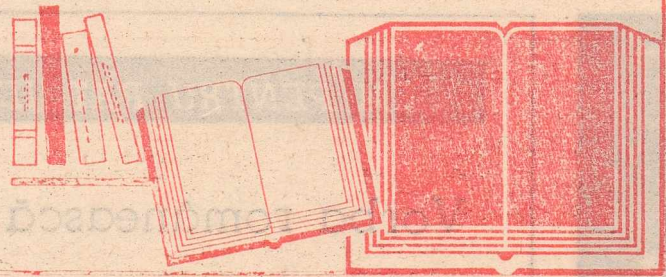
Înnobilarea prin artă

tel, filosofii culturii și artei au formulat o serie de postulate, teze sau simple reflecții etico-estetice cu privire la raportul dintre artă și morală. M. Heidegger, K. Jaspers, J. P. Sartre, G. Marcel și pînă la Marx și discipolii săi în contemporaneitate au pus în discuție și scos în evidență termenii relației etic-estetic cu rezultate diferite

cultura și literatura veche, la corifeii Școlii Ardelene, în cercările poetice și spusele poezilor Văcărești sau în operele pașoptiștilor. Evoluind spre conceperea și elaborarea unor sisteme complexe, o serie de personalități de seamă ale culturii românești contribuie la efortul de dezlegare a relației dintre etic și estetic. În rîndul

Paul Zarifopol, Ștefan I. Nenițescu, Nicolae Iorga, Petru Cornănescu, D. D. Roșca, Tudor Vianu, Lucian Blaga, Mircea Florian, Liviu Rusu s.a. Autonomia esteticului, mutația valorilor estetice, arta pentru artă, arta cu tendință și altele au devenit teze ce poartă semnătura unor români, felului lor de a gîndi raportul dintre bine și

VITRINA CARTILOR

Două poezii

de Ivo Muncian

Clinchete senine

Este iarăși toamnă. Octombrie livid
zimbește-n cimpie cald, cu nonșalanță
și clinchete senine ușile deschid
dominind magnific zărea cit o cianță.

Ziua nesupusă, nestrivită-n vid
cheamă nepăsarea aprig în instanță.
Este iarăși toamnă. Octombrie livid
zimbește-n cimpie cald cu nonșalanță.

E-un stup de lumină ulița cea veche,
cărarea știută glisează-n extaz.
E o toamnă blândă, tândră, nepereche.
Ea mă ține astăzi fără vise, treaz.

Este iarăși toamnă. Octombrie livid...

Flăcări înalte

Toamna diafană cu tandrețe caldă
așezată gingaș în pustă zimbește.
Nelinști fecunde în plin cimp se scaldă
și aurul holdei crește ștregărește.

Și la geana zilei cîntă hărnicia,
se zbenguie-n iriși rodiri viitoare.
Noi sintem la zboruri doina, temelia
și flăcări înalte pe-o rază de soare.

Veniți în cimpie, prieteni de vise,
în palma trudită zumzăie belsugul,
Veniți în cimpie, speranțe promise,
noi sintem ai piinii flacăra și rugul I

Cronica literară

de Romul Munteanu

Căile de acces spre istorie

Interviul propune întotdeauna o conversație între doi interlocutori dintre care unul întreabă și celălalt răspunde. Discuția este de obicei orientată de cel care întreabă spre anumite domenii destinate să dea o cit mai mare semnificație spuselor celui chestionat. Interviul poate avea loc între doi specialiști cu valoare relativ egală (vezi cartea de convorbiri a dr. Evans cu C.G. Yung). El poate fi oral, spontan, eventual înregistrat pentru a fi difuzat prin unul din mijloacele de comunicare audio-vizuală. Un interviu poate fi conceput și în scris, pe baza unor întrebări prezentate cu anticipație celui care trebuie să răspundă. Interviurile de cele mai diverse domenii se deosebesc de mărturisirile literare sau științifice prin faptul că interlocutorul este ghidat în primul caz de întrebări, în vreme ce mărturisirile aparțin în exclusivitate autorului lor.

Cînd interviurile sînt luate de generalisti, ele propun o anumită lectură de inițiere, fie ea chiar superficială, în opera autorului. A pune întrebări despre aeronautică, chirurgie, entomologie, creșterea animalelor, pediatrie, tribologie, muzică etc. etc. cum procedează Ovidiu Ioanițoia (Intimplări din realitatea imediată, Ed. Eminescu, 1988) înseamnă că cel ce chestionează trebuie să dețină un depozit apreciabil de informații privitoare la domeniile atît de variate asupra cărora se fixează anchetele sale. Fără îndoială gradul de generalitate al întrebărilor, ca și al răspunsurilor, este suficient de mare, fiindcă toate acestea se adresează unui public extrem de larg. Interviurile pregătite de Ovidiu Ioanițoia sînt tipice pentru un publicist experimentat care a trecut printr-o îndelungată școală a vieții în presă.

Interviurile sale nu presupun doar o anumită preștiință privitoare la „obiect”, ci și o anumită informare asupra „subiectilor”, o cernere biografică din care să rămînă aspecte esențiale. Interviurile acestea sînt luate unor personalități cu o activitate exemplară, funcția lor publică vizînd, pe de o parte, popularizarea unor oameni cu merite deosebite, pe de altă parte, ea oferă adevărate lecții de tenacitate, rigoare, etică și pasiune pentru specialitatea aleasă de acești oameni, ca un fel de superlativ al existenței. Evident că oricine se poate întreba de ce astfel de specialiști eminenți trebuie făcuți cunoscuți marelui public prin mijloacele tipice de publicistică de vreme ce activitatea lor este adecvată pentru intrarea în istorie. Răspunsul este simplu. Tocmai acești oameni de prestigiu rămîn cantonați ca ecou doar în mediile lor de specialitate. Publicul larg nu are cum auzi de ei decît din intîmplare, la chirurgie sau la maternitate, boala sau nașterea fiind unicele împrejurări care-i aduc pe cei din afară în acest mediu. Un mare entomolog poate să rămînă însă întreaga viață un ilustrat anonim, ca și un maistru de pe un șantier naval sau un dăruit crescător de animale.

De aceea, opera făcută de Ovidiu Ioanițoia este utilă și din acest unghi de vedere. Pe măsură ce istoria coboară tot mai mult în cotidian, faptele de seamă ale unor oameni ce ilustrează „clita muncii” se cuvin să devină lecții generale de comportament civic.

Lista „subiectilor” aleși de Ovidiu Ioanițoia este centrată cu precădere pe chirurgie, pe medici în general, la care se mai adaugă cîteva frumoase pete de culoare din alte domenii. Lista celor interviuați și specialitățile lor se prezintă astfel: Gheorghe Neamu, geograf, explorator în Antarctica, Ioan Constantin Stamatoiu, șef de clinică neurologie, Petre Augustin, profesor specialist în aeronautică, Ioan Pop D. Popa, profesor de chirurgie, specialist în boli cardiovasculare, Gheorghe Lupea, maistru la șantierul

naval din Galați, Dan Alessandrescu, specialist în obstetrică și ginecologie, profesorul Valeriu Popescu, pediatru, Petriche Buruiană, un bătrîn țaran de la Dunăre, acad. Nichifor Cepaiu, specialist în ameliorarea sortimentelor de plante cerealiere, Valentin Neagu, chirurg urolog, Mihai Constantinescu, entomolog, Dan Pavelescu, intemeietor al tribologiei românești. Constantin Anastasatu, profesor de fiziologie, Ion Nicolaescu, specialist în pomicultură, acad. Ion Făgărășanu, profesor de chirurgie, Valeria Mircea, o mamă cu 8 copii.

Unii dintre acești oameni sînt mai tineri și cu toate că sînt afirmați în specialitatea lor nu conținesc să vorbească admirativ și cu mult respect despre șefii de școală care i-au format. Alții sînt mai vîrstnici, ei înșiși ajunși șefi de școală, celebri și ca pensionari, gata să-și privească discipolii oricînd cu o legitimă mîndrie. Dar oamenii adevărați, pasionați pentru ceea ce fac nu sînt numai medici și cercetători în general. Ovidiu Ioanițoia, gazetarul, știe că și alte categorii de lucrători au acces la istorie și, uneori, la eternitate.

Ovidiu Ioanițoia are un dar al intrării în discuție plin de spontaneitate, care dîferă evident de la un interlocutor la altul. Cînd îl abordează pe profesorul Gheorghe Neamu pare să pornească de departe, de la un moment decisiv al vieții sale. Dialogul se transformă într-un mod de prezentare: „În ce zi sintem tovarășe Gheorghe Neamu? — În 4 ianuarie, de ce? — Nu vă spune nimic această dată? — 4 ianuarie, 4 ianuarie? — Nu-mi amintesc? — Bine să lăsăm. Cărți de vizită aveți? — Am — Ce scrie pe ele? — Ce să scrie, numele, adresa, telefonul. Nu înțeleg scopul întrebării. — În locul dumneavoastră, eu aș fi adăugat doctor în geografie, laureat al premiului Gheorghe Munteanu Murgoci al Academiei și intîi și intîi „primul român care a fost în Antarctica (sic)”.

Intrarea în subiect a devenit un succint inventar de merite. După aceea se aud peripețiile din Antarctica. Discuția cu Ioan Pop D. Popa despre bolile vasculare duce inevitabil spre starea psihică a bolnavilor care vin să fie operați de inimă. „Mă iertați că vă întreb: bolnavii vin la dumneavoastră, adică la o operație pe inimă, chiar așa cu zîmbetul pe buze? Mie, ca să fiu sincer, mi-ar fi o frică grozavă — Vă înțeleg, frica este un sentiment omeneș, nimeni nu se flicherează cu totul de ea...”

Rareori există un interviu în care să nu fie vorba de muncă, rigoare, stăruință, talentul fiind și el înfățișat ca un rezultat al unei îndelungate indeletniciri cu aceleași instrumente de profesie. Întrebat ce crede despre talent, profesorul I. Făgărășanu răspunde „Firește, se poate și forma, dar e mai bine să-l ai. Se spune că bisturiul e instrumentul numărul unu în chirurgie, dar mă îndoiesc că e așa. Tot mîna precumpănește”. Crescătorul de animale adaugă să „pînă și meseria de țaran se învață”.

Întrebările lui Ovidiu Ioanițoia sar de la un aspect al vieții la altul. De fapt, totul intră într-un amplu calcul de ipoteze. Pe compozitorul Zeno Vancea, de pildă, l-a întrebat de ce viscază. Răspunsul este limpede. „În mare parte, muzica nici nu e altceva decît un vis transpus pe portativ”. Pe Ioanițu Nicolaescu, specialistul în pomicultură, îl întreabă dacă-i place să privească cerul. Răspunsul este iarăși prompt și direct: „Cu-i nu-i place”.

Cartea lui Ovidiu Ioanițoia, Intimplări din realitatea imediată este într-adevăr un fel de „literatură” generată de spectacolul vieții cotidiene, privită însă prin cazurile sale exemplare.

De aceea poate fi considerată și ea o cale de acces în istorie și o lecție complexă de pedagogie profesională.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Istorie și medicină

Istoria medicinei nu este un hobby al medicilor — cum ar putea fi unii tentați să creadă — ci o direcție de cercetare a cărei însemnătate este tot mai mult pusă în lumină de noile orientări de investigație ale istoriografiei contemporane. Preocupată nu numai de evenimentul politic, diplomatic și militar, ci și — sau mai ales — de realitățile economice și sociale — ceea ce implică asocierea disciplinelor învecinate ca demografia, sociologia, plemologia etc. — „noua istorie” (la nouvelle histoire) acordă o mare atenție problemelor de istorie a medicinei, mai ales cînd unele din episoadele ei au avut grave consecințe în viața omului. (Ca, de pildă, epidemia de ciumă neagră care a devastat, acesta e cuvîntul, Europa la mijlocul secolului al XIV-lea).

În știința românească, Nicolae Vătămanu, pentru a aminti pe ultimul dintre marii specialiști care a ilustrat istoria medicinei, a lăsat o operă de înaltă valoare ce interesează specialiștii, dar face — prin calitățile de evocator cu har — și deliciul marelui public.

Continuatorul cel mai înimos al acestei tradiții este astăzi dr. G. Brătescu prin nobi-

la osteneală a căruia, anual, primim cite un masiv volum de studii privind istoria medicinei. În acest an, el a tipărit un volum de izvoare Grijă pentru sănătate. Primele tipărituri de interes medical în limba română (1581-1820), București, Editura Medicală, 1988, 413 pag. Un volum de o bogăție și varietate deopotrivă de vrednice de laudă. Un substanțial studiu introductiv fixează valoarea de sursă a acestor texte, ca și contextul istoric căruia ele îi aparțin. Materialele sînt grupate în Ordonanțe oficiale; Indrumări medicale, igienice și antiepidemice; Medicină legală și simptomatologie; Texte din calendare; Rețete; Scrieri edificante și moralizatoare; Producții be-

letristice; Texte pseudomedicale. Titlurile unor texte sînt edificatoare: Despre giudețul nebunilor (1646), Cum să ne purtăm cînd cîdem într-o boală trupească de P. Maior (1811), Pastorală împotriva beției printre clerici de Gavril Bănulescu (1819), Anafora despre bunurile îngropate la vreme de ciumă (1820) etc.

Cele citeva exemple sînt dă-tătoare de seamă pentru multiplele foloase pe care le aduce această ediție de texte, însoțită de foarte competente comentarii și lămuriri. Ajunge să spunem — pentru a aborda un domeniu preferat de cercetare — că sursele publicate de dr. G. Brătescu constituie o prețioasă mină de date și informații nu numai pentru istoricul medicinei, ci și pentru cel al mentalităților colective. O lume întreagă ni se dezvăluie cu spaimele ei în fața bolilor și morții, o lume mult mai lesne expusă pieirii prin molime. Dispunem acum de un șir de izvoare care vor permite progresul studiilor de istorie a medicinei, psihologiei colective, moravurilor etc.

În același timp se vădește încă o dată necesitatea cercetărilor de istorie interdisciplinară. Pentru istorici, dr. G. Brătescu și confracții sînt parteneri minunați.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Carpica XVIII-XIX

Între publicațiile editate de instituțiile muzeale, Carpica și-a dobîndit, de-a lungul celor aproape două decenii de apariție, un statut bine definit, ilustrat între altele de recenzile elogiase și de colaborarea la realizarea ei a unor specialiști de marcă ai istoriografiei contemporane. Numărul dublu care a văzut, recent, lumina tiparului se înscrie în nota de sobrietate a celor precedente, aducînd în prim-plan descoperiri de ultimă oră, considerații și contribuții ce întregesc izvoarele legate de vechimea și continuitatea popoului nostru, îndeosebi în spațiul moldav, opinii referitoare la semnificația unor demersuri politice sau la evoluția unor evenimente cu implicații directe asupra evoluției societății românești.

Structurate în două capitole inegale ca întindere — Arheologie și istorie și Civilizație și cultură —, cele 456 pagini reunesc, astfel, studii și comunicări rezultate îndeosebi în urma cercetărilor întreprinse, în anii 1986-1987 și anterior acestora, de către specialiștii Complexului Muzeal Județean Bacău, alte articole aparținînd unor colaboratori din zonă și din alte centre ale țării. Viorică Căpitanu și Va-

sile Ursachi ne dezvăluie, bunăoară, existența a încă unei cetăți dacice, descoperită în apropierea orașului Moinești, cetate ce confirmă „existența unui sistem de apărare unitar și în zona de la est de Carpați, încadrîndu-se perfect în sistemul de apărare al Daciei, ca stat unitar și independent în vremea de apogeu a civilizației geto-dacice”. Cercetătorul băcăuan valorifică, de asemenea, descoperirile rezultate în urma săpăturilor efectuate pe șantierul antice Tamasidava, publicînd substanțialele studii „Obiecte cu semnificație culturală descoperite în dăva de la Răcătău, județul Bacău” și „Ceramica geto-dacică descoperită în dăva de la Răcătău, comuna Horgești, jud. Bacău”, iar colegul său din Roman readeuce în discuție cîteva aspecte legate de „Fortificații dacice pe Valea Siretului”. Toate comunicările amintite sînt susținute de o bogată ilustrație (fotografii ale săpăturilor și obiectelor scoase la iveală, planuri ale cetăților și săpăturilor, desene), care întregeste și vizual mulțimea descrierilor unui inventar pe cit de divers, pe atît de prețios.

Cu contribuții valoroase se înscriu și Ioan Mitrea, Constantin Eminovici și Vasile Momanu, autorii săpăturilor întreprinse în perioada 1984-1986 la „Așezarea din secolele V-VII de la Ștefan cel Mare, jud. Bacău”, Alexandru

SEMNAL

● Cartea de versuri a lui George Iarın, *Biblioteca pierdută* (Ed. „Cartea Românească”, 1968), structurată în două părți: „Pe locul unde a fost cindva o mare” și „Carnavalul roboților”, este una dintre aparițiile notabile din ultima vreme. Prima dintre secțiuni se situează fericit sub zodia dulcelui stil clasic, iar a doua are zone de ușoară modernitate. Poetul este un uvrier al cuvintelor, un caligraf meticulos, un trubadur al melancoliei provinciale și al unei lumi crepusculare, parcă de la început de veac și de mileniu. „Îmbătrânește toamna-n jurul nostru / cu stelele înălțate-n rut. / Și după vals urmează alte valsuri. / Și după valsuri e încă un vals. / E interzis să scrii pe frunze, versuri. / Valsați! Valsați! Orchestra cântă fals!”.

Cîntecul său pare cînd trist, cînd ironic; alteori este livresc și fantezist. Sensibilitatea este

mulată pe o inteligență vie. În structura versului se „detectează” deopotrivă știința versului. Avem de-a face, așa cum sublinia Eugen Simion, cu „cîntece șoptite, fără emfază și fără inversunare”: „Dar tot ce ating se prefacă-n poezie / strigă / bătrînu’ hot de visine, cătărîndu-se / pe funia putredă a melancoliei”.

● Marikovski Pavel Iustinovici este doctor în științe biologice, profesor de zoologie, naturalist. Numeroasele sale cărți de știință sau de popularizare a științei, printre care *Lumea hexapodelor, în pustiurile Kazahstanului, Către tînărul entomolog* etc., au fost apreciate atât în U.R.S.S. cit și în țările unde au fost traduse. „Prin natură omul este capabil să suporte cele mai grele lipsuri, și suferințe, cînd ele nu se manifestă dintr-o dată ci treptat”, afirmă autorul recentei cărți *Animalele și cutremurele de pămînt* (Ed. Tehnică, 1988: traducerea aparține lui Oleg Crămărescu).

E drept, de-a lungul timpului oamenii de știință au încercat să explice natura provenienței și pronosticarea cutremurelor

cît, mai ales, posibilitățile de anihilare a lor. Comportamentul omului, al păsărilor și animalelor înainte și după seism este de natură să releve aspecte privind chiar modificarea presiunii

nii aerului, variațiunea gravitației, fluctuația gazelor și a apelor subterane, influența lor asupra inșei lumii vii. Reacția la ultra-infrasunete, activitatea undelor electromagnetice asupra organismului animal au constituit alte pîrtii ale cercetării.

Cercetările și demersurile seismologilor, variantele prognostice propuse, comportamentul animalelor la cutremure s.a. fac, deocamdată, parte din „colivia” ideilor neelucidate.

● Un sentiment e pe aproape se cheamă cartea de versuri a lui Ion Trif Pleșa (Ed. Eminescu, 1988). În poeme avem de-a face cu o jubilație intelectuală plăcută. O poezie suspendată între fenomenele cele mai sim-

ple și abstracțiunile. Inerente ale vieții. Caprele grecești dau un lapte cit se poate de „politic”: iepurele sălbatic nu înțrece în nici un chip „viziunile” poetului; crapul tolanț pe albastrul feței de masă așteaptă pectorul, înainte de-a intra pe mina gospodinei etc.

Poezia conceptuală, de felul aceleia intitulată *Întîmplarea de dimineață*, este de natură să confirme talentul și forța talentului lui Ion Trif Pleșa.

● Miercuri, pe strada Teodoro Vilardebó se intitulează cartea scriitorului argentinian Humberto Costantini, tradusă recent de către Horia Barna și apă-

rută la Ed. „Univers”. În colecția GLOBUS. Așadar, încă o carte — printre multe altele — care dezbată complexul fenomen latino-american. O lume plină de contraste, necunoscută și nesondată îndeajuns.

● *Peștera ciurmaților* de Jean Carrière este romanul tradus de Sorina Bercescu și apărut la Ed. „Univers”. Acțiunea se petrece în jurul anului 1835, cînd o epidemie de holeră a măcinat localitățile din sudul Franței. Eroul, Julien Jourdan, reconstituie un fel de „epopee în mers”, în care oamenii înconjurați de moarte caută salvarea și sensul vieții. Amintirile din copilărie se întretaie cu scene de o dramatică autenticitate. Pînă la urmă nu este vorba doar de holeră ci și de o altă maladie la fel de biciuitoare: trecerea inexorabilă a timpului! „Faci trei pași și ieși din copilărie, deschizi o ușă, o închizi la loc și poc! un sfert de secol ți-a trecut pe sub nas”.

Jean Carrière este nu doar „marele scriitor al anilor viitori” ci și unul dintre cei mai reprezentativi scriitori francezi contemporani.

DORIN SĂLAJAN ■

Cîntarea României

„Moștenirea Văcăreștilor”

Tirgoviște — străveche cetate de scaun a Țării Românești, dar și vatra din care au pornit spre toate zările patriei cele dintîi tipărituri date la iveală de Macarie, Dimitrie Liubavici și Coresi — a fost, în acest început de toamnă frumoasă și bogată, gazda unui concurs de literatură a cărui tradiție este unanim recunoscută: „Moștenirea Văcăreștilor”.

Pus sub semnul preluării, extinderii și ducerii pe mai departe a tezaurului de limbă și gândire moștenit de la poezii Văcărești (și îndeosebi de la lenăchiță — cel care atît de sugestiv nota în celebrul testament: „Urmașilor mei Văcărești / Las vouă moștenire / Creșterea limbii românești / S-a patriei cînstire”), acest festival literar a reunit, simbolic, la această ediție jubiliară, a XX-a (desfășurată în zilele de 8—9 octombrie a.c.), tineri poeți și prozatori din întreaga țară și din toate generațiile. Astfel, mai vechi ori mai noi minutorii ai condeiului, laureați ai altor concursuri din cadrul „Cîntării României”, sau, dimpotrivă, autori care bat pentru intîia oară, cu timiditate, la porțile literaturii și-au adus prinosul lor de recunoștință și de dragoste pentru valorile de ieri și de azi ale patriei, rostindu-și pe de altă parte și bucuria de a fi contemporani unei epoci de deplină și multilaterală dezvoltare a patriei.

Prezența tinerilor (și nu numai a tinerilor) creatori în orașul în care se află unicul muzeu din țară, și printre puținele din lume, consacrate tiparului și cărții vechi (alături de un altul, ilustrînd viața și activitatea unor scriitori care s-au născut ori au activat mai multă vreme aici — Cărlăva, I. Heleliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu ș.a.) a fost și la acest mijloc de octombrie, ca și în ceilalți nouăsprezece ani care s-au scurs de la debutul Festivalului „Moștenirea Văcăreștilor”, simbolică. Simbolică atît pentru continuitatea și vigoarea unei frumoase tradiții culturale, cit și pentru larga emulație spirituală produsă pe aceste meleaguri în epoca deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului, pentru democratiz-

mul culturii noastre socialiste și pentru largul cadru de manifestare a artei amatoare sub auspiciile marelui festival național „Cîntarea României”.

Și acum, ca și în precedenții ani, munca juriului desemnat să selecteze și să premieze cele mai bune lucrări de proză sau de poezie sosite pe adresa concursului n-a fost ușoară. N-a fost ușoară datorită numărului mare de participanți, dornici să devină laureați, dar și datorită saltului calitativ înregistrat de creația autorilor — mulți dintre ei deținători și ai altor trofee literare, înscriindu-și totodată în palmaresul succesele personale numeroase apărute în reviste și ziare, fiind prezenți din ce în ce mai des auzite la Radio și Televiziune, poeți și prozatori ale căror nume au început deja să intre în conștiința publicului iubitor de literatură.

Nu întîmplător, în urmă cu mulți ani, la una dintre primele ediții ale festivalului, în 1969, poetul Mihai Beniuc nota: „Moștenirea Văcăreștilor” este și trebuie să fie o sărbătoare a literaturii noastre contemporane pentru că adună aici, în vatra de istorie a Tirgoviștei, scriitori și iubitori de „cuvînt potrivit” cîntînd patria și sufletul ei veșnic”.

Astăzi, cînd această „sărbătoare a literaturii noastre contemporane”, cum o numea poetul, a ajuns la cea de-a douăzecea ei ediție se poate afirma, fără a exagera, că tirgoviștenii sînt beneficiarii de suflet ai unei tradiții valoroase, care le menține inima și gîndul deschise benefic către cerul și aripa poeziei. Concursul literar din acest an, ca și ciclul de manifestări (o dezbatere publică intitulată „Valori și tendințe în literatura contemporană românească”, sesiunile literare organizate la Combinatul de oțeluri speciale, la Întreprinderea de utilaj petrolier, la mai multe școli din Tirgoviște), la care au participat numeroși iubitori ai cuvîntului frumos, ai poeziei sînt cele mai bune argumente pentru rațiunea de a fi a unei manifestări culturale exemplare.

IULIANA PALODA-POPESCU ■

● Cartea de știință ● Cartea de filozofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

Artimon, care aduce „Noi contribuții arheologice privind curtea domnească din Bacău” și date importante despre „Descoperirile arheologice de la Tg. Trotuș din anii 1983—1986”. Ștefan Cucos, cel ce ne face cunoscută „Cronologia eneoliticului final din zona subcarpatică a Moldovei”. Ștefan S. Gorovei, care, mergînd pe firul unor documente „La începuturile orașului Bacău”, propune o nouă dată de atestare a localității: 1391/1392, Sergiu Haimovici („Studii materialului osteologic descoperit în două așezări subcarpatice datînd din sec. V—VII e.n.: Davideni, jud. Neamț, și Ștefan cel Mare, jud. Bacău”) ș.a. Descoperirile de la Ștefan cel Mare, bunăoară, sînt cu atît mai importante cu cit ele au permis conturarea imaginii unui sat locuit de o comunitate romanică autohtonă, ai cărei membri se ocupau cu agricultura, creșterea vitelor și oășărilor, dar și cu numeroase meșteșuguri, de la tors și țesut și pînă la prelucrarea metalelor. Ele se integrează în marea unitate culturală specifică teritoriului vechii Dacii în secolele V—VII și pun, totodată, în evidență, „unitatea etnică de pe ambele versante ale Carpaților, respectiv din tot spațiul carpato-dunăreano-pontic în care s-a petrecut, fără întrerupere, procesul de etnogeneză a românilor”.

O atenție importantă se acordă, totodată, tratării problemelor legate de celelalte epoci, între studiile ce rețin atenția înscrind-se „Organizarea administrativ-teritorială a județului Bacău în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea” de Ioan Murariu, „Diplomația marilor puteri în Bosfor și Dardanele și implicațiile ei asupra țărilor române (1744—1812)” de Vasile Florea, „Activitatea organizațiilor de masă și obștești create, conduse sau influențate de Organizația Județeană Neamț a P.C.R. în perioada 1921—1940” de Ionel Marin, precum și altele de mai mică amploare, dar care sporesc zestrea documentară a unor localități.

În ansamblu, un volum dens, cu o problematică diversă, util atît specialiștilor, cit și cadrelor didactice, elevilor și tuturor celor interesați de istorie.

CORNEL GALBEN ■

„Adevărat, dar nedemonstrabil”

De mii de ani există o fructuoasă continuitate a încrederii în numere pe care noi, europenii, o datăm convențional și, desigur, inexact începînd cu Pi-

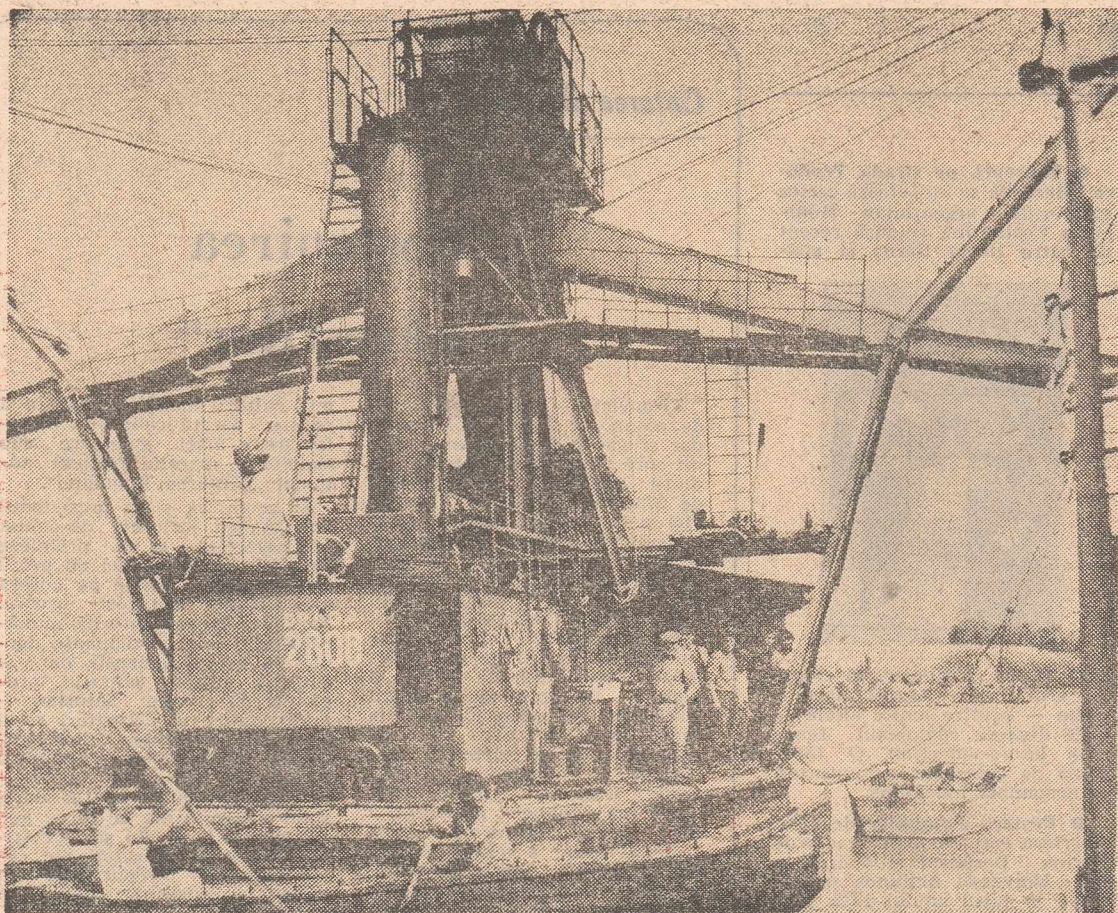

agora. Această încredere în număr și are succesele ei de aetăgăduit, fără de care nu s-ar putea explica existența civilizației tehnico-materiale de azi ca și multe din caracteristicile gîndirii contemporane. De-a lungul timpului edificiul impunătoare, adevărate orașe ale gîndirii matematice s-au născut plecîndu-se de la ceea ce era dat (axioma) către ceea ce trebuia demonstrat. O statistică deja depășită estima că acum doisprezece ani producția mondială matematică era de 200.000 de teoreme pe an. Produsul gîndirii matematice este triada „axiomă-teoremă-demonstrație”. Fără ea nu poate fi înțeleasă motivația efortului milenar de gîndire abstractă prin număr. Chiar și înțelegînd-o, unui profan, și au numai lui, matematica îi va părea a fi — pe urmele spiritualei interpre-

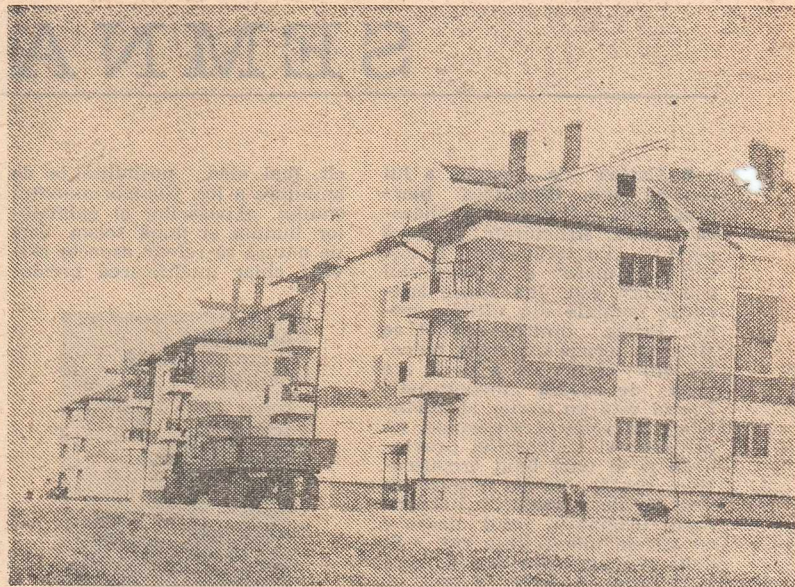
tări personale a lui Grigore Moisil a definiției matematicii dată de Bertrand Russell — „știința în care nu se știe despre ce se vorbește și în care nu se știe dacă ceea ce se spune este adevărat sau nu”. Aceste cuvinte au fost spuse parcă pentru a confirma și publicului larg faptul că matematicienii nu au renunțat să se exprime prin cuvinte și că nu le este străin spiritul de finețe și de autoironie, formă a jocului în înțelesul lui superior. În pofida hățișului labirintic de axiome și demonstrații lungi, a avalanșei de noi și noi axiome, teorii și demonstrații, abstractizarea nu împiedică pierderea din vedere a obiectivului de atins, după cum nu se confundă cu neclaritatea. De-a lungul istoriei acestei științe nu de puține ori optimismul lui „quod erat demonstrandum”, adevărată formulă faustică a sfîrșitului unei demonstrații, a fost pus la îndoială. În ultima instanță, tot o chestiune de filosofie — adevărul — rămîne criteriul de verificare și pentru raționamentul matematic. Facilitatea de a putea demonstra „orice” a acumulat în timp situații paradoxale în care un adevăr matematic, în pofida evidenței matematice, rămînea de nedemonstrat. Cîteva din aceste situații paradoxale sau aparent paradoxale sînt adunate într-o carte

pe care o semnalăm în rîndurile de față. Intitulată cumva împotriva „terorii bunului simț” a cititorului contrariat de necesitatea demonstrării evidentei, în pofida dimensiunilor ei nu prea mari, cartea „Adevărat, dar nedemonstrabil” de Cristian Calude are atractivitatea cărților de calitate ce nu te lasă ușor deranjat din citit. Apărută în cunoscuta colecție „Știința pentru toți” la Editura Științifică și Enciclopedică și redactată de Maria Borcean, lucrarea se înscrie în categoria acelor cărți care își măresc adresabilitatea prin calitatea și nivelul prezentării informației. Ea sintetizează într-un stil personal, inteligent și clar nu numai cîteva din adevărurile nedemonstrabile dar și probleme de perspectivă ale gîndirii matematice care au interferență cu informatica și filosofia. Certitudinea că limbajul matematic poate cuprinde și exprima orice, poate fi tonică. Dacă este adevărat că „o demonstrație bună ne face mai înțelepți”, după cum crede un matematician, atunci să ne bucurăm că înțelegînd-o va crește pe măsura creșterii „producției mondiale matematice”, că înțelegînd-o va însoți spiritul matematic în aventura cunoașterii fiind cea dintîi matoră a certitudinilor ce vor veni.

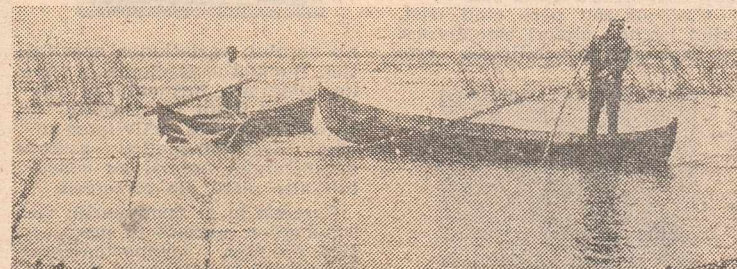
ADRIAN MIȚȘ ■

Draga de mare capacitate a echipei lui Ion Lăghu

Acop

Înainte de strângerea năvodului...

Chilia Veche e nouă!

Copiii din Chilia Veche zimbesc ca la fotograf

Călător pe mirificele drumuri de ape ale Deltei, în această toamnă tirzie, cu soare molcom, difuzându-și lumina peste plaurii, dincolo de care se ghicesc nufării galbeni ai sezonului autunnal, am poposit la o „margină de geografie” — cum le place metaforic să spună, localizând astfel acest spațiu din extremitatea sud-estică a țării — oamenilor care trăiesc și muncesc aici.

Chilia Veche — așa stă scris, deocamdată, deasupra debarcaderului la care acostează, de două ori pe săptămână, nava clasică de pasageri de la Tulcea (cale de 80 km), trezită de cîțiva ani buni din letargia-i seculară, devine pe zi ce trece o Chilie nouă.

Ziua întâi — sub semnul istoriei, al copiilor și al ploii

Primarul, Vladimir Nicolau, om la peste 50 de ani, grav și calm, mereu atent la nevoile localnicilor, este și el de prin partea locului, cum se spune „născut — crescut aici” și, tocmai de aceea, cunoscut și respectat de toți locuitorii, mari și mici ai comunei, a cărei vechime — ține să ne informeze de la bun început — se pierde undeva, în negurile istoriei milenare. Dintr-o monografie a localității, pe care o ține la loc de cinste, în biroul său, primarul ne citează izvoare antice, începînd cu Herodot, părintele istoriei, care vorbește despre brațul Chilia ca despre un cunoscut drum pe ape, numit Achilea — atestat al vigoarei și puterii sale.

Importanța și rolul economic al așezării ating apogeul în sec.

13—14, cînd Chilia ajunge o colonie genoveză de prim ordin. Colonia era condusă de un consul și, prin poziția sa geografică, îndeplinea un important rol strategic. Din aceleași surse istorice aflăm că aici s-a bătut și monedă — „Asprii de argint de Chilia”, cu putere circulatorie în zonele limitrofe. Ulterior, domnitorii cu geniale intuiții politice care au fost Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara și Ștefan cel Mare au acordat atenție deosebită întăririi și apărării acestui centru de la gurile Dunării.

Dar numele propriu-zis, Chilia, este datorat scrierilor lăsate de împăratul bizantin Constantin Porfirogenetul. Mai târziu, la sfîrșitul sec. 17, pe harta „exactissima totius Danubii fluvii tabula”, apărută la Amsterdam, una din cele mai însemnate așezări umane din Delta era „Kilia Vechia”, transcrisă deci, cu numele său românesc.

Secole mai apoi, sub stăpînire otomană fosta cetate Likostomo s-a numit Kakil Kili și, avînd un caracter bivalent, urban și rural, a asigurat, prin veniturile rezultate din pescuit, ca și din impozitele percepute pe comerțul fluvio-maritim, solda ostașilor turci din garnizoana Tulcea, Isaccea, Brăila și altele.

Din aceeași monografie am aflat (parcă devii mai familiar cu tot ceea ce este în jur, locuri și oameni, cunoscîndu-le mai în tîlta istoria și geografia) că, localitatea este situată într-o zonă în care uscatul reprezintă doar 5 la sută din suprafața respectivă. O mică insulă de loess, înconjurată de ape, de mlaștini și de smircuri, de pămînturi în formare.

Meteorologii menționează la rîndul lor că aici, ploile sînt foarte rare, înregistrîndu-se cele mai mici cantități de precipitații pe metru pătrat din țară.

Dacă ar fi după prima zi petrecută la Chilia — o zi în care a plouat neconținut, din zori, pînă seara și apoi, cu intermitențe, pînă a doua zi dimineața datî-mi voie să mă indoiesc...

La Chilia, după ploaie, copiii și melcii sînt prieteni buni. I-am văzut în curtea școlii, cum îi țineau în mină cu dragoste și le cîntau ca Ion Barbu:

„Melc, melc, codobele / Ghem vîrgat și ferecat / Lasă noaptea din găoace / Melc năting și fă-te-ncoace / Nu e bine să te-ascunzi / Sub păreții grei și scunzi / Printre vreascuri cerne soare / Colți de iarbă pe răzoare...”

Melc, melc, codobele / Hai, ieși / Din cărnoasele cămeși / Scoate patru firisoare / Străvezii, tremurătoare / Scoate umede și mici / Patru fire de arnici / Și agăță la feștile / Ciufulite de zambile / Sau la fir de mîrgărint / În zăunatul tău argint / Melc, melc, codobele...”

Sînt mulți copii la Chilia. Profesoara de biologie Constanța Anton, directorul adjunct educativ al școlii îmi spune că, numai în cataloagele claselor 1—10 sînt înregistrați peste 400 de elevi, dar dacă îi punem la socoteală și pe prîchindeii care se mai țin încă de fustele înflorate ale mamelor, ei reprezintă cam o pătrime din totalul populației: 4.000 de oameni.

Chiar și interlocutoarea noastră are trei copii. Soțul său este tot cadru didactic și împreună ocupă un frumos apartament de

trei camere într-unul din blocurile cu vedere la... Dunăre.

Pentru ei, pentru copiii din Chilia, generația viitoare a unui viitor oraș agroindustrial al României anilor '90, satul pescăresc de pînă mai ieri va rămîne doar o amintire din copilărie. Pentru că, iată, numai în acest an, dezvoltării social-economice a localității i-au fost alocate 327 milioane de lei. Au fost construite 100 de apartamente, alte 20 aflîndu-se acum în lucru. S-a turnat fundația unui hotel — primul edificiu cu o asemenea funcționalitate din Chilia. Se află, de asemenea în diverse stadii de execuție: un complex pentru creșterea porcilor (realizat în procent de 90 la sută), un centru de măcină, un mare „service” pentru mașinile agricole din deltă, un abator, iar pe planșele arhitecților din Tulcea s-au tras deja primele linii la proiectele unui liceu agroindustrial cu 16 săli de clasă, laboratoare și internat și a unui nou sediu politico-administrativ al comunei.

Ce gîndesc ei, copiii despre cei care le făuresc viitorul. Iată, ales, nu la întîmplare, unul dintre extemporalele „despre părinți” pe care le-am propus elevilor din clasa a 8-a A. Semează eleva Alina Bondarenco: „Aici, la Chilia, unde pămîntul se împletește cu apele, mulți dintre părinții noștri sînt pescari. Noi știm că munca este „brătar de aur”. Și mai știm că, orice muncă, dacă este făcută cu suflet, cu pasiune și dăruire, cu cinste și demnitate, merită toată admirația, constituie pentru noi o pildă. Despre pescari și meseria lor noi știm multe, firește, chiar de la părinți. La rîndul lor, ei le-au aflat de la părinții și bunicii lor. Știm că pe lucii nesfîrșit al apelor ei sînt cei ce se îndreaptă mereu și mereu spre locuri tainice, despiciind cu luntrea liniștea bălții. Ploaia, vîntul, soarele le sînt frați buni; nimic nu-i poate opri atunci cînd pornesc să descopere aurul din adîncul apelor. Multe luni din an, noi, copiii de pescari ne vedem tații doar la sfîrșit de săptămînă. Pleacă luni, în zori, cînd somnul este foarte dulce pentru noi și se întorc sîmbăta. Știm însă că, de acolo, din inima bălții, ei ne veghează cu gîndul, ne duc grija și dorul. Iar noi, copiii din Chilia Veche sîntem datori să continuăm cu aceeași dăruire munca părinților și străbunicilor noștri”.

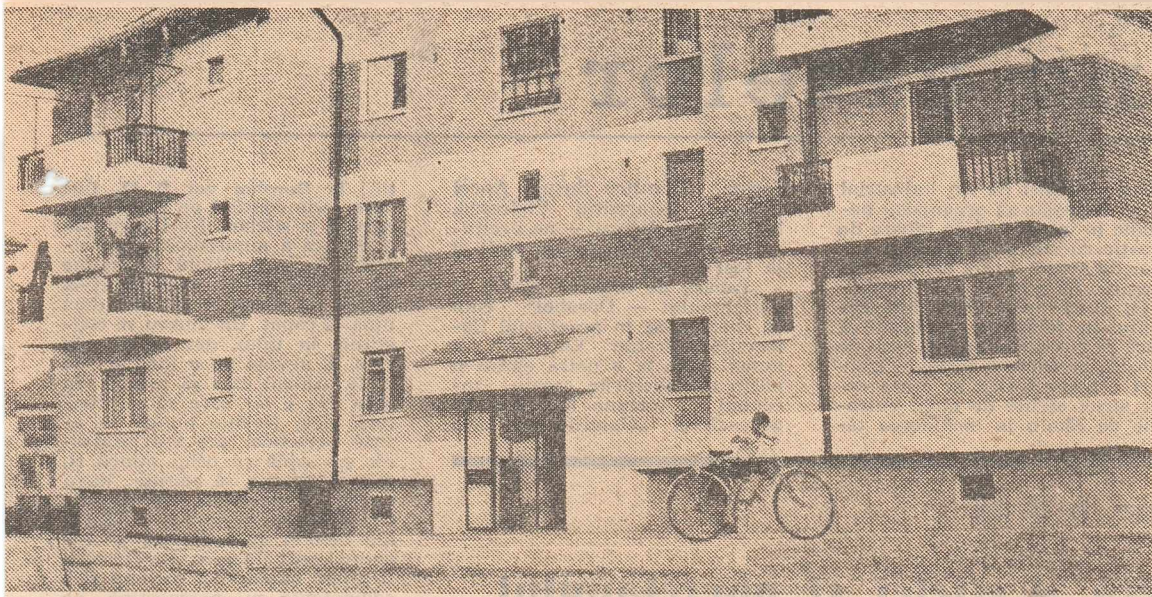
Ziua a doua: Sărbătoarea pescuitului

Potrivit unei frumoase și de-acum, statornice tradiții, în fiecare toamnă, într-una din localitățile deltei se desfășoară „SĂRBĂTOAREA PESCUITULUI”. A 14-a ediție a avut loc, către sfîrșitul lunii septembrie la Chilia Veche, unde s-au adunat reprezentanți ai pescarilor de la Crișan și Maliuc, de la Sulina, Independența, Unirea, Sf. Gheorghe precum și din multe alte așezări pescărești din deltă. De la Tulcea au venit pentru a fi alături de pescari și la ceasul de sărbătoare al anului mai mulți conducători de întreprinderi și instituții. Va poarele acostate în acea zi la Chilia au adus, de asemenea, formații de artiști amatori, laureați în Festivalul național „Cîntarea României”, soliști vocali și instrumentiști, iar printre invitații de onoare s-au numărat actorii: Silviu Stănculescu, directorul Teatrului de Comedie din București, Ștefan Tapalagă, Mihai Mereuță, scriitorul Ernesto Mihăilescu, autor al unor frumoase pagini despre oamenii acestor locuri, solista de muzică ușoară Alexandra Canareica — și ea o fiică a deltei, mulți alții.

Manifestarea a debutat cu un util schimb de experiență între specialiștii din domeniul pisciculturii, dezbateri conduse cu competență de George Munteanu, inginerul șef al Centralei de resort. Spatioasa sală a Centrului de cultură și creație „Cîntarea României” din localitate a fost neîncăpătoare apoi pentru toți cei veniți să asiste la bilanțul muncii de peste an, la evidențierea celor mai buni pescari, ca și la spectacolul de cîntece și dansuri, de muzică și poezie dedicat lor. Firește, în primele bănci au fost invitați frunțașii, cei care în acest an au obținut rezultate deosebite: Gavrilă Munteanu, Petre Voroveț, Nicolae Manea, Vasile Chiper, Ilie Avramov, Ion Bratu și mulți, mulți alții.

Ziua a treia — în Delta agricolă

În zorii zilei următoare, o dimineată în care contururile malurilor se pierdeau în aburul alb, transparent ce se ridica deasupra apelor, totul contopindu-se într-o materialitate fluidă, așa cum apare în acuarelele

cu stuf au intrat în amintire și în arhive

ile, Delta își păstrează
cul ei de totdeauna

maestrului octogenar Constantin Frandea, director al întreprinderii de exploatare complexă a resurselor naturale Chilia Veche. În primul rând, ne confruntăm cu fluctuația forței de muncă, starea precară a drumurilor, cu lipsa unor piese de schimb pentru mașini și nave. Condițiile atmosferice în care lucrăm iarna, sau primăvara cind vin apele mari, izolarea față de localitățile urbane — nu sint nici ele de neglijate...

Esential este însă că incinta Pardina produce acum 10 000 tone de grâu și porumb anual! Dar pentru ca ea să devină o grădină — rememorează tânărul inginer Dan Georgescu, specialist în îmbunătățiri funciare care lucrează aici de aproape 6 ani împreună cu soția sa, și ea absolută a aceleiași facultăți, a fost nevoie de o mare concentrare de forțe umane și mijloace tehnice: buldozere, dragi și dragline, excavatoare, macarale și cite altele. Totul, transportat pe gabare și nave tehnice. Totul, pină și piinea, care

... și după

mărturisea inginerul Constantin Frandea, director al întreprinderii de exploatare complexă a resurselor naturale Chilia Veche. În primul rând, ne confruntăm cu fluctuația forței de muncă, starea precară a drumurilor, cu lipsa unor piese de schimb pentru mașini și nave. Condițiile atmosferice în care lucrăm iarna, sau primăvara cind vin apele mari, izolarea față de localitățile urbane — nu sint nici ele de neglijate...

Esential este însă că incinta Pardina produce acum 10 000 tone de grâu și porumb anual! Dar pentru ca ea să devină o grădină — rememorează tânărul inginer Dan Georgescu, specialist în îmbunătățiri funciare care lucrează aici de aproape 6 ani împreună cu soția sa, și ea absolută a aceleiași facultăți, a fost nevoie de o mare concentrare de forțe umane și mijloace tehnice: buldozere, dragi și dragline, excavatoare, macarale și cite altele. Totul, transportat pe gabare și nave tehnice. Totul, pină și piinea, care

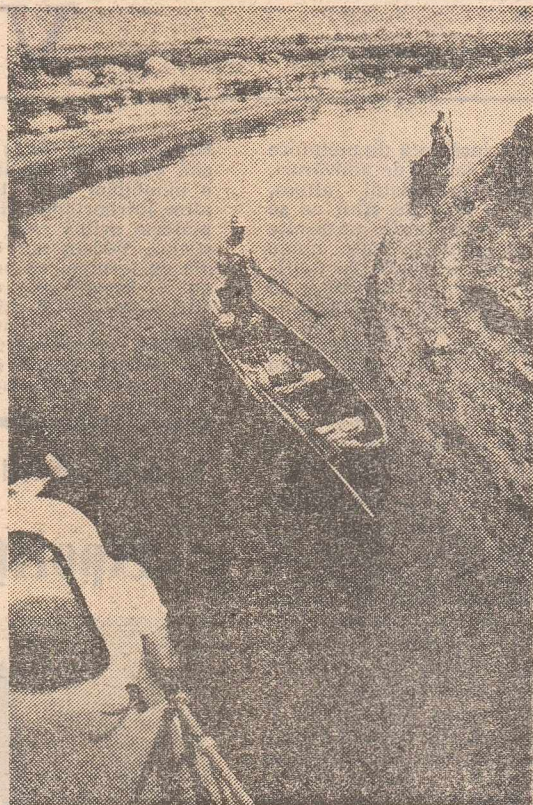
sosese de două ori pe săptămână de la Tulcea.

Intr-adevăr, nu poate fi ușor, dar ce satisfacție mai mare decît să vezi pămîntul sterp, nefolositor, rodind bogat, înobilat de munca, adesea eroică, a oamenilor. Da, delta agricolă este un dar al oamenilor pentru oameni.

În istoria nouă a Chiliei Vechi două cifre, două date memorabile stau înscris adînc în memoria tuturor locuitorilor: 3 septembrie 1983 și 25 august 1986 — vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În fapt, atunci s-a hotărît destinul nou al Chiliei.

Științific fundamentat, programul de amenajare și exploatare integrală a resurselor Deltei Dunării reprezintă, iată, o realitate tot mai concretă a zilelor noastre: un nesecat izvor de bogății trezit la viață.

Reportaj de
CONSTANTIN ISMAILEANU
Fotografii de
MIHAIL ȘERBANESCU

Delta

Toamna, care-i destinul de aur al Deltei, luminează blind la gurile marelui fluviu. Tulcea, hotar de lume între două împărății, căci aici se încheie, simbolic, pămîntul românesc și începe Marea cea mare, trăiește ceasul de vrajă în care se instituie, vastă și melancolică și necolindată de chemări, tăcerea de dinaintea iernii. Totul e o răsturnare de basm, o plutire în unghiuri de legendă; apele scapără arginturi stinse în singele vîntului; plopii voievođali se rează în propria lor umbră; malurile stufului se pîrguesc cu gherghine roșii; ulițele deschise numai lotrilor sorb în vitralii melancolie și cîntec uitat; pe marile căi ale migrației trece rar, ca un cîntec al amintirii, cite-o pasăre pierdută de stol. Între cele trei crengi ale mirajului, care sint brațele Dunării, se citește pe sine în purpură și aminări de piatră rară, o lume a durerilor voluptoase. Sint clipe de taină, de înțelepciune, de tristețe amefitoare. S-a rupt podul de ierburi al verii și toate miresmele s-au îngheșuit în matca fluviului. Mai ascuțite ca oricînd. Înalta și necuprinsa și maiestuoasă legănare a toamnei, dulcea ei coborîre în suflet, în inimă și gînd, adună zările în asfințituri largi, domoale și parcă fără de sfîrșit, desjeracă intrările în țara basmului, unge cu miere sălciile, întemeiază vetre de mîrgean și de sidef în margine de cer și așterne poteci de vis călătorului; o bătaie de vîslă, o rupere de curcubeie și pătrunzi pe-o gură de rat, pe un colț de stea, pe un grînd de luceafăr. Clipa încremenește rotundă, oprindu-se din drumul spre niciunde și spre nicăieri și se deschide limanul unde-și au izvorul poveștile.

La Tulcea, cînd frunza arborilor își încheie destinul mirific, toate drumurile duc spre „corola de minuni a lumii”. Din horă de coline, în împărății de purpură și chihlimbar.

FANUȘ NEAGU

ENERGIA: Un bun al tuturor în grija fiecăruia

Măsurile care produc satisfacții și stimulează spiritul gospodăresc

Asigurarea producției de energie și folosirea cit mai rațională a acesteia constituie una din preocupările permanente, de prim ordin, ale partidului și statului nostru, fapt relevat și de programul examinat și aprobat de recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., cit și de prevederile Decretului Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România referitor la mărirea consumurilor normate lunare și reducerea tarifelor la energia electrică livrată populației, dat publicității zilele trecute. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat, în ședința sa din 11 octombrie a.c., Programul de acțiune prin care s-a indicat ca, în toate centralele electrice să se asigure o bună organizare a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, folosirea deplină a mijloacelor din dotare, pentru ca sistemul energetic național să funcționeze în bune condițiuni. În spiritul prevederilor sale chibzuite se impune, în același timp, ca în toate întreprinderile industriale, în fiecare instituție, în fiecare casă să se gospodărească cu maximum de grijă energia electrică, eliminîndu-se orice formă de risipă a acesteia, fiecare om al muncii, fiecare cetățean contribuind astfel la e-

fortul general de utilizare cit mai rațională a energiei electrice de care dispune țara. Prevederile noului decret materializează propunerile făcute în acest sens de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele Republicii, dovadă peremptorie că, prin tot ce întreprinde și face, conducătorul partidului și statului nostru are întotdeauna în vedere omul și nevoile lui, crearea unor condiții cit mai bune de muncă și de viață pentru întregul popor.

În conformitate cu Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Decretul Consiliului de Stat prevede, chiar în art. 1, că începînd cu data emiterii acestui important act normativ, se majorează consumurile normate anuale la energia electrică livrată populației pentru iluminat și utilizări casnice între 18 și 25 la sută în mediul urban și între 17 și 23 la sută în mediul rural. Efectiv, pentru un apartament cu o cameră sau pentru o familie cu 1-2 persoane, consumul anual de energie electrică se majorează, în mediul urban, de la 208 kWh la 260 kWh, iar în mediul rural, de la 140 kWh la 170 kWh; pentru un apartament cu două camere sau o familie cu 2-3 persoane, consumul anual

normal se majorează, în mediul urban, de la 280 kWh la 340 kWh, iar în mediul rural se majorează de la 200 kWh la 240 kWh. Pentru un apartament cu 3 camere sau o familie cu 3-4 persoane, consumul anual normal se majorează, în mediul urban, de la 340 kWh la 420 kWh, iar în mediul rural de la 228 kWh la 280 kWh. În sfîrșit, pentru un apartament cu 4 camere și mai multe, sau pentru o familie cu 4-5 persoane ori mai numeroasă, consumul anual normal, în mediul urban, se majorează de la 408 kWh la 480 kWh, iar în mediul rural, de la 248 kWh la 290 kWh. Decretul stabilește judicios consumurile lunare normate pentru mediul urban cit și pentru mediul rural atît pentru perioada noiembrie-februarie, cit și pentru perioada martie-octombrie, ținînd strîns seama sau mai bine zis luînd în calcul cerințele diferențiate ale oamenilor în cele două sezoane.

Referitor la tarifele pentru consumuri de energie s-a hotărît menținerea actualului tarif, de 0,65 lei kWh, pentru toate consumurile normate, majorate, iar pentru depășirea noilor consumuri de energie normate s-a stabilit să se aplice tarife mai reduse decît cele actuale, precum și îmbunătățirea condițiilor în care se aplică aceste ta-

rife. În conformitate cu art. 2 al Decretului, pentru depășirea consumurilor normate lunare, tarifele se reduc și se stabilesc după cum urmează: 1 leu/kWh pentru depășirea consumului cu pină la 10 la sută; 1,50 lei/kWh pentru depășirea consumului cu 10 pină la 15 la sută; 2 lei/kWh și se avertizează consumatorul pentru depășirea consumului cu 15 pină la 20 la sută; 2,50 lei/kWh pentru depășirea consumului, după avertizare, cu peste 20 la sută. Se poate constata ușor de către oricine că litera și spiritul legii dovedesc și în acest caz o sporită grijă față de om, mai multă înțelegere față de trebuințele lui diurne, ceea ce, pe de altă parte, trebuie să recunoaștem, înseamnă importante plusuri lăsate în bugetul fiecărei familii, al fiecărui om al muncii.

Acestor măsuri binevenite fiecare om al muncii, fiecare cetățean trebuie să-i răspundă prin noi fapte de muncă, prin sporirea grijii față de folosirea cit mai chibzuită a fiecărei surse de energie, a fiecărui kWh de energie electrică, aceasta constituind pentru noi toți nu numai o sarcină strict economică ci și o datorie profund patriotică.

MIHAIL STĂNESCU

Vitrina artelor

Rostirea încărcată de metafore dezvăluie o seamă de adevăruri, dar subminează rostul altora, astfel că e greu de știut ce se câștigă și ce se pierde, ori de câte ori ne străduim să dăm nume noi unor lucruri vechi. În fabricile de sticlărie și ceramică, în muzeele de profil, vizitatorii — fascinați de sumedenia de obiecte din juru-le, de fierberea luminii, ce află cînd stare, cînd ecou în masa acelor obiecte — se grăbesc să observe că, pînă la urmă, totul nu-i altceva decît nisip fier în cuptoare. Se confundă, de fapt, un capăt de lume cu începutul ei. La începuturi, e drept, sticla asta a fost, nisip topit în vulcani și, cu pilda obsidianului, în felurile vetre clădite de om. Astăzi, însă, în procesul de creație al majorității tipurilor de sticlă industrială, nisipul are oarecum același preț ca al siliciului întrebunțat la producerea „cip”-urilor pentru calculatoare. „Și cînd te gîndești că e vorba numai de nisip!” exclamă unii în vreme ce stau copleșiți de admirație înaintea unei vitrine cu sticlărie ori ceramică.

Deși materialele din rețeta produselor industriale sau artistice din sticlă și ceramică au și vor avea încă un rol însemnat în valorizarea acestor produse, rolul decisiv îl joacă inteligența investită în ele.

Întreprinderea de sticlărie și porțelan din Dorohoi — clădită aici fiindcă materia primă vitrifiantă o constituie nisipurile cu un înalt grad de puritate de la Hudești și Miorcani — a amenajat în citeva săli, în principal pentru informarea numeroșilor parteneri comerciali din țară și de peste hotare, un veritabil muzeu al inteligenței creatoare investită, în chip paradoxal, într-o producție destinată aproape în întregime utilului. Directorul întreprinderii, inginerul chimist Nicolae Beldean, pune chestiunea creației în termenii practicii, dar modul în care o face ne arată că ar fi o mare greșală să credem că între artistic și practic ar exista mai multe granițe decît punți: „În citeva cuvinte, specific la noi ar fi faptul că fabricăm sticlărie de menaj și corpuri de iluminat, iar din 1978 am pus bazele și ale producției de porțelan. În ultima vreme am început să producem și cristal.

Materia primă de la Hudești și, cită mai avem, de la Miorcani o înobilăm și o trimitem și altor întreprinderi din țară. E o materie primă care dă caracter sticlos. Vedem dar că o mulțime de termeni ce privesc umarul — înobilare, caracter și alții — se aplică atît sticlei cit și porțelanului și e normal să fie așa cită vreme marfa care iese din secțiile noastre impune dispoziția măiestriei, adică a unui

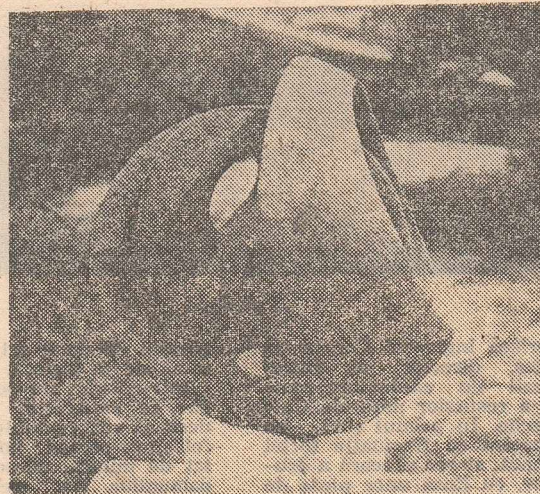
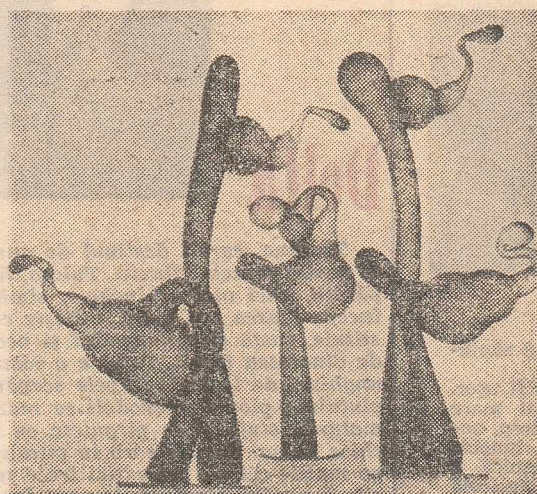
totuși, mărfuri de tip industrial — ne folosește să organizăm periodic în întreprindere tabere de creație cu participarea unui număr de artiști dintre cei mai cunoscuți. Să știți că am întrebunțat după multă chibzuință cuvîntul **ne folosește**, în sensul că dacă organizarea unei tabere de creație pretinde o serie de eforturi organizatorice în afara celor strict cerute de plan, unicatele ce rămîn la închiderea ta-

Scripa, Dumitru Sușu, Aurel Pinzaru, Laurențiu Codrescu, Maricel Grădinaru — ne pretinde să aspirăm la foarte mult și la foarte bine”.

„Tabăra de artă a sticlei și porțelanului — Dorohoi”, cum se cheamă ea în programul Colocviilor „Ștefan Luchian”, a ajuns acum la a patra ediție și parte din lucrările create, începînd cu toamna lui 1985, figurează în „Galeriile de artă

Eveniment cultural de interes național, la Dorohoi

Expoziția de artă a sticlei și porțelanului

component al calității ce apare mai rar în alte industrii. Cel care vin să comande și să contracteze produsele noastre descoperă în standurile de prezentare numeroase piese semnate de artiști, ceramisti și sticlari, membri ai uniunilor de creație. Prezența artistului plastic în întreprinderea dorohioană nu-i o condiție obligatorie a procesului de producție. Avînd în vedere însă programele de înnoire și de ameliorare programată a calității mărfurilor — fiindcă oricît de seducătoare sub raport artistic pot să pară unele din obiectele realizate la noi ele rămîn,

berel, și pe care le expunem împreună cu produsele de serie, oferă partenerilor externi o altă relație calitativă. Pînă acum nu ni s-a prezentat încă o comandă pe care să nu o putem onora. Invitînd artiști să creeze pentru deschiderea acestei noi relații calitative, îi invităm și pe cei cărora le vindem produsele noastre să îndrăznească mai mult, să lărgască aria solicitărilor pînă acolo unde tot ce-i industrial să conteze și ca artistic. În momentul de față, calificarea muncitorilor noștri — și l-aș aminti pe cîțiva: Constantin Olaru, Angela Burlacu, Mihail

contemporană” deschise la 6 oct. a.c. în Muzeul din Dorohoi. Patronate de Uniunea Artiștilor Plastici, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Botoșani și, bineînțeles, Întreprinderea de sticlărie și porțelan, taberele acestea petrecute anual și cu un beneficiu întreit — pentru oras, fabrică și artiști — sint ecou al acelei acțiuni culturale de răsunet, care a fost MĂGURA, adică marea colecție de sculptură de la Măgura Buzăului, muzeu sub cerul liber și școală a unui nou tip de creație monumentală.

La Măgura s-au durat 16 edi-

ții; la Dorohoi vor fi 12, fiecare serie conținînd pe cite 12 ceramisti și sticlari. Nu-i vorba de o mistică a numerelor, ci de rigoare în continuitate. Se spune că nu-i păcat mai mare decît să începi un lucru și să nu-l duci pînă la capăt. Un muzeu se constituie în timp, dar nu de la sine. E nevoie de o idee și de niște oameni care să creadă în idee. Nu e loc care să nu conțină idee, trebuie numai să apară persoana care s-o intuiească, s-o vadă cu ochii minții și, mai cu seamă, să stăruie întru devenirea în faptă. La Buzău, de treburile organizării directe ale taberei de sculptură a îngrijit Lazăr Băciuc. La Dorohoi îl aflăm punînd tot sufletul și o competență cu perspectivă pe același Lazăr Băciuc, activist de partid și minte de artist. În sarcina oricărei competențe cade și alegerea oamenilor capabili să asigure sporul ideii. Ceramisti și sticlari de merit se găsesc pretutindeni, la București ca și la Dorohoi, la Cluj-Napoca și la Alba Iulia, îndeobște în orasele în care există și industria de profil ori școli artistice superioare. În cele patru ediții au trecut și ce-i mai important, au lăsat, artisticește vorbind, urmă cei mai înzestrați artiști ai momentului: Ioana Șeștran, Dionisie Popa, Dan Băncilă, Vasile Cercel, Cornelia Moldoveanu, Cristina Rusu Popescu, Ion Sumedrea, Alexandru Antik, Petru Manea, Ovidiu Bubă, Tezeza Panelli, Alexandra Gheorghie Filipescu, Ioan Cadar. Au lucrat, de asemenea, și artiști tineri, angajați ai atelierelor de creație ale Întreprinderii de sticlărie și faianță: Daniela Făiniș, Cozma Dumitru, Cătălin Hrimiuc, Horia Puscariu, Ion Boloceanu, Mihai Debeli. Este, firește, prematur să vorbim despre Galeriile din Dorohoi ca despre un lucru gata împlinit. Nu-i însă devreme să observăm că ideea e așezată pe o temelie solidă și că, trecînd anii, se constituie legenda: „Frumos destin au, totuși, în istorie, artele fragilității!” scrie Virgil Mocanu în „Elogiul tipărit în catalogul ultimei ediții a taberei. Fragilitatea lucrurilor devine totodată și senza gîndului conținut de ele, fiindcă dintre toate bunurile omenesti doar inteligența sporește cînd se împarte.

TUDOR OCTAVIAN ■

Film

Program și model

Lumea copilăriei a pătruns în literatura lui D.R. Popescu foarte adînc, existînd practic, ca strat de profunzime, ca semnă pentru pistele semnificative pe care le propune aproape în fiecare text al prozatorului. Nu candoarea, ci conștiința candoării („Eu nu sint un copil. Eu sint un om bătrîn”, spune Nelu, eroul nuvelei care a stat la baza filmului lui Dorin Mircea Doroftei), care se încarcă de un fel de misiune de purificare a celorlalți. Nu rai, ci purgatoriu, un purgatoriu al înțelegerii premature, al unei lucidități care nu are vîrstă. Nu poveste, ci adevăr și apoi traducerea lui în poveste, cu bună-știință, cu voluptate nouă.

Nelu e rezultatul unei conjuncții fericite: un scenariu dens, a cărui forță de coeziune nu se lasă văzută de la prima lectură și este cu atît mai eficientă în „luptă” cu însăși restricția cinematografică: un regizor (debutant!) capabil să supună această forță propriilor sale intenții puse de acord în modul cel mai strîns cu adevărul textului; un interpret „gata făcut”, ca să zicem așa, în persoana lui Mihai Brătilă, al cărui talent de excepție colaborează la unitatea stilistică a filmului cu un rafinament aparte. Modul în care Dorin Mircea Doroftei a izbutit să recompună situația mitică (Hamlet, cu tot tacîmul) din starea de „puzzle” în care a risipit-o contactul cu realitatea atestă, întîi de toate, bunul său gust. Echilibristica dificilă, funia întinsă între frumos și urît, peste prăpastia derizoriului, a kitsch-ului, atît de specifică literaturii lui D.R. Po-

pescu, a primit din partea tinărului regizor una din cele mai inteligente rezolvări. Tot ceea ce putea să devină facil, s-a străduit să fie poetic. Tot ceea ce risca să fie poetizat, s-a strecurat în acolada ironiei. Un fel de „nod în gît” (un strănăt, zice Nelu), păstrat din recuzita inginerilor triști, ridică temperatura intimplărilor legate de biografia acestui copil. Pe scurt, un copil pleacă de acasă, de lîngă o mamă vizibil încurcată în itele propriei vieți, fuge din instinctivă solidaritate cu tatăl, nevinovat, plecat să ispășească o vină străină. Lumea pe care o cunoaște — cu pisoiul negru în brațe și rucsacul în spate — pare să-și dea mîna spre a-l ocroti: nimerește (nimerește?) la o Casă de copii, un fel de utopie compensatoare, în plin balans pe marginea îngustă a adevărului. Noroc însă că, în această zonă, infuzia poeticului (pe care am fi dorit-o încă mai apăsată, mai asumată ca soluție regizorală) schimbă la timp tonalitatea (nu fără disonanțe). Mama Veta (Melania Ursu), doctorul (Mihai Cafrita), profesorul de muzică (Mihai Mălaimare) și ceilalți sint niște îngeri care au izbutit să nu mai fie triști. Sprijinit, ocrotit,

condus cu discreție, Nelu deslusește treptat adevărul despre viața alor săi, pedepsește pe trădători (Tora Vasilescu, în rolul mamei), compune un frumos pandant al rolului din Imposibila iubire; Virgil Andriescu, tatăl vitreg, dar — lovitură de teatru! — adevărat și deci încă mai nedemn), schițează gesturile recuperatorii față de victima „complotului” (tatăl adevărat — dar, culmea! — vitreg, este interpretat de Florin Zamfirescu, în descendență — și ea cu funcție de „cită” livresc — a lui Ion din Năpasta). Zona cvasidetectivistică a filmului scapă oarecum de sub controlul regizorului, alunecînd uneori către aspectul de „coregrafie” a genului.

În detaliu, filmul propune o rețea solidară de simboluri, fără să stingherească, în general, discursul realist. Straturile își respectă nivelul și, de cele mai multe ori, și codul. Filmul lui Dorin Mircea Doroftei nu e lipsit de momente factice, de insistențe tautologice, de partituri convenționale. În liniile sale principale însă, Nelu este un film care etalează, în remarcabilă consonanță, un program și modelul realizării lui.

TANIA RADU ■

Valorile

(Urmare din pag. 9)

zele sale. Nu au lipsit veacului și nici nu-l părăsesc încă o serie de tendințe contrare omului pe care literatura și arta le-a preluat, din alte considerente, din afara ei. Însă dominantă atitudinii creatorilor de frumos și sensibil, de idei înaintate sau revoluate, chiar în condiții foarte grele pentru statutul artistului, a fost ferm orientată în acest timp contra ororilor umane, a tezelor despre sfîrșitul total al conținutului ideatic și afectiv al operei de artă, contra așa-zisei eliberări totale a subiectivității creatorului de orice norme ideologice sau sociale etc.

Formă a conștiinței sociale, morala, inclusiv cea socialistă, s-a întemeiat pe conștiință și opinia publică. În acest proces de devenire umană prin mijloacele moralei, un rol important, normativ și modelator, a revenit și revine artei și literaturii.

Din activitate desconsiderată în trecut, împinsă la periferii, socotită ca adaos ajutător sau compensator, vehiculată în scopuri de profit, arta devine în orînduirea socialistă o muncă de înaltă creație umană, o modalitate de bază în formarea și înfrîmarea opiniei publice, de modelare a oamenilor și de mobilizare a lor la opera de construcție socialistă. Creatorul însingurat, suspendat în turnul său de fildes, departe de frămîntările vieții și ale eroilor săi a fost promovată spre sursele viabile de informare și de inspirație a operelor sale, adică acolo unde se construiește noua societate. În acest fel, faptul nu este de mirare, creatorul de frumos deseori s-a identificat cu constructorul. Tineri dotați din

rîndurile clasei muncitoare, ale tărînimii, ale celorlalte pături sociale au pătruns în anii socialismului în rîndurile creatorilor de frumos. Legați prin mii de fire de popor, ei au ridicat condiția literaturii și artei la nivelul cerințelor noii societăți. Creația lor a devenit deseori, prin frumusețe — imagine-model, iar, prin imagine — mijloc de mobilizare a conștiințelor.

Contrar spiritelor ce au apăsăsat pe termenii raportului etico-estetic în mod exclusivist, determinînd fie excreșcența esteticului, fie căderea operei de artă în vulgarizare, uniformitate sau apăsare pînă la primitivism, Partidul Comunist Român, prin poziția celui mai autorizat reprezentant al său, secretarul general al partidului, a cerut comunistilor din uniunile și asociațiile de creatori, tuturor creatorilor de frumos și sensibil, să se inspire din realitățile vieții și muncii constructorilor socialismului și comunismului din patria noastră, dînd forme plastice variate mesajului lor militant, revoluționar, păstrînd cu sfințenie principiul accesibilității maselor la opera de artă. Fără a cobori exigențele față de creația artistică, combătînd tendințele de folosire a artei în mod utilitarist sau în contradicție cu modalitățile artistice de exprimare ale fiecărui gen, partidul a îndrumat în așa fel șantierul literar-artist, în special în ultimii 25 de ani, încît astăzi ne aflăm în fața unor strălucite și recunoscute rezultate. Bilanțul acestei activități de un anumit fel, reflectat în bunuri culturale accesibile maselor de oameni ai muncii, a fost în același timp prezent în viața spirituală a țării, la nivelul fiecărui cititor, spectator, auditor, vizitator.

Arta noastră nouă a trecut de mult hotarele țării, deseori întorcîndu-se cu laurii recunoașterii meritelor sale etico-estice.

În slujba culturii românești

Răsfoiesc adeseori cele șase volume tipărite de Leon Kalustian, începând din 1975, când după o jumătate de veac dedicat scrisului și-a înfrânt sau mai bine zis i-au fost înfrînte de prieteni sfidurile de a-și vedea „un nume adunat pe-o carte”. Le recitesc deși cea dintîi dintre ele *Facsimile* (1975) mi-a fost cunoscută înainte de a lua drumul tiparului, cea de a doua *Conspirații sub cer deschis* (1976) am alcătuit-o într-o noapte care îmi părea rău că va fi prea scurtă și că între copertile unei cărți nu pot fi cuprinse mai multe din atît de elocvente sale articole scrise în vîlbura vremilor dintre cele două războaie și — în sfîrșit — despre tabletele ce compun cele patru cărți apărute între 1980—1985 cu titlul *Simple note* am convorbit nu o dată înainte de apariția lor săptămînală în paginile revistei Flacăra.

Le recitesc nu numai din perspectiva celui ce iubeste și studiază trecutul și află în aceste pagini o bogăție de fapte ce întregesc portretul unui om și profilul unei epoci, conturînd și împlinind imagini din unghiuri surprinzătoare sau relevînd fețe ascunse astfel încît contribuțiile sale aparțin acum domeniului istoriei literare ci și a omului care descrie, prezintă citindu-le înțelesuri și sensuri morale superioare. Pentru că, așa cum culegerea *Conspirații sub cer deschis* subintitulată *pagini dintr-o luptă antifascistă și democratică* ne vedește, Leon Kalustian a fost un pamfletar înăscut dar nu unul din aceia care, așa cum Șerban Cioculescu a spus, minua învectiva de dragul învectivei, și colecționa epitetul infamante. Pamfletul său a fost — așa cum selecția atît de severă din cartea amintită ne dovedește — expresia unui suflet ultragiă de tot ce se înscrisa sub zodia nedreptății, a nesocotirii dreptului și a drepătății, de tot ceea ce reprezenta nesocotirea democrației ca formă de viață a unui stat și de împlinire liberă a individului, de tot ceea ce aducea cu sine ascensiunea prin violență incununaată nu o dată de crimă a unei extreme drepte al cărei neînfricat adversar a fost. Document de epocă în sensul superior al cuvîntului *Conspirații sub cer deschis* au fost înțelese astfel în mod imediat de cititorii din toate generațiile, ceea ce a făcut ca să devină în

urmă cu doisprezece ani primul mare succes de librărie al publicisticii românești. Chiar și cei mai tineri cititori simțeau cum paginile acestea de o frică îndrăzneală, lipsite de orice urmă de disimulări conjuncturale, așternute pe hîrtie în disprețul oricărui consecințe ce puteau fi tragice pentru autorul lor nu pornesc din dorința de a plăti polițe personale, nu urmăresc răzbunări meschine, ci sint expresia unui suflet ales, a unui sentimental și a unui om delicat, oripilat de turpi-

văzut de I. ANESTIN prin anii '30

tudine, nimicnicie și brutalitate. Că a avut și are cultul frumuseții, al binelui, al muncii, al dăruirii obștei cele patru volume de *Simple note* ne dovedesc cu prisosință. Dar mai înții să spunem că *Facsimile* și *Conspirații* apărute la distanță de un an, ne relevau parcă doi oameni, la prima vedere de-a dreptul incompatibili ca fire. Într-adevăr, cine ar fi bănuit că ziaristul evenimentului, al faptelor cotidiene, al ripostei imediate, ascunde un atît de avizat colecționar de documente, scrisori, cărți rare pe care le stringe cu patima unui avar ca apoi să le comunice tuturor cu gestul celui mai frenetic risipitor. Dar fie că publică un „facsimil” din vremi pe care nu le-a trăit, vorbind despre oameni pe care nu i-a cunoscut, fie că încredințează tiparului un „facsimil” despre timpuri trăite cu ardore și oameni apropiați, prea bine cunoscuți, toate aceste pagini sint expresia unei vibrații sufletești autentice și se încununază într-o meditație morală. Își evocă prietenii — oameni politici, scriitori, artiști — pornind a-

desea de la o ediție recent apărută pe care o citește cu bucuria că opera acestora va reîncepe o nouă călătorie în lumea de azi, relevînd cu generozitate strădanile celor ce au întocmit-o în condiții științifice, ce au înfățișat-o drumului vieții și al operei în prefețe sau studii. Alături de Șerban Cioculescu, de Ion Zamfirescu, Leon Kalustian a fost cel care a însoțit cu cea mai mare căldură și cu un entuziasm fără margini eforturile noastre, ale celor ce trudim pentru readucerea în fluxul vieții de astăzi a ceea ce spiritualitatea românească a dat de-a lungul vremilor. Il vezi citindu-i notele răscolit sufletește cînd are în mină o carte la zămislirea căreia a fost martor, cînd reînălță un nume alături de care a stat în furtunile vremilor, în cumpăna timpurilor și, în ră-

„Scrisul, după a mea părere, se impune ca un corolar inexorabil al unei emoții, indiferent dacă se imprimă psihic sau cerebral, al unui șoc care naște uneori observația, care poate determina alteori ideea, care poate face să se ivească citeodată inspirația. Așa cred că s-a scris din totdeauna, de la vremea penei de gîscă pînă la timpurile de azi, ale stiloului de aur, de nu mai știu cite carate”.

Răspunsul lui LEON KALUSTIAN la o anchetă din „Facla” din anul 1935

gazul discuțiilor, cînd descoperi o scrisoare sau un act ce-i confirmă amintirile încrustate în inimă. Nu are emfaza rememorării prieteniei cu oamenii iluștri ci satisfacția relevării a ceea ce au făcut într-o lume obștei cu dăruire, spirit de sacrificiu și altruism oameni modesti, „dascăli de țară”, cei ce și-au făcut o misiune în viață din uitarea de sine și slujirea altora. Pentru că suferințele care nu l-au cruțat perioade lungi de timp, suferințele nemeritate n-au făcut din Leon Kalustian un mizantrop ci un generos, nu l-au îmbătrînit sufletește. A rămas cu aceeași disponibilități sufletești, bucurîndu-se tinerește acum cînd trece pragul vîrstei de optzeci de ani de tot ceea ce înseamnă gînd frumos și faptă adevărată în slujba culturii noastre considerată în devenirea ei organică, în împlinirea ei de-a lungul timpurilor, a oamenilor care au ilustrat cu devotament, dăruire și credință sentimentele și i-au determinat drumurile ei nemuritoare.

VALERIU RAPEANU

Patima cărții

La 17 octombrie Leon Kalustian împlinește 80 de ani! Mă grăbesc să salut evenimentul în revista pe care a onorat-o în anii din urmă cu excelente texte jurnalistice grupate, în timp, între copertile a patru volume intitulate deconcertant de modest „Simple note”.

Un omagiu implicit și publicității care i-au deschis cu generozitate coloanele, înțelegînd cit de benefică e pentru cei tineri vecinătatea, în plumb tipografic, a Mai Bătrînilor cu care avem a ne mîndri.

Știu relativ puține lucruri

De ce scriu!

despre cariera întinsă pe o jumătate de veac a lui Kalustian, nu-mi amintesc să fi citit vreun interviu acordat de totdeauna nezmotosul cărturar și, parcurgîndu-i „Notele”, realizezi cit de puțin vorbește despre sine. Memorialist redutabil, L. Kalustian simte că are datoria de a depune mărturie despre oamenii ai timpului său, etalîndu-le, copios, virtuțile dar nu știe să spună (să scrie) eu, lăsîndu-ne parcă să credem că informațiile ce ni se servesc sint nu amintiri ale sale ci ale altora. Modestia îi e și ea, cuceritoare după cum plin de un misterios farmec e și Omul cu care ne întîlnim arareori. Îi datorăm acestei modestii nu doar obiectivitatea paginilor citite ci și tristețea de a vedea cum grație ei, autorul nostru se nevoiește să-și micșoreze, nedrept, virtuțile. El nu scrie „eram de față” sau „am auzit cu urechile mele” sau „Cutare mi-a spus” etc. ci se mulțumește să gloseze elegant, pe marginea unor evenimente de răsunet apropiindu-și, îndeobște potolită, curata patimă a vechilor cronicari.

Două obsesii l-au marcat: iniția privește marea număr de oameni de seamă dat de români, de-a lungul întregii noastre istorii.

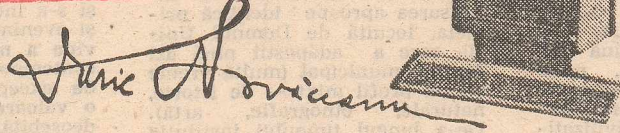
O a doua e ura teribilă purtată fascismului. Ca și pentru alți condeieri ai vremii, pentru L. Kalustian fascismul continuă să fie o primejdie, semnele oricît de „timide” ale recrudescenței sale reclamă vigilență și firească intoleranță. Nürenbergul n-a fost „capacul de sicriu” al fascismului ci doar un semn de ingenuitate a lui. Articolele consacrate de tînrul octogenar primejdiei fasciste au fost ardente, pline de nerv, tensionate; în ele se străvede zbaterea unei conștiințe pline de noblețe, dorința de a salvagarda valorile democrației ferindu-le de marasm și, nu în ultimul rînd, dar exprimată cu durere încrederea că victoria rațiunii nu poate fi pusă la îndoială.

Kalustian n-a avut răgazul să se realizeze așa cum poate că a visat în îndepărtată adolescență: atitudinea lui inflexibilă i-a pricinuit multe suferinți și avem astăzi nostalgia multelor cărți pe care n-a fost lăsat să le scrie. După ce, ani și ani, s-a abandonat lumii bibliotecilor ca un adevărat arheolog sau ca un scafandru, Kalustian a uimit cu fenomenala-i erudiție lumea cărturarilor. Tînr, visa să strîngă laolaltă toate mărturiile (tipografice) legate de proliferarea genului eminescian. Nu a izbutit. Vicisitudini de tot felul, seisme și diluvii (ale lacrimii, ale plînsului) au năruit și pereții de smalt babilonic ai bibliotecii sale. Ajuns la apogeu își recunoaște doar patima bibliofiliei („...n-am fost nici istoric literar nici eminescolog”) și îmi procur o mare plăcere, contraziindu-l. Nu doar „flacăra bibliofiliei” cum, suav își definește pasiunea de o viață l-a animat: L. Kalustian a parcurs etape absolut spectaculare: din iubitor de cărți a devenit (și) salvator de cărți (la propriu dar mai ales la figurat) spre a sfîrși (în nesfîrșire) prin a ne da cărți ale sale.

În ceas aniversar îmi aleg cea mai aleasă pană de caligraf și cerneala cea mai de preț (în care am totuși un ban de aur) spre a-i mulțumi acestui sclav al lui Gutenberg, palmas al slovelor românești pentru tot ce ne-a oferit și nu mă pot împiedica să mă visez, baremi corector ori lipitor de afișe la un Jurnal scris de T. Teodorescu-Brașiște, Mircea Grigorescu, Geo Bogza, Ion Vinea, Eugen Jebeleanu, N.D. Cocea, Brunea-Fox și... Leon Kalustian...

GHEORGHE TOMOZEI

Atelier literar

Împachetări cu nămol

Dragostea, graba la slujbă, cînd din greșeală-ți agăți un nerv în clanța ușii, musca imaginației biziind sub ziarul citit pe jumătate...

Impachetări cu nămol: seara, dimineața, la prînz.

ION STAIU

Peisaj

Se aude cîntecul sirenelor de noapte, au venit să umble impresarii realității la mecanismele visului. Nimeni nu știe ce număr port la vis, nimeni nu știe să potrivească realitatea.

DANIEL MARIAN

Inimă dinspre țaran

Culoarea verii curge prin recolte, E revărsarea soarelui din zare Cînd spicul ciocîrîrilor române Se pîrăie-ntr-o rouă și sudoare.

Respiră glia în aluatul vetrei, Adulmecă porumbul mari belșuguri, Și-o aripă vrăjită îndulcește Un duh tăcut din mere și din struguri.

Plutește un miros de prune coapte Ce vor gusta rotundul și-mpîlnirea, Și meșteșurile mîini urzind culesul, Și doinele-n amurg ce-și cresc rostirea.

O inimă dinspre țaran aprinde Întreg acest avut ca o vîpaie, Ca o fîntînă lingă masa plină Ce-a biruit prin secetă și ploaie.

Izvorul de la Urdari

Trecînd prin satul lung îți vine sete Cu-ai pîinii și-ai legendei fîurari, Sub arșița care topește piatra A răsărit izvorul la Urdari.

Din care roci cu adîncimi de vreme S-a zvîrcolit în palma glicii norul, S-a stîmpere în noi arsura verii fîntina care-și elatină izvorul.

DORU MACRIȘ

Păsări suave

Trece mama și trece tata prin indemnul acesta al zilei, sfioase porunci, decurgînd din însăși esența curată a clipei, din inima ei, ce se desface blind Trece mama, supusă, cu părul supt de înțelesuri înghețate, umbrelul ei se lasă pururi ca o vreme neculeasă

peste izvoare, peste lumini. Mîinile ei se-adună în creștetul basmului, încă o dată acolo constîndînd logodna aceasta de crîni.

Și, tata, uite-l cum caută cuibul sărac al unei umbre mai pure: ierburi coboară și-i tulbură somnul precum păsări suave visînd într-un ochi de pădure...

Istorie

Vii din adînc de veacuri și din adînc de fire, Prin fosnetul semînței ce-și suie seva-n griuri. Pe fruntea ta și cerul se-oprește să-ți respire Mireasma migratoare de arbori și de riuri.

Și nu știm alte locuri mai pline de visare, Cînd infinitul nostru e-un petec sfînt de zare Sub care-n loc de tunuri ard crîni pe metereze. Un neam întreg aliea și-a pus pecetea sfîntă Și-a înălțat pridvoare, cu gîndul să rămînă, Cît codrul încă-i verde și mierlele mai cîntă O doină tinjitoare în patria română,

Cît, din adînc de veacuri și din adînc de fire, Străbunii ne mai cheamă să le-ascultăm cuvîntul! Cît mai tresar de veghe eroii-n cîmîtire Și lecția lor aspră ne-o spune-neet pămîntul...

Cîntecul poetului

Fericit între greieri apune cîntecul poetului cu spaime și ruguri de rouă în juru-i. Muncile zilei săpat-au în toamnă porunci mai stînte

și înțelepții cad netulburați în vis ca semnul pur al morții într-un ochi deschis. Fericit între greieri apune cîntecul poetului și nimeni nu aduce nici o mărturie despre singurătatea unui lujer blind, despre străina lui melancolie.

Ca lacrima străluminînd într-o icoană, așa de-nalt sub vîfor rămîne cîntecul poetului să ceară lumii dreptul la o nouă rană...

GEO GALETARU

La Opera română

● Cu Eleonora Enăchescu în Violetta, Ștefăniță Lascu în Alfredo și Emil Iurașcu în Germont, vineri 14 octombrie, la ora 18 Traviata. Dirijează Lucian Anca.

● În conducerea muzicală a lui Cornel Trăilescu, sîmbătă 15 octombrie se repetă, la ora 18, concertul-spectacol *Oedip* de George Enescu. Nicolae Florei este deținătorul rolului titular.

● Duminică 16 octombrie, în matineul de la ora 11, proaspătul spectacol despre copii *Cosette* de Teodor Bratu după romanul „Mizerabilii” de Victor Hugo.

● Duminică seara, la ora 18, *Rigoletto*. Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici vor cînta: Florin Georgescu, Nicolae Urziceanu, Victoria Bezetti, Pompei Hărășteanu, Roxandra Vlad, Veronica Gârbu, Dan Zancu, Nicolae Constantinescu, Elena Simionescu, Ștefan Teodorescu.

● Luisa Miller este titlul care urmează în integrala operelor lui Giuseppe Verdi, în cadrul înregistrărilor comentate de Costin Popa, care are ca invitat pe doctorul în muzică Grigore Constantinescu.

● Cu Constantin Ene, Sanda Sandru Mihaela Agachi, Nicolae Urdăreanu și Dan Zancu, în conducerea muzicală a lui Cornel Trăilescu, marți 18 octombrie, (ora 18) — *Aida*.

● Miercuri 19 octombrie (ora 18) — *Don Pasquale*. În distribuție figurează: Pompei Hărășteanu (în debut, Nicolae Raiciu (de la Teatrul de Operă — Malatesta), Daniela Vlădescu (Norina) și Ștefăniță Lascu (Ernesto). La pupitru Constantin Petrovici.

● Joi 20 octombrie, tot la ora 18, sint programate *Capodopere simfonice* în viziuni coregrafice. Dirijează: Lucian Anca.

„popoarele nu se șterg așa de ușor de pe fața pământului, ci, dimpotrivă, ca buruienile și copacii, care cresc parcă încă mai năvalnic după câte un prăpăd de foc ori de ape, așa și neamurile omenești se păstrează pe același pământ cu mare dragoste de brazda pe care din strămoși au arat-o” (VASILE PARVAN)

Intemeiat cu știință și adevăr, un muzeu se cuvine „citit” pe în-delete, prin repetate „lec-turi”, întocmai cărților e-sențiale ale culturii și spi-ritualității unui popor. Și cu atât mai mult, când aceste amfiteatre de învățătură și meditație se re-feră la istorie. Un asemenea gând, ca și sentimentul neputin-ței cuprinderii totalului îl vor stăpîni, de bună seamă, pe orice vizitator care va pași în recent inaugurat Muzeu de istorie al județului Galați. Redeschis, de fapt, după o laborioasă restruc-turare și reorganizare, act necesar în vasta acțiune de restitu-ție a valorilor naționale, de cu-noaștere, cercetare și, conser-vare a moștenirii culturale, pe-trecută (și încă în plină desfășurare) în spațiul de timp de după Congresul al IX-lea al partidului.

Într-o clădire monumentală din (bine gândita) vecinătate a Universității, restaurată cu ra-finament artistic și cu nease-muită dragoste (a localnicilor, contribuind la aceasta nume-roase întreprinderi, ca și foarte mulți cetățeni ai orașului), muzeul gălățean stă sub semnul cunoașterii istoriei acestui colț de țară veche, integrat logic, dialectic și cronologic istoriei globale a pământului românesc.

Organizatorii au așezat ca pe o subtilă metaforă, într-o nișă din holul mare, vizibilă deci, de la intrare, „camera titanilor”, porniți de pe sau interfe-rați cu meleagurile gălățene. Obiecte aparținând lui Vodă Cuza, ministrului și sfetnicului acestuia, Mihail Kogălniceanu și prietenului lor de generație, de idei, de sacrificiu pentru idea-lurile naționale, Costache Negri. Nu sînt multe, și totuși, compun o atmosferă de epocă și mai ales de spirit, printr-o sumedenie de sugestii și trăiri. Cîteva piese de mobilier în stil de salonaș francez (sugestie a desprinderii de Orient și de integrare a ro-mânilor în ritmul istoriei mo-derne europene), un candelabru de cristal aparținînd lui Cuza, și sub care, gîndim, va fi emis și semnat, în nopți îndelungi de lucru, atîtea dintre actele ce au schimbat din temelii destinul Principatelor române. Un ba-hutu, un delicat scrin al lui Ko-gălniceanu, unde își va fi păș-trat corespondența, scrisorile di-plotmatice, discursurile în primul Parlament al statului român modern, notele pentru scrierile sale istorice... Un covor din casa lui Costache Negri, unde își vor fi infundat pașii, de atîtea ori, în reuniunile lor conspirative, corifeii revoluției de la 1848.

În prima sală, cu un tablou votiv, domină harta arheologică a județului, cu o mare forță de predominare a privirii și amîn-ții. De la sud la nord, de la Du-năre, în sus, pe Siret, o „cale regală”, pe unde au umblat domnitori, regi, căpetenii îm-preună cu o multitudine de oameni simpli, încă de acum 1 600 000 de ani, în desfășurarea vieții și ci-vilizăției lor născută la intrerup-te, indiferent de furtunile, de „prăpădurile de foc și de ape” prin care au trecut, vorbind prin mărturiile aduse la suprafață de arheologi, de permanenta lo-cuire și la gurile Siretului, ca pretutindeni în spațiul romă-nesc, de unitatea și neclintirea geto-dacilor și apoi a români-lor. De la sud la nord, un lanț de șantiere arheologice, (care trec granița județului, se afundă mult pe înălțimea Moldovei și apoi munții pînă la Brețcu în Transilvania), dezvelind nume-roase cetăți, așezări, necropole, monumente din paleolitic și pînă la apusul evului mediu, te fascinează și te invită să le descoperi singur. Muzeu în aer liber, la scara vieții și a natu-rii, prilejuind la „fața locului” dialoguri și meditații asupra a ceea ce a fost. Iți vine să re-nunți astfel la serviciul celor 24 de săli ce te așteaptă cu cele peste 3 000 de exponate selec-ționate, atât de sever și de greu, dintr-o zestre muzeală de peste 50 000, și s-o iei pe drumul „viu”. Să te întorci, de pildă, pe unde te-a adus trenul și să rămi la Barboși, în inima ce-tății getice, ilustră veacuri de-a rândul, cu legături puternice în cultura elenă care a lărgit, cum constata Părvan, „orizontul su-fletesc dacic”, și pe care, cu-

cerînd-o, romanii au transfor-mat-o într-un castellum, păș-trîndu-i dăinuirea. Ori să urci spre Tecuci, la Poiana, pentru a întîlni puternica dăvă gelo-dacă Piroboridava, pomenită de Strabon și Ptolemeu, o verita-bilă Sarmizegetusa a sudului Moldovei, sau poate o Sarmi-zegetusa a marelui rege Bure-bista. Sau s-o iei spre Berești pentru o revelatoare întîlnire cu arta și civilizația cucuteni-ană din toate fazele ei, această misterioasă și fabuloasă cultu-ră preistorică, încă disputată și controversată de specialiștii lumii, regăsindu-se, precum se știe, în forme și variante spe-cifice, pînă în Asia centrală

Muzeul din Galați — redeschis de curînd — are dimensiunile unei cărți de istorie. Modern, bine organizat, cu expo-nate de extraordina-ră importanță, muzeul din Galați reintră în cir-cuitul valorilor culturale ale țării.

porțiunea de lîngă mare a sudului Basarabiei, cultura Cucuteni se întîlneste și se con-topește cu Gumelnița, dînd naștere la aspecte specifice omologate de istoriografie ca Aspectul cultural Stoicani-Al-deni. O cultură cu trei faze de evoluție, cu un centru im-portant la Suceveni, unde ne-ar plăcea iarăși să poposim, pen-tru a ne minuna de bicromia superbă a ceramicii de Cucu-teni în faza ei de apogeu. Am putea-o lua apoi, spre Băleni, spre locul de proveniență al unuia dintre marile tezaure de bronzuri găsite pe teritoriul țării (269 de piese, aparținînd Culturii Noua, de la sfîrșitul epocii bronzului), unde apare pentru prima dată scera și ferăstrăul, ca și numeroase piese, vorbind despre sedenta-rismul locuitorilor, practicarea agriculturii, despre o viață po-litică și militară.

rentii, cl. I). De fapt, conti-nuau o tradiție, împlineau cu posibilitățile lor modeste un deziderat mai vechi al cărtu-rarului pașoptist, deputat de Covurlui în Parlamentul lui Cuza, V.A. Urechia, care des-chisese pentru toată lumea ușile marii sale biblioteci din casa de la Galați, cu rolul unei „Ju-nimi” locale în scopul dezvoltării intelectualității și spiritui-lui cultural. La 1934, cei doi institutori prezidează un „Co-mitet de inițiativă” pentru „cumpărarea vilei Cuza Vodă”, prin donații și chetă publică, prin serbări, în vederea fondării unui muzeu municipal. La 24 ia-nuarie 1939, cu ocazia aniver-sării a 80 de ani de la pece-tuirea Unirii politice a celor două țări române, Moldova și Muntenia, în toată țara se aflau afișe cu anunțul „Inaugurarea Vilei Cuza Vodă va fi radiodifuzată”. Pe locul

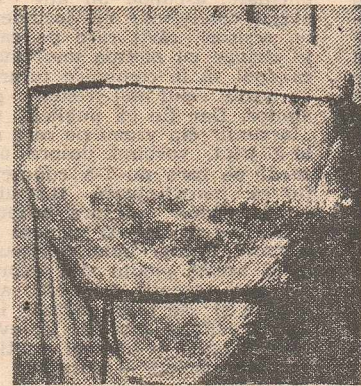
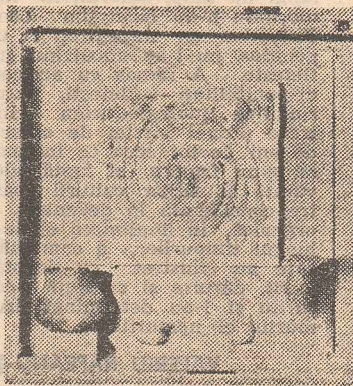
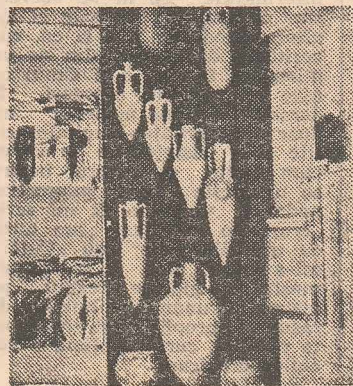
țeanu și bunicul lui Dan B sarab Nanu), cu obiectele două generații de fotogra- celebri din familia Macsa care, la 1900, deținea aparatu cea mai modernă existentă ora aceea în domeniul fotogra-fiei... O carte întreagă s-putea scrie (și ar merita) neva să-și asume osteneal-despre exponatele rare și ur-cat, sugestive pentru fieca epocă și eveniment din istori-județului și a țării, deținute muzeul gălățean (Poate într-articol viitor ne vom opri un număr dintre ele). Am p-meni acum, cîteva referitoa la viața culturală de pe pa-cursul mileniului „obscur” controversat în lumea speci-liștilor, din necunoaștere, cu spunea Părvan. („Nu discon-nuitatea de locuire e în cauz ci lipsa de informație și de m-todă a istoriografiei, prea ad-sea înfeudată unei concepții d-ficitare asupra devenirii istori-ce”), îndemnînd la cercetar-„vorbec mormintele acolo un istoria tace”. Istoria nu m-tace, atîtea descoperiri s-făcut între timp, și mai seamă în ultima pătrime secol. Muzeul gălățean dețir de pildă, un exemplar d Cosmographia cărturarului A-thicus Histricus, scrisă la inc-putul veacului V e.n., ca și fabelul original întemeiat către acesta pentru limba origine latină ce se vorbea Dacia postromană, și pe ca il putem socoti un strămos alfabetului limbii Române. și pagini din scrierile lui Di-nisie cel Mic, „jurist, traduc-tor și reformator al calendar lui (la anul 525), ale scrierilor Niceta de Remesiana, Io Cassian, Ioan Maxentiu, Teo-ti de Tomis și Petru Auxentiu Durostorum, cărturari ilus-ai vremii, proveniți din snăg carpato-danubiano-pontic, a căror scrieri circulau în t-sp-tiul românesc ca și europen-Deține, astfel informații c-epocă privind circulația lor, străinătate, în Spania și A-glia, spre exemplu scrie d spre cărturarul De Sancto I-ceta Dacorum Episcopo (s-IV-V e.n.) ca și pagini d Geographia (sec. IX) cărtu-rului armean Moise Chorer I, privind Tracia și Valah unde notează că „Romă (vlahii) sînt urmașii dacilor ca și multe alte documente argument asupra integrării cu-tural-spirituale a poporului în mîn în universalitate încă o perioadă procesului formă-sale.

nu există epocă să fie temeinic repreze-tată și bogat ilustra-din durată istorică a aces-pământ, urmărind evolu-spre modernitate a românil-luptele lor seculare pentru r-atinare, independență, suveranitate națională, m-tate, emancipare, progres pace. Spațiul gălățean a tr și s-a integrat fiecărei mom-e și eveniment. În context se vine a menționa săliile epo-contemporane. Sînt o reuș de excepție. Prin macheta o valoare artistică și tehn-deosebită, prin diorame, blouri sinoptice, grafice și tografii într-o execuție impe-bilă, simțindu-se stăpînirea m-zeisticii celei mai modern-este înfățișată dezvoltarea fi-precedent — ca un corolar o îndelungă aspirație istorică poporului nostru — a județu-dintre Siret și Dunăre, în Er-ca Nicolae Ceaușescu, în d-rul strategiei de progr-elaborată de Partidul Comun Român pentru întreaga ț-Macheta celei mai moder-plaforme de foraj marin, e o bijuterie tehnică, precum cea a portcontainerului de 8 Tdw, de asemenea proiectat construit la Galați, ori c-a combinatului siderurg-ului dintre cele mai mar-e lume și de o tehnicitate eg-cu a celor mai bune din lur-Saltul agriculturii stă, la sub semnul științei, tehn-forței și capacității de creație de muncă demnă a poporu-român liber și stăpîn pe des-nele proprii.

Intemeiat cu știință și adev-— e momentul să amintim cei ce l-au alcătuit de pe pl-local, au avut drept consulti științific un neasemuit iubi și cunoscător al muzeisticii is-rică, om de aleasă cultură, i-numi pe dr. Iulian Antones-— Muzeul din Galați se cons-tă cu un tezaur de valori c-turale și, mai presus de toa-ca un amfiteatru de învățătu și educație patriotică.

CICI IORDACHE-ADAM

Muzeul ca o cetate

(Tripoli), cu similitudini în preistoria Chinei. „Hora de la Berești”, — descoperită și publicată de cel ce și-a dăruit viața întreagă muzeului din Galați, conducîndu-l vreme de aproape 30 de ani neîntrerupți, dar nu din birou, ci prin și de pe șan-tiere, arheologul I.T. Dragomir — prin nimic mai prejos cre-dem, ca plastică și incifrări de simboluri, decît „Gînditorul” de la Hamangia”, poate fi socotită pe drept cuvînt între culmile artei cucuteniene. Și unde — în-drăznim s-o spunem — ar pu-tea fi sorgintea multor elemen-te din forma, decorația și ima-gistica artei geto-dacice de mai tîrziu (dacă ne gîndim, de pildă, la pomierele dacice) și am spu-ne, venind chiar să pecetluim-că expresivității din folcloru-l plastic românesc. „Hora din Berești” este un vas din cera-mică arsă, roșie, un fel de fructieră de 180 cm înălțime, cu 205 cm diametru piciorului, al cărei talger este susținut de un cerc de cariatide, de 4 pe-rechi de siluete feminine inge-nios stilizate, ce sugerează mișcarea de învîrtire a horei. Vas suport, cu rol de cult, magico-religios, ascunde, cu siguranță, încă numeroase sim-boluri și mesaje, asupra cărora cercetătorii se vor apleca în a-le descifra. Se poate ca și cele două cercuri (talpa și suportul) să simbolizeze cerul și pămîn-tul (sîntem în epoca și ci-vilizația cultului solar), golurile dintre cariatide — poate des-chiderile către univers ori go-lurile cunoașterii umane, iar mișcarea siluetei, provoacă asociații cu primele elemente de muzică...

Aici, în sudul Moldovei și nordul cîmpiei cuprinzînd și o parte a Dobrogei, ca și

Firește, ispititoare sînt toate cele aproape 40 de șantiere ar-heologice din județul Galați, cuprinzînd vremurile, cum spu-neam, din paleolitic, pînă în evul mediu dezvoltat, unde putem întîlni mărturii-comune și mărturii-unicat asupra așe-zărilor și succesiunii civilizați-ilor din spațiul Carpato-Danu-biano-Pontic, citindu-l iarăși pe Părvan, din „țara de azi care e Cetatea cea veche a lui De-cebal, cu Cîmpia roditoare dimprejur”.

Părvan, savantul și ac-tivistul cultural, a bă-tut mult meleagurile gălățene. Pentru cetatea geto-dacică și așezarea daco-romană și creștină-românească de la Barboși (despre care avea in-formații de la cronicarii mol-doveni Miron și Nicolae Costin, de la Dimitrie Cantemir, ca și de la paharnicul Gh. Saulea, profesor la Academia Mihăi-leană din Iași, autor chiar, la 1837, a unei monografii arheo-logice), pentru Castrul de la Poiana, ale cărui concluzii stau în edificiul „Geticii”, dar și din consecvența preocupărilor sale de organizare muzeistică națională și regională. A cu-noscut la Galați, și l-a încu-rajat, pe institutorii Paul și Ecaterina Pașa, tenaci colec-tionari și cercetători arheo-logi, animați de aceeași nobilă idee a necesității ființării unor muzee, ca instituții cognitive, de instrucție și educație a ma-selor. În 1913, (cînd la Bucu-rești apărea lucrarea părvania-nă „Castrul de la Poiana”), cei doi, încrepeau, în școala nr. 6, unde funcționau, simbulrele unui muzeu municipal. (Ceea ce le-a adus Ordinul Bene Me-

unde fusese cea originală, s-a înălțat o nouă clădire, cu în-fățișarea aproape identică pri-meia, locuită de Domnul Uni-rii, care a adăpostit pînă azi Muzeul municipal (multă vreme cu un profil mixt — de istorie, naturale, etnografie, artă). De-a lungul timpului instituția a menținut și perpetuat spiri-tul ei originar — conștiința va-lorilor locale ca parte a patri-moniului național, descoperi-rea, cercetarea, cunoașterea și conservarea acestora. Arheolo-gul I.T. Dragomir a fost unul dintre acei cercetători de vocație și conștiință. Ca și colegul său, cercetător de istorie veche, dr. Miha-lache Brudiu, ca și mai tinerii și actualii muzeografi — Ște-fan Stanciu (directorul Com-plexului muzeal județean), Aneta Anghel, Dan Basarab Nanu, Margareta Gozlec, Dan Ripă Buciu, Viorica Pîslîci, Vasile Docea, Gh. Terescenco, Eugen Holban, specialiști în restaurare-conservare Elena Șe-itan și Ioan Limbidis („un mare meseriaș”, cum ni se spune, „deși la pensie, ziua lui cea mai adevărată o trăiește tot în muzeu”).

acestia sînt gălățenii, iubesc cu patimă in-stituțiile lor de cultură. Un document emoționant, ca o declarație pătimașă de dră-goste, este dosarul donațiilor și listelor de subscripții pentru „Vila Cuza”. Piese din colec-țiile lui V.A. Urechia se întîl-nesc cu cele din colecțiile Pașa, cu cele ale dr. C. Angelescu, ale învățătorului C.M. Bala-ban (nepotul lui Alex. Perie-

Toată lumea știe că de importanță este contribuția mașinilor agricole în economia agrară a unei țări. În România, acestea asigură, în principal, lucrările de prelucrare a solului, de însămânțare, întreținere și recoltare la marile culturi cerealiere, dar pot fi întâlnite, deopotrivă, în livezi, vii și terenuri legumicole. Se mai știe, de asemenea, că aceste utilaje, tractate sau autopropulsate, în diferite soluții și variante constructive, mereu îmbunătățite, ca randament și funcționalitate, sint, fără excepție, gândite și proiectate de specialiștii noștri.

La Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole de la Băneasa, în interiorul unei piste înclinate betonate, a fost amenajată o expoziție permanentă de mașini și utilaje agricole românești. Spectacolul este impresionant, deoarece numai aici vizitatorul are cu adevărat unicul prilej de a-și face o imagine concretă, atotcuprinzătoare, în legătură cu cheltuielile de inteligență creatoare, investită într-un domeniu în care România a pornit practic de la zero, făurind tradiție și renume unor meserii necunoscute până nu demult în cadrul economiei naționale. Gazdele au rinduit aici mașini și utilaje pentru cele mai diverse lucrări agricole: tractoare de puteri diferite, de la 25 la 180 de cai putere, combine de cereale păioase de mare randament, semănătoare de precizie pentru plante prăsoitoare, semănătoare combinată universală modulară, destinată cerealelor păioase, cultivate modulate, combină de porumb tractată pe trei rinduri, prevăzută cu depănșator, combină de recoltat cartofi, cultivatoare de prășit universale, pluguri cu geometrie variabilă cu 2, 3 și 5 trupite, mașini și instalații pentru prepararea furajelor, instalații de muls mecanic, combine pentru recoltat și tocat plante furajere etc., etc. Nu puține din acestea și-au câștigat un bun renume în străinătate și sint căutate pe piețele externe.

Expoziția de la ICSITMUA ne invită să călătorim pe volutele fanteziei spre acele momente, prezentate copios de viitorologi și literatura de anticipație, cind agricultura se va constitui într-o activitate condusă și telecomandată de la tablourile de comandă. Dar pînă atunci a mai rămas o bucată bună de timp. Ea nu a izbutit încă să mecanizeze mai multe lucrări pentru care omul este

nevoit în continuare să presteze o muncă istovitoare și de redusă productivitate. În special în livezi, vii și pe terenuri cultivate cu legume. Vom izbuti — s-a pus de multe ori o asemenea întrebare — să înlocuim munca manuală din aceste sectoare agricole? Vom ajunge, cu alte cuvinte, să stăm în livadă, la umbra pomilor pe rod, și să privim cum mașini inteligente, ele singure, culeg poamele de pe crengi? Interlocutorii noștri ne-au înștiințat că un asemenea agregat a fost realizat în străinătate. El este prevăzut cu brațe mecanice, iar acestea cu facultatea de a recunoaște fructele după culoare și formă. Dar deocamdată, o asemenea mașină este atît de scumpă, încît costul unui kilogram de mere ajunge la prețuri exorbitante.

ciclii pe minut. Prin acest scuturat, poamele se desprind și cad pe prelată, organele de colectare și transport fiind astfel concepute încît procentul de vătămare a fructelor este foarte mic: 3—4 la sută, deci la fel ca la culesul manual. Dezpovărat de rod, arborele oferă ochiului o imagine neașteptată: el își refacă sveltețea și își înalță crengile de parcă ar vrea să se desprindă de pămînt. Ca o persoană ce, eliberată de niște poveri, își îndreaptă talia, ridicînd brațele. Cîțitorii se vor întreba desigur cînd și unde am urmărit un asemenea spectacol din moment ce fructele, la această oră, au fost de mult culese. Simpla: prin mijlocirea unui film documentar pe care gazdele au avut amabilitatea de a ni-l prezenta. Cu o asemenea mașină, destinată fructelor sim-

bercului de pămînt și de a-l încălca în remorca ce se deplasează în paralel. Productivitatea este de trei hectare în 8 ore. Utilajul reprezintă o premieră națională și mondială, adaptată solurilor grele și mijlocii, terenuri în care mașinile aduse din import s-au dovedit ineficiente și neputincioase. Ca să ne facem o idee despre randamentul combinei, vom avea în vedere nu sistemul clasic de recoltare a cartofilor (care de sute de ani sint dezgropați cu sapa și culeși cu mina), ci terenurile răscolite în prealabil de mașinile de dizlocat cartofi, deci cele care îi scot la suprafață pentru a putea fi culeși manual. Față de asemenea practici, combina înlocuiește munca a 30 de oameni. În sfîrșit, mai amintim setul de mașini pentru recoltat fasole, care execută

ajutorul unor degete mecanice, care, „pieptănînd“ cultura, preiau florile de mușetel. Mașina este purtată de un tractor legumicol, posedă un transportor pneumatic și reclamă din partea mecanizatorului o deprindere specială în minuirea ei. Spre deosebire de culesul manual, cînd, îndeobște, se strivesc cam 60 la sută din flori, agregatul nu vatămă mai mult de 13 la sută din flora existentă. Mai notăm că, anual, prin înlocuirea minii de lucru, mașina de recoltat mușetel realizează o economie de 140 000 lei.

Au mai fost realizate și două mașini înrudite, una pentru inoculat cornul de secară, cealaltă pentru recoltat sclerozii, ca să folosim și noi termenul prin care biologii desemnează făciunile secarei. Paradoxal acest parazit a reprezentat vreme de secole dușmanul nr. 1 al lanurilor de secară, dar așa cum s-a mai întîmplat de atîtea ori, știința a descoperit și în acest rîu, un bine pentru sănătatea omului. Cornul de secară se află în compoziția a cel puțin două sute de medicamente. Din acest motiv, boala este provocată de data aceasta chiar de către cultivatori, evident pe anumite loturi, operație ce se execută cu una din mașinile amintite, cea de inoculat, capabilă de a aplica patru întepături pe centimetru pătrat. Cu cea de a doua se procedează la culesul parazitului, acesta fiind separat printr-o linie specială de boabele de secară.

Mai amintim, tot la acest capitol, mașina de recoltat stoloni de mentă a cărei model experimental va intra în probe în această lună și tocătorea pentru stoloni, aceasta în curs de omologare.

Directorul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole de la Băneasa, conf. dr. ing. Pavel Babiciu și inginerii Grigore Popescu, Constantin Ruxandru și Dumitru Freda, deci interlocutorii care ne-au ajutat la întocmirea prezentului articol, și-au exprimat speranța că relatarea noastră va avea cel puțin efectul de a sensibiliza curiozitatea celor pentru care au fost concepute aceste mașini, deoarece, paradoxal, ele continuă să intereseze doar în mică măsură unitățile agricole. Or, numai în baza unor comenzi ferme, întreprinderile de profil vor putea trece la fabricarea lor de serie.

LIVIU TIMBUS ■

Imposibilul a fost realizat:

Mașini pentru recoltat fructe, legume și plante medicinale

Pînă una alta, ne-au informat în continuare interlocutorii noștri, în vederile institutului s-au aflat sau continuă să se afle în stadiu experimental mașini mai simple, dar prin care se poate realiza totuși imposibilul, deci recoltarea mecanizată a fructelor din pomi, a strugurilor de pe butucii de viță de vie, a unor legume și plante medicinale.

Să începem prin a prezenta mașina de recoltat fructe. Ea este prevăzută cu un mecanism vibrator și un colector, precum și cu organe destinate separării recoltei de impurități. Mașina este acționată de un tractor 445 DT. Ea se oprește în dreptul fiecărui copac pe care îl prinde de trunchi cu brațul oscilant, în timp ce sub coroana lui este desfășurată prelată colectoare. Sub influența mecanismului vibrator, pomul capătă un soi de „tremurici“, în fapt o mișcare oscilantă de amplitudine mică și de frecvență mare. Aproximativ o mie de

buroase (cireșe, vișine, prune, caise, piersici) cinci oameni pot înlocui într-un răstimp de 8 ore, la un hectar de livadă, munca a o sută de culegători.

În ceea ce privește combina de cules struguri, realizată în cooperare cu specialiștii din U.R.S.S., aceasta este alcătuită dintr-o instalație autopropulsată, înălțată pe două tălpi de oțel și care înaintază pe deasupra rîndurilor de viță de vie. Patru siruri de degete din polițilenă armată cu fibră de sticlă scutură butucii de rod, astfel încît ciorchinii cad pe două transportoare, de pe ele într-un buncăr de unde sint deversați într-o remorcă etanșă. Cu o asemenea mașină, un combainer, recoltează în opt ore două hectare, înlocuind munca a 84 de oameni.

Combina de recoltat cartofi — ne referim la ultimul model, în curs de testare — se recomandă ca un utilaj performant, capabil de a stringe recolta de pe trei rînduri, de a separa tu-

in principal trel operații: dislocare-tăiere, adunat în brază și treierat.

Institutul amintit a proiectat și realizat și citeva utilaje pentru recoltat plante medicinale. Florile și ierburile de leac — e locul să o spunem din nou — sint extrem de solicitate atît în țară cit și în străinătate dar din păcate nu puține unități agricole refuză să le cultive și asta deoarece nu le cunosc nici valoarea terapeutică, nici importanța economică. Culesul lor — argumentează mulți gospodari ai satelor, — reclamă multă migală și deci mult timp și multă mină de lucru. Dar aceste dificultăți dispar în mare măsură cînd plantele medicinale sint cultivate dirijat, pe loturi rezervate acestui scop. Pe asemenea terenuri, pot fi utilizate cu mare randament mașinile concepute la ICSITMUA. Una din acestea, cea de recoltat mușetel, reprezintă o premieră mondială. Prin mijlocirea ei, culesul se efectuează cu

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Pictorul-fotograf, un umanist modern

Ziarul bucureștean „Războiul“ nr 7 din 30 iulie 1877 anunța că mai mulți artiști plastici români, printre care Nicolae Grigorescu, Sava Henția, Carol Popp de Szathmary și G. D. Mirea, au fost chemați la Marele Cartier General al Armatei, cerîndu-li-se să schițeze diferitele mișcări ale oștirii, trecerea Dunării, confruntările cu dușmanul, felurile imaginii sud-dunărene — ca pictori de campanie. Cel mai vîrstnic dintre aceștia era Carol Popp de Szathmary, născut la Cluj, la 11 ianuarie 1812, pictor, grafician și fotograf, descendent dintr-o veche familie românească (Pop) înobilată. În nr. 23 din 14 august 1877, același ziar vestea că „iubitul și talentatul artist d. Szathmary, fotograf al Curții, va procura cititorilor noștri plăcerea de a le da vederi de la teatrul războiului. „Si într-adevăr, în numere ulterioare ale foii, apar desene constituind o adevărată cronică a epopeii cuceririi neamîrîrii, cel mai celebru figurînd pe o întregă pagină de ziar, în nr. 51 din 11 septembrie, cu o lungă explicație: „Luarea Griviței. Moartea eroică a căpitanului Valter (Mărcineanu), în momentul cînd a înfipt pe reduta turcă — luată de dorobanși și alte trupe române — steagul batalionului său. În corpul său s-au aflat două gloanțe. (Desemnat de d. Szathmary, artistul Curții și desenatorul mai multor ziare ilustrate

din străinătate). Schița aceasta, care figurează și astăzi în cărțile noastre de istorie, a fost reprodusă și în publicații străine, de pildă în „Leipziger Illustrierte Zeitung“ și în „Histoire de la Guerre d'Orient“ (1878).

Nu mai că Szathmary și-a luat la Sud de Dunăre nu doar penelul și penița, ci și aparatul fotografic. Avea, în această privință, o experiență cu care se putea mîndri, căci el realizase, în timpul Războiului Crimeii (1853—1856) întîiul reportaj fotografic de campanie din lume. În „The History of Photography“ (Oxford, 1955), H. Gernsheim îl menționează ca fiind „primul reporter de război, înaintea englezului (Roger) Fenton și a americanului Brady.“ Dintre fotografiile realizate de Szathmary în Războiul Independenței, cea mai celebră este Marșul infanteriei, pe care o reproducem. Cum nu a putut fi vorba de un instantaneu (fotografiile necesitau pe atunci expunerii destul de îndelungate), el a cerut grupului de ostași să facă un pas înainte și să rămîna imobili pînă la fixarea imaginii...

C. Popp de Szathmary (1812—1888) este astăzi recunoscut a fi fost primul nostru fotograf de artă, iar alături de acuarelele și desenele sale, fotografiile rămase de la el sint pe drept cuvînt considerate adevărate documente istorice și etnografice românești, de inestima-

bilă valoare. Desigur, în legătură cu aceasta, merită să desprindem din cronică vremii informațiile ce există despre începuturile fotografiei în România. Este de pildă demn de interes faptul că în 1843 s-a deschis la București cel dintîi atelier de „dagherotipie“ din România, la numai cîțiva ani de la realizarea primei dagherotipii în Franța (1838) și de la brevetarea acestui procedeu de către J. N. Niepce și L. J. M. Daguerre (1839). Era atelierul Wilhelminei Priz, de pe Podul Mogoșoaiei, lângă biserica Boteanu, de la care nu a rămas însă nici o fotografie. Un alt atelier deschide I. Pohlman, în 1845. La Cabinetul de Stampe al Academiei, primele fotografii de la noi ce s-au păstrat sint cele executate de un anume Angerer, de obîrșie din Austria. În cele două decenii ce au urmat, s-au înmulțit atelierele fotografice. În anul care a precedat Unirea Principatelor, ziarul ieșan „Steaua Dunării“ nr. 81 din 19 noiembrie 1858 înseamnă o reclamă prin care S. Cămanan, fotograf din Berlin, aduce la cunoștință „Înălțel Nobilite și Onorabil Public“ că, pentru a satisface cererea tot mai mare, a „îngiosat“ (redus) prețurile fotografiilor, portretele costînd acum 1,2 și 3 gal-

beni; atelierul este încălzit, iar adresa sa e Ulița Mare, în casele „D-sale Madam Cristina“. Și iată o informație asupra unui fapt și mai vechi, e drept enigmatic, dar căruia îi acordăm credit fiindcă este consemnat în „Buletinul Societății de științe fizice din București“, anul 1892, pag. 86. Este vorba de o încercare neizbutită, dar îndrăzneată: un farmacist din București lucra în 1834 la realizarea fotografiei, folosind în experiențele sale bromul, care nici nu a fost utilizat în perioada de pionierat a fotografiei. Ni se mai spune că a murit intoxicat cu substanțele minuite.

Dar să revenim la Carol Popp de Szathmary, de la a cărui moarte comemorăm anul acesta 100 de ani. Personalitate cu profil enciclopedic, adevărat umanist modern, el a urmat studii complexe (juridice, artistice, științifice), mai întîi la Colegiul reformat din Cluj (1818—1827), apoi la Viena (Academia de arte frumoase) și Roma. Călătorește mult, în Occident și Orient, intrînd în contact cu mari oameni de stat și de cultură din epocă. Adîncește studiul artelor plastice, zoologiei, botanicii, mineralogiei, arheologiei, geografiei, topografiei, tehnicii fotografice, litografiei și

cromolitografiei, adunînd totodată o bogată colecție de obiecte rare și opere de artă. Publică (în colaborare) albumul „Ardealul în imagini“ (1841 sau 1843) cu litografii și cromolitografii trase cu mai multe pietre și texte scrise de el.

În 1840, pictorul-fotograf se stabilește definitiv la București unde își deschide atelierul de pictură chiar în acel an și cel de fotografie în 1850. Om al înnoirilor, perfecționează o serie de procedee adiacente artei, printre care gravura în oțel și cromolitografia. Realizează și o remarcabilă hartă topografică a Principatelor Unite (1860).

Cîrînd depășește epoca prin tehnica sa fotografică, prin unghiuri căutate, prim-planuri voit neclare („flou“), surprinderea unor tipuri omenești caracteristice, scene pitorești și clădiri istorice, puse în valoare prin procedee și compoziții speciale. Istoricul de artă George Oprescu relevă o tehnică aparte folosită de Szathmary în fotografie, anume întinderea pe o foaie groasă a gelatinei impresionabile la lumină, așa încît hîrtia să dobindească consistența unei mușamale; obiectul luminat apare astfel puternic reliefat, cu reflexe metalice și o multitudine de detalii.

Artistul-fotograf a obținut distincții la mai multe expoziții internaționale, albumele sale primind premii și ordine de la sefi de stat europeni (Napoleon III, regina Victoria etc.); în 1866, un alt fiu al plăurilor noastre, exploratorul-fotograf Iuliu Popper, realizează primul reportaj fotografic din îndepărtata Țară de Foc, adunînd imaginile într-un album-document astăzi celebru.

Extrem de prețioase sint și însemnările lui Carol Popp de Szathmary din Asia Mică, care fac din el unul dintre orientaliștii noștri de seamă.

L. M. ȘTEFAN ■

Totul se transformă în câștig

Alte amănunte despre secretele cooperativelor din Bucov și despre ingenioasele idei ale lui Mișcă T. Costică.

Istoria comunei este încă destul de controversată. Capitală a județului Saac, încă înainte de înființarea Ploieștiului, Bucovul este un fost oraș medieval. Mărturie stau mormintele din secolul VI. descoperite aici. Atestat documentar într-o scrisoare din 1480, Bucovul era traversat de vestitul drum al sării, pe care sarea din saline era dusă tocmai la Brăila, de unde lua calea apei, pe Dunăre sau, uneori, pe mare, către alte meleaguri. Deocamdată, nu există o istorie a localității. Specialiștii mai cercetează izvoare, necunoscute până acum, interpretează încă descoperirile recente.

Și totuși, Bucovul este cunoscut în întreaga țară. S-a scris mult despre el. Mult și frumos. Rareori ziariștii au făcut atita risipă de epitețe ca în cazul acestei comune. Rămânând la limbajul de fiecare zi, la Bucov se obțin producții de lapte mari, producții de grâu și de porumb mari, la Bucov, piața steapă din prundul Teleajenului este azi o vie roditoare din care se obțin producții impresionante, la Bucov se cultivă legume de prima calitate, iar recoltele sînt, în fiecare an, mari. Totuși li se pare firesc ca Bucovului să i se fi acordat titlul de Erou al Muncii Socialiste și Meritul agricol clasa I.

S-a scris mult și de fiecare dată s-a încercat ca dincolo de cifrele impresionante ce desemnau producțiile obținute și cistigurile membrilor cooperativelor să se descopere secretul care le-a făcut posibil, care a transformat Bucovul într-o comună tină, unde bătrînii muncesc alături de copiii lor și se bucură văzîndu-i că-și înalță case noi, adevărate vile, cu etaj, în curțile cărora se joacă nepoții. Mișcă T. Costică, președintele cooperativei agricole de producție, și primarul comunei, Nicolae Hias, zimbesc ori de cîte ori aud cuvîntul „secret”. „Care secret? întrebă el. Cine muncește bine, cîștigă bine și trăiește bine. Și dacă trăiește bine la el acasă, de ce-ar pleca în altă parte?”

Nu, tinerii Bucovului nu au de ce să plece din comună. Ca să înțeleagă mai bine, o să vă spun o poveste, deși nu e deloc poveste, chiar dacă s-a întîmplat cu mai mulți ani în urmă. În fiecare an, cooperativa cheltuia peste un milion de lei pentru repararea și înlocuirea lăzilor din lemn pentru grădina (deși trebuie neapărat spus că la Bucov fiecare brigadă are reparatizat un număr de lăzi, toate marcate, care sînt urmărite cu o grijă ce ar uimi pe mulți din cei obișnuiți să privească ambalajul ca pe un amănunt nesemnificativ). Și atunci, au hotărît să le înlocuiască cu altele, din material plastic, e adevărat, mult mai scumpe, dar promi-

țînd să fie și mult mai rezistente. Numai că promisiunea nu s-a împlinit, așa că în mai puțin de un an s-au trezit cu un munte de lăzi din material plastic sparte în curtea cooperativei. Un munte nu numai inutil, ci și incomod. Și care pe deasupra, mai costa și cîteva milioane bune de lei. Și cum nu îi puteau lăsa să se risipească, doar munciseră pentru ei, s-au gîndit că în fiecare primăvară, pentru răsaduri foloseau un milion de pahare de plastic, pentru care plăteau un milion de lei. De ce nu ni le-am fabrica noi? Răspunsul a fost secția de mase plastice a cooperativei, care acum, pe lingă paharele pentru răsaduri, produce și dopuri decorative pentru sticlele de vin de la Valea Călugărească.

Din judecăți similare — avem griu și zece mii de consumatori în comună, de ce să ne facă alții piinea? și au ridicat o moară și o brutărie — s-au născut atelierele de tricotate pentru copii realizate din deșeuri tehnologice de PNA, ce sînt solicitate acum și pe piața externă (oare cine din cei ce i-au văzut de buconeni reparînd mașinile de tricotate casate, luate din grămezile de fiare vechi ale unor întreprinderi de tricotate, și-ar fi imaginat o asemenea posibilitate?). Da, așa s-au născut și fabrica de cărămizi ce pune în valoare resursele locale de argilă, și atelierul, de tăbăcit pieile de capră (cooperativa are un număr mare de caprine) și cel de confecționat haine din piele, și linia de concentrare și sucuri răcoritoare, și miniseția de alunete obținute din soia, și multe altele.

Și, pentru ca imaginea să se întregască, adăugăm că toți cei care lucrează în aceste secții și ateliere de industrie mică și prestări de servicii sînt tineri. Și mai spunem că dacă în anul 1962, anul înființării cooperativei agricole, aceste activități nu existau în Bucov, în 1972 ele aduceau cooperativei un venit anual suplimentar de 1.200.000 lei, în 1983, unul de 20.600.000 lei, iar în 1987, unul de 34.000.000 lei. La fiecare revenire în Bucov, găsești ceva nou. Aici nimic nu stă pe loc. Nimic nu e neproductiv. Fiecare om cunoaște valoarea exactă a fiecărui lucru. Aici-nimic nu se pierde. Totul se transformă, gospodărește, în cîștig. Adică, în viață mai bună.

Dacă crețești prin Bucov, opriți-vă cîteva clipe și priviți casele frumoase, aproape toate construite sau modernizate în ultimii zece ani. Vă vor întîmpina oamenii locului tineri și bătrîni, pentru care munca înseamnă inteligență și spirit gospodăresc.

ROXANA MANOLESCU

Economia, un mare câștig

Azi, doar tipăriturile C.E.C. amintesc omului cuvintele lui Cicero: „Economia e un mare câștig”. Dar realitatea afirmației este resimțită cu atita forță încît adevărul ei a devenit de mult axiomatic. Adică, un adevăr ce nu mai are nevoie să fie demonstrat. Pentru matematicieni. Dar cum instituția atît de familiară tuturor — importanțul C.E.C. — se află în permanent dialog cu orice solicitant și cum nu oricare dintre aceștia este matematician, C.E.C., face, fără să se tulbure lucrul care l-ar consterna pe orice as al matematicii: demonstrează — și demonstrează mereu — ceea ce n-ar mai trebui demonstrat. Ca un învățător care, cu fiecare nouă serie de școlari, reia pe tablă același început. Mai demonstrează o dată ceea ce a tot demonstrat. Slujind în același chip superb încă un adevăr, tot axiomatic, anume acela că lumea are mereu nevoie de învățători care fac de gardă la focurile tuturor adevărilor ei. Pentru rolul acesta, asumat cu discreție și aproape neobservat între sarcinile mari după care

l se măsoară activitatea, C.E.C. merită și stima și dragostea noastră. Prin oamenii ei, întreaga instituție este și un dascăl care reia mereu același abecedar al vieții chibzuite și al spiritului de economie pentru fiecare generație. Toți am descoperit ce înseamnă C.E.C., de pe vremea cînd eram elevi. Așa se întîmplă și cu copiii noștri. Cu deosebirea doar că abecedarul C.E.C.-ului este și el azi mai atrăgător. Mai multe forme în care oamenii pot depune banii, încearcă să fie și cit mai atrăgătoare, în ultimă analiză mai eficiente pentru ambii parteneri: și pentru depunător și pentru stat.

Cu ocazia unei conferințe de presă, în cadrul pregătirii săptămînii economiei (ultima săptămînă a lunii octombrie, ca în fiecare an), tovarășul prof. dr. Mircea Popovici, președintele CASEI DE ECONOMII ȘI CONSUMAȚIUNI, dezvoltă ideea în serviciul unei adevărate strategii a atragerii publicului spre aceste mare prieten care îi poate fi oricărui om propriul său carnet de depuneri sau propriul său cont curent.

Între factorii care îi înalță în expectativă pe viitorii depunători, unul este, sigur, necunoașterea avantajelor garantate în relația cu C.E.C.-ul.

În prezent, numărul celor ce depun prin virament este de 555.794, față de numai 229.608 la începutul actualului cîcinal. Tot de atunci a crescut cu peste o mie de lei soldul mediu pe locuitor al depunerilor. Sold ce va crește, fără îndoială încă în următoarele zile, pînă la ultima din săptămîna economiei, ea, cea zi de 31 octombrie fiind, totodată, Ziua Mondială a Economiei, recunoscută ca atare și sîrbătorită, din 1924, în toate țările.

În lumea tot mai trepidantă prin modernismul ei, cuvintele lui Cicero: „Economia e un mare câștig” se dovedesc de folos în tot mai multe chipuri. Iar bucuria de-a demonstra mereu aceeași axiomă și cultul abecedarului de care aminteam mențin C.E.C.-ul în rînd cu învățătorii care au dreptul la dragostea noastră.

DORIN GHERGHINESCU

După ce am străbătut în lung și în lat municipiul de pe Jiu, mergînd aproape o zi încheiată fie cu autobuzul, cu tramvaiul, fie cu taxiul, cu maxi-taxi sau cu trăsura purtată de bidivii adevărați, iată-ne față-n față cu ing. Iulian Ocroteală, directorul I.J.T.L. Dolj. Interlocutorul, un bărbat încă tînăr are o notabilă experiență de viață și-i de un optimism robust, puțin reținut, motiv pentru care, încă de la început, cădem la învolală să orientăm discuția spre făgașul care ne interesează prioritar:

— În sfîrșit, Craiova dispune de un transport urban civilizat!

— Remarca — zice directorul ne bucură. Uneori, cetățeanul simte chiar o adevărată plăcere cînd circulă cu mijloacele noastre, cu tramvaiul in-deosebi, comod, sigur și confortabil. Țel atins, dar și deziderat.

— Am dori să întregim, în cîteva cuvinte și cifre mai semnificative, imaginea de ansamblu a transportului craiovean.

— Dispunem de 29 trasee auto, deservite de 400 autobuze. În ultimii trei ani, prin grija partidului și statului, parcul nostru auto s-a completat cu aproape 100 de autobuze noi. Multe sînt de mare capacitate, moderne, articulate, de cîte 150 de locuri, introduce cu prioritate pe liniile noi, cele mai aglomerate: Centru-Craiova Nouă, Gară-Electroputere, Gară-Romanești, Lunca-Centru-Electroputere etc. În sezonul estival, traseele de agrement Centru-Hanul Doctorei, Parcul Poporului-Hanul Preajba, Centru-Terasa Băniei, Gară-Ghercești, Centru-Bratovoiești (Lacul Prunet, un adevărat Snagov al Craiovei, aflat la circa 25 km distanță) funcționează după un grafic-orar bine întocmit, cu un număr adecvat de mijloace auto, între care 8 autogondole.

— Ce sînt autogondolele?

— Niște autobuze fără partea superioară, semănînd cu bărcile cîrșate pe roate de cauciuc. Le-am mesterit în atelierele noastre, prin recondiționarea unor autobuze vechi, care își cam trăiseră traiul și fuseseră date la casare. Se înțelege că le-am scos de acolo, cu aprobări în regulă, și le-am făcut în așa fel încît să fie cit mai agreabile și, în același timp, să prezinte

garanție în exploatare măcar cîteva ani în șir. Și pentru că adusei vorba de ele, mai arăt că dispunem și de șase minicare prevăzute cu cîte două remorci fiecare, tractate fie de furgonete tip TV, fie de tractoare, pe traseele mai scurte de agrement. Și acestea-s realizate cu posibilități locale, tot prin recondiționări în atelierele proprii de întreținere. Venind în întîmpinarea satisfacerii nevoilor de transport ale unei populații de

dovedit, foarte apreciat de cetățeni.

— Perspective?

— S-au definitivat proiectele și întreaga documentație pentru linia a 2-a de tramvai: Gară — bd. Republicii — Romanești, în lungime de 5,9 km, prevăzută a avea în dotare 60 garnituri de tramvai, dublu decît prima linie, întrucît și populația din zonă e de aproape două ori mai densă. Se așteaptă doar a probările și corecturile finale de rigoare și lucrarea are reale șanse să fie atacată cit mai curînd. Urmează linia 3-a, Gară — Electroputere, pe rocadă, iar într-o a treia etapă, linia a 4-a Gară-Craiova sau Centru — Calea Caracalului pînă la intersecția cu Lăpușului, aceasta fiind însă într-o perspectivă ceva mai îndepărtată. Peste tot atunci vom introduce și troleul. E o plăcere, dar și o doleanță, o ambiție nu doar strict personală. Să nu uităm că la Craiova a existat troleul încă de acum 45 de ani în urmă, Cetatea Băniei numărîndu-se la vremea aceea printre foarte puținele orașe din țară care dispuneau de un astfel de mijloc modern de transport electric. S-a făcut și se face mult în ce privește dezvoltarea transportului în comun. Probabil, zic eu, nu întîmplător a avut loc recent, la noi la Craiova, un schimb de experiență republican pe tema exploatării și eficienței transportului în comun.

— Să revenim, totuși, la transportul tradițional cu cai, despre care ați pomenit doar.

— E, poate, o ciudățenie, dar și o adevărată incitare să auzi pe caldarîmul de asfalt al străzii, să vezi în chimă orașului modern, trăsuri și cai alergînd alături de limuzinele luxoase. Pentru agrement avem acum în dotare și stau la dispoziția oricui 10 trăsuri elegante, cu cai de rasă, pur sînge. Și încă o noutate: prima trăsuri-că trasă de ponei! Spre bucuria și delectarea celor mici, dar și a celor mari, a bunicilor și taților îndoeșiți: pe curînd, și a doua pereche de ponei va apărea în plină stradă și o va pigmenta pitoresc cu șei de călărie, cu hamuri țintuite și cu încă o trăsuri-că pe măsura copiilor.

MIHAI STĂNESCU

Note

acestei femei pentru animalele în spectacol, ori de cîte ori noi le vizităm, dar de fapt anunțurile scrise și repetate prin difuzoare: „Nu dați mîncare animalelor” m-au făcut să aștern aceste rânduri. Copiii urmează exemplul părinților încît, unii și alții, se așază în aceeași categorie de acuzat. Pentru un bilet de intrare, Grădina zoologică pune la dispoziția vizitatorului zeci de specii rare, din întreaga lume, care sînt hrănite cum scrie la carte și îngrijite de medic pentru cel mai inofensiv strănut. Mulți vizitatori cu „suflet” vor să „îndulcească” viața animalelor în captivitate și le aruncă murături, bomboane, oase, tot ce le privesc sau au la îndemînă. În marș lor „bunătațe” le stropesc masa și cu sticle de bere sau mazăre cu... bucați de sticlă.

Ignoranța și nesocotirea apelor, așezate în toate locurile vizibile în grădina, dau de furcă personalului de specialitate. Ce-ar fi de făcut? Mai multă reținere din partea „binevoitorilor” care intră în Grădina zoologică. Și, poate, n-ar strica, dacă alături de afișele existente s-ar pune și valoarea în lei a animalelor. Informația pentru cunoașterea unor specii rare poate fi anulată printr-un gest de incultură și rea-voință. Un asemenea element în plus pe afiș nu cred că poate fi decît bine venit, pentru că oricît de tentantă ar suna, reprezentînd un tîgru, animalul este în siguranță deplină, căci cine îndrăznește să pună mîna pe el, fără să-i fie smulsă din încheieturi???

CARMEN DUMITRESCU

Oricînd,

ceva de învățat...

Petra Merișanu este așteptată dimineața la intrarea Grădini zoologice de la Băneasa de trei simpatici canis. Pînă termină lucrul, tehniciana zootehnistă, cu state de serviciu de o vîrstă cu grădina zoologică, este însoțită ca o umbră de cei trei. Această legătură specială între om și animal există nu de ieri, de azi. Lady, cîinele alb, a alăptat puii de lei Frank și Frida, părăsiți de mamă. Lumea animală are poveștile ei, ca și ale noastre. Simple și duioase, dure și lacrimogene.

Decepții, iubiri, abandon, dar fără regrete și duplicitate.

Petra Merișanu i-a adus la supt aceleiași cățele cîteva luni pe cei doi pui de lei care acum se află, exponați de pref, la grădina zoologică din Oradea.

Plimbîndu-mă pe aici, de la un continent la altul, o întîlnesc pe Petra în brațe cu un pui negru de jaguar, pe care-l poartă ca pe un copil, deși efortul este copleșitor. O strig de la cîvenita distanță: „Nu vă temeți?” „Îl cresc cu biberonul și deocamdată are un profund atașament pentru mine. Nu voi mai intra în cușca lui cînd nu va mai avea nevoie de mine. Atunci aș fi în pericol, pentru că recunoștința nu-l caracterizează”.

Ca și la unii oameni. Această femeie slăbuță, firavă, de o mare delicatețe sufletească, și

dăruită total lumii necuvîntătoarelor, intră, ca la ea acasă, în cușca unui pui de leu.

— Faceți cunoștință cu Peggy! — Oricît de inofensivă și calină pare, eu prefer s-o cunosc printr-o grație. Și Peggy a fost îngrijită de această mamă bună a animalelor, care i-a dat și numele. Hrănind-o cu biberonul, într-o zi, întîrziind laptele, a împrumutat de la o vecină un litru pentru micuța leoaică infometată. Din combinația lor de nume, Petra-îngrijitoarea, și Georgeta-vecina, a ieșit Peggy. Roșcată, frumoasă, se răsfață în mîinile Petrei Merișanu dar eu văd numai colții care se vor arăta și aud celebrul urlat al semnalului de începere al unor filme americane.

Am făcut o paranteză mai lungă, impusă de devotamentul

Intimplarea, absurdă ca un câșcat de diavol, mi-a fost istorisită de un prieten ziarist. Îl frecventez adese și nu se sfiește să-mi repete că împrejurarea ar fi rămas confuză, dacă luni în șir nu ar fi lucrat la ea cu obstinație.

Știi bine, îmi spune, cimitirul e într-o margine, nu numai la Piatra Neamț, cred că și aiurea. Atunci, în septembrie, când am trecut arcada portalului, era o lumină nefirească, cu limpezi contururi, o lumină dantescă. Sau poate așa mi se părea mie, pentru că până atunci nu am știut niciodată că poate fi speculată până și moartea. Da, să speculezi nu teama de moarte, ci moartea însăși! Când îți răsar soarele pe chip și ființa ta e vultur, nu te gîndești la nota de plată cu viața, la trecerea ta în clipa infinită. Se gîndesc, vei vedea, alții. Pe Grigore Strimbei l-ai cunoscut? Nu, dau din cap într-o tăcere albă. Pare un tip cumsecade, ai zice că poartă în suflet o mănăstire. Dar, oamenii mai mult își maschează decît își afișează apucăturile. Strimbei rămîne un instinct al banului: psihologie de fermier, șapte clase, mozaicar, leafă de peste 5.000 pe stat. Cu ce-a adunat din cimitir (nu de la poartă!) și-a încropit un apartament (despre care nu știe nici cît costă, nici cît mai are de plată și probabil că nici cite camere are) mobilat după Neckermann și cu scule din import: 15 ceuri valorînd 110.000 mii lei, 31.000 lei bani de buzunar și alte mici nimicuri în aur. Din muncă? — mă vei întreba. Nu. Are de partea lui asfințiturile vieții. Ca o salcie plîngătoare Elena M. mi se tînguie: dacă vrei se te odihnești undeva mai în față te costă. Și-n intervalele dintre bătaile inimii, adaugă: te costă cîteva mii bune. Victor S.: n-ai cum să te descurci singur în pădurea asta de cruci. Eu nu cred în moarte decît cînd mă dor dinții, dar trebuie să mă pregătesc. I-am dat 8.000 peste preț oficial.

Deci, nu inerie, ci goană ne-bună după bani. Pentru că — iată — există peste lege, dacă nu chiar înadînsul ei, o bursă a locurilor de veci, supralicitață de cei care la viața lor au făcut asceză, „au strîns cureaua” și vor morminte făloase, nu niște straturi fără istorie. Vor statui, domnule. Observă deci, că cine decide nu este I.J.G.C.L.-ul, care pare veșnic surmenat, ci individul, adică intententul și

acoliții, care se hrănesc din merinde mai puțin spirituale.

Și acum, fii te rog atent! În ceața ibseniană, care așa cum spuneai face să te privești doar pe tine însuși, apare un Mercedes: 1-NT-727. El este intențentul! Cum adică, mă bilbi, paznic și cu un așa „apocalips” la îndemină? Da, pentru că la cîntărirea destinelor el a fost printre primii. Se numește pur și simplu Constantin Alistar. Reține deci, doi pentru eternitate: Strimbei și Alistar. Dacă ajungi aici îndurerat și vrei o soluție imediată, Alistar te trimite la Strimbei, care în chipul cel mai uman cu putință e în stare să-ți ofere propria-i criptă: 40.000, zice și 40.000 i se oferă pe o lucrare care valorează exact 17.000. Dar, taina ideii pe care ți-o avansează, prietene, este cu totul alta. Strimbei nu a vîndut decît jumătate de crip-

obține aprobare pentru încă două cripte: una pentru domnia sa (care la 42 de ani își îngăduie să moară de două ori pe an) și alta pentru niște nevoiași de socri.

Pentru cripta proprie, Grigore Strimbei avea o grijă deosebită. Îi obliga pe oamenii din echipa lui să pună un sac de ciment la două roabe de mort, ceea ce, spun specialiștii, e cu mult peste cît trebuie. Și acum ascultă alte două intîmplări. Într-o zi vine la întreprinzătorul constructor S.N., o femeie cam la 60 de ani, care făcuse o cerere la I.J.G.C.L., pentru o criptă cu două locuri. Peste cîteva zile, femeia s-a gîndit că parca tot mai bine ar fi cu trei. Strimbei i-a zis: „Îți rezolv eu problema; îmi dai mie 2.500 lei pentru locul în plus, dar rămîi mormint”. S-au tocmît și au ajuns la 2.000. Și în acest caz,

zaic la o criptă de 1 m.p., pentru care a achitat 584 lei; în total 1.446 lei! Deci, fără taxă de autorizație, de teren sau de proiectare! Lui nu-i trebuie, se vede, așa ceva! Restul lucrării îl va executa, după propria-i declarație, cu materiale cumpărate de el și cu oamenii lui (are și el o echipă de constructori, dar nu le știe numele). Cu această echipă va executa numeroase cripte pentru diverși amatori. Și, după cum am văzut, s-au găsit destui. Cît material intră într-o criptă? E greu de dat aici lista completă. Să menționăm doar că e nevoie de balast, ciment, mozaic, oțel cornier, oțel-beton, nisip, var ș.a. De unde și cum sînt procurate toate acestea? Să-l ascultăm din nou pe Alistar: „În lucrările pe care le-am făcut n-am pus niciodată pietriș; totul era luat din alea 10 din ci-

remarce Constantin Alistar — vedeți, am știut să-mi aleg oamenii”, de la care a luat 10.000 lei. Altul — Gheorghe Negruș, șef secție confecții metalice la Cooperativa „Prestarea”, care i-a dat și el 19.000. „Pe mine, zice Negruș, Alistar m-a escrocat prietenește... Mi-a cerut prima dată 1.500, apoi încă 1.000; în altă zi mi-a cerut 4.000, pînă s-au făcut 19.000. Și, dacă am văzut că nu se ține de cuvînt, nu i-am mai dat; deși-i făcusem cadou un gard din fier forjat să facă treabă bună”. Dar, spune azi cu amarăciune, „nu mi-a plăcut”.

Îți mărturisesc că aproape nu mi-a venit să cred că mai există astăzi locuri de muncă unde omul să nu facă nimic și, totuși, la sfîrșitul lunii, să încaseze o leafă echivalentă cu a unui medic primar. Ei bine, Constantin Alistar e unul dintre acești „privilegiați”. Trei ani a figurat în schemă ca maestru construcții metalice și sudură la secția salubritate a E.G.C.L. Piatra Neamț. Ar trebui, normal, să aibă în subordine pe cei 36 mecanici auto (a fost șef de auto-service), care deservesc 60 de mașini. În realitate, însă, de mecanici se ocupă un muncitor cu categorie maximă; acesta e șef de echipă; el repartizează și supraveghează lucrările. Alistar îngrijindu-se de cimitir, parcul zoo, de ștrand (vară) și de piscină. A fost dat acolo, pentru că, ni s-a explicat, „este un bun organizator”. O să te întreb, probabil, cum ne-am întrecut și noi: Constantin Alistar are șefi? Are, desigur: un șef de sector salubritate, un șef de secție, un inginer șef, un director. Ei bine, am vrut să aflăm de la șefii lui ce atribuții de serviciu — scrise — are un maestru la salubritate și am pus această întrebare conducerii E.G.C.L. Oamenii au strîns din umeri, rușinați ca niște școlari prinși cu lecția neînvățată; și în 10 minute au confecționat, pentru noi, „atribuțiile maestrului Alistar”, pe care ni le-au servit semnate și parafate.

Și totuși, eu am rămas cu o mirare; e clar — cei doi au pierdut taxiul pentru eternitate, dar nu înțeleg, ceilalți, care se înghesuie tot mai în față, unde vor să ajungă?

EUGEN TURESCI

Un taxi pentru eternitate

ță, cealaltă a dat-o o lună mai tîrziu cu 50.000. Prin urmare, tragem linie și socotim: Strimbei și-a cumpărat sieși loc de veci și l-a zidit tot sieși cu 4.000 și a încasat pe el 90.000.

Din vîlmășagul acestor vorbe, cîteva fraze ale lui Alistar par simptomatice: „cînd a venit la mine Victor Stănescu, starostele zălătarilor, nu a venit oricum, ci cu un sac de bani. L-am trimis la Strimbei, iar acestuia l-am sugerat să-i ia cît poate. Dacă ar fi fost cripta mea, îl pretindeam 100.000 și nu mă îndoiesc că-i obțineam”.

Nu mi-ai spus ce s-a întîmplat cu cealaltă jumătate? Țiganiada, firește, a continuat. Peste o lună moare o altă rudă a lui Stănescu. Cealaltă jumătate, de care vorbeai, se oferă de la sine. Descinde din nou Stănescu cu o traistă de parale. Nu am văzut niciodată atîtea sute grămadă, avea să suspine Alistar. Și mai departe tot el: i-am poruncit lui Strimbei să-i ceară 50.000, din care 18.000 au fost meritul meu.

Prin urmare, plin de bani, Strimbei a rămas totuși fără „glorie”, adică fără criptă. Stau și mă gîndesc ce poate face un om cînd rămîne fără glorie? Deschide ușa I.J.G.C.L.-ului și

materialele introduse în pămînt erau ale șantierului. Și, iată, apare un alt amator, în persoana lui I.S., șofer la I.C.H.C. care a vrut, și el, o criptă cu două locuri. Din om în om, a ajuns la același Grigore Strimbei: „Dacă discuți cu mine, i-a spus acesta, e ca și făcută; prin „Comunale” durează; îmi dai mie 8.500 și nu mai spui la nimeni”.

O constiință asediată de vicli, vreau să mă înțeleg bine, este celălalt trubadur al eternității. Așezămii lui Strimbei, tovarășul său de afaceri, Constantin Alistar, și-a construit pentru el, o criptă cu patru locuri. Dar nu oriunde, ci cît mai la vedere, momeală pentru cei care, și după moarte, vor să stea, ca în viață, tot „mai în față”. Și amatori n-au lipsit. Vasile Polțanu, pensionar e dispus să dea — și chiar dă — prețul cerut de C.A. (30.000 lei), dar numai pentru jumătate de criptă. Cealaltă jumătate o va cumpăra vecinul lui V.P., dar numai cu 8.060.

Pentru cripta sa, Alistar are la întreprindere niște inscripții din care aflăm că a solicitat 3 m.c. beton, pentru care a plătit 862 lei și încă o cerere, prin care solicita „placatul cu mo-

mitir. Aici, dacă sapi la 30—40 cm, găsești balast bun, nu savură, care face ca zidul să se dărîme. (Adevărul e altul: venea la Alistar și oamenii „cu posibilități”, cum îi numește el, și atunci le cerea nu 1 m.c. de balast, ci 3 sau 4; restul, zice el, „îl făceam mărunt”, frecîndu-și degetele într-un fel care sugerează foșnetul banilor). Și continuă: „la turnarea plăcii, în loc de oțel beton, foloseam furculițe și linguri rămase de la pomeni, rămășițe din cruci de fier și garduri. Nu credeți? Spargem o placă și vă dovedesc”. Și adaugă, așa, ca pentru el: „Cine nu avea ce face cu banii, venea să-i arunce în cimitir. Pentru tot ce-am construit, am, însă, acte. Să știți că eu, chiar cînd fac o hojie, am acoperire în acte și orice am făcut, m-am acoperit zi de zi cu hirtii. M-am gîndit că într-o zi tot va răsufla treaba asta”.

Au venit aici, continuă prietenul meu, oameni cu urgente sau fără, oferindu-le astfel întreprinzătorilor posibilitatea să cîștige sume impresionante. Unul e Tănăsă Constantin, șeful secției telemea la întreprinderea de industrializare a laptei (alt băiat necăjit, avea să

Pe peronul larg, plin de lumea cea mai pestriță ce o poți întîlni doar în piețe, doi tineri, soț și soție, el de vreo treizeci de ani și ea cam de douăzeci și cinci, înalți, zvelți, destul de elegant îmbrăcați, priveau cu necaz ce se transforma încetul cu încetul într-o disperare mută spre trenul ce părăsise gara și se vedea din ce în ce mai mic, ca o omidă verzuie tirindu-se spre orizont. Femeia, se vede, o fire mai energică, voluntară, se îndreaptă cu pași repezi, vădit enervată spre împiegatul de mișcare. Acesta zăbovea încă gînditor, parcă regretînd plecarea garniturii, cu neliipsita-i paletă în mînă. I se adresă colțos „Bine, domnule, nu ne-ai spus dumneavoastră că trenul staționează aci, în faimoasa asta de stație, „mare nod de cale ferată”, că orașul e de fapt, un sat mai răsărit, zece minute? Ne-am dus să cumpărăm niște mere din piața din spatele gării pentru copilul ce e în tren și care probabil acum plînge speriat, trezindu-se singur. Am zăbovit cinci minute, poate nici atît și... la trenul de unde nu-i”. Omul cu șapcă roșie nu se pierdu cu firea. Răspunde calm, politicos. „Trenul este în mare întîrziere. Aci de regulă coboară puțină lume, pentru că... n-au nici de ce să se plimbe prin stație. Urcarea și coborîrea pasagerilor durează maximum trei-patru minute, așa-că i s-a dat plecarea pentru a mai recupera din...” „Și de ce nu anunțați lumea, domnule?” îl interrupe femeia atacîndu-l pe feroviar în punctul realment vulnerabil. „Ce dv. aveți dreptul să modificați mersul trenurilor tipărit de Departamentul Căilor Ferate?” Împiegatul rămase pentru moment fără replică. Are exact figura spășită a unui fotbalist care și-a lovit adversarul pe la spate și a fost surprins de arbitru. Apoi, inspirat, trece la alt subiect mai mult decît esențial pentru cei doi pasageri păcăliți de trenul ce a șters-o „mișește” fără să-i

avertizeze nimeni. „Expresul ăsta, cît e el de expres, poate fi ajuns din urmă, frumoasă doamnă, o încurajează tînărul funcționar în haine albastre. „Cum mă rog? Ne puneti dv. la dispoziție un superexpres în acest scop?” întrebă cocheta brunetă cu ironie. „Nu, vom proceda altfel. La doi pași locuiește un prieten al meu. Are un BMW 2.500, nu ultimul tip, dar extrem de bine întreținut. E acasă, nu v-a refuza. Merg cu dv. la el”. Parcă re-născuți ca faimoasa pasăre, din legendă, pe fața soților se citesc semne de speranță, optimism. Cu pași mari, grupul celor trei se îndreaptă spre bolidul salvator. Parcă posesorul „zeului” abia aștepta o asemenea cursă palpitantă. În timp ce BMW-ul demarează vijelios, tinerii îi fac împiegatului, pe a cărui față se citește satisfacția, un semn prietenesc de mulțumire. „Să nu vă fie frică. Sint pilot de raliu, mașina, deși vechioară, e absolut sigură. V-am avertizat pentru că drumul pînă la prima gară unde oprește expresul e plin de serpentine, urcușuri și coborîșuri, unele chiar foarte ale dracului”. Nu trec nici două minute și se zărește trenul. L-au ajuns. A-cum merg paralel. E o porțiune dreaptă. Deși acul cadranelui vitezometrului mașinii a ajuns la 110, șarpele verde de oțel tractat de puternica-i locomotivă electrică e în avans. Abia cînd mica săgeată roșie e în dreptul cifrei de o sută douăzeci BMW-ul începe să se detașeze ușor, lăsînd trenul în urmă. Apoi drumurile se despart. Cel de fier intră într-un tunel, iar panglica de asfalt începe să urce un deal ce străbate o pădure cu pomii avînd fiecare altă culoare, de la verdele crud al brazilor pînă la galbenul-roșcat al coroanelor mestecenilor contrastînd cu tulpina albă. Dar parcă îl arde vreunui din ocupanți să-și oprească privirile asupra faimoasei opere ce o pictează toamna cu atîta talent? Privirile celor doi tineri mătură împrejurimile cînd într-o parte

cînd în alta. Doar, doar, or zări bolidul pe șine. „Vă spun eu unde îl veți vedea, nu vă frîmîtați în zadar. Iată-l jos, jos de tot. La poalele dealului se observă minuscul trenul ca o jucărie de copil. „Sîntem tot în dreptul lui, n-am realizat nici un progres”, remarcă cu amarăciune bruneta. „Puteți observa ușor că traseul feroviar e mai direct și în consecință mai scurt, pe cînd drumul nostru ocolește binîșor. Dar va fi bine, vă asigur”. „Să fie așa, făcu sceptică tînăra”. A-jung la o barieră închisă. Ca-

Cronica șoselei

Urmărire palpitantă

lea de fier traversează șoseaua. „Mă așteptam la figura asta. Era inerentă”. În vocea șoferului se simte părerea de rău. Zburînd parcă pe linie, trenul defilează ca o nălucă, în cîteva clipe prin fața mașinii ce așteaptă ridicarea cumpenelor. „Domnule, grăbiți-vă, în tren ne-a rămas copilul de șase anișori și toate bagajele!” îl imploră tînăra pe șofer. „Eu conduc de așa natură, încît dv. să ajungeți să vă vedeți copilul iar eu să mă înșor luna viitoare pedata de zece. O fi el BMW, are stabilitate, dar dacă îl „superi” se răstoarnă și el. Știți gluma cu cei de la o firmă renumită care au promis celui ce va reuși să răstoarne o supervedetă de 250 de cai putere, extrem de stabilă, un milion. Un hitru de oltean a răspuns foarte logic. „Dar dacă o dă cu roțile în sus, cine mai încasează milionul?” Bancul i-a făcut pe cei doi soți să uite pentru cîteva clipe de ten-

siunea prin care treceau. Garnitura feroviară urcă acum o rampă. Viteza trenului a mai scăzut. Mașina parcurge însă un teren plat. E vădit avantajată. A lăsat „șarpele de metal cu căsuțe lungi, verzi” mult în urmă. Tinerii radiază. „L-am întrecut, a noastră e izbînda” strigă soția fericită. „Nu vă grăbiți doamnă, „jocul” nu e terminat. Ne așteaptă noi încercări. Nici nu și-a terminat vorba pilotul că în fața bolidului azuriu se deschide un șir de serpentine ondulate. Ba urcă, ba coboară. Colac peste pupăză, un șir de basculante încărcate cu piatră, urcă cu motoarele ambalate la maximum spre șantierul unei hidrocentrale ce se zărește în dreptul unui munte calcaros, parca tăiat cu cuțitul de utilajele aiidoma unor furnici harnice ce rup fărîmă cu fărîmă din „carnea” lui. „Nu pot du-la pentru că am toate șansele să-i lau în brațe pe cei ce vin din sens opus” se scuza șoferul. BMW-ul toarce parca nemulțumit de cei treizeci pe oră cu care e obligat să se tîrie. Cînd în sfîrșit scapă de corvoada umilitoare a urmăririi în pas de melc a cărașurilor de roci, trenul se zărește din nou în vale. A depășit nu cu un cap de cal mașina, ci cu capetele unei herghelii întregi. „Sîntem pierduți” exclamă cu tristețe femeia. Niciodată, să nu vă pierdeți speranța și pilotul, cu harul său înnăscut, de a po-vesti, începe o nouă istorie. „Cică două broaște s-au pomenit într-o căldare cu lapte. Șansele de a se cățăra pe tabla lucie verticală și a se salva erau nule iar saltul le depășea net posibilitățile. În lapte e mult mai greu de înotat decît în apă. În plus, pe baltă te mai cațeri pe o frunză, mai faci o săritură pe iarbă. De fapt nici nu știau prea bine ce înseamnă lichidul alb și lipicios. „Eu surioară”, spuse una din ele, m-am resemnat. Sint sigură c-o să mă înec. Cît, la urma urmei pot înota în rotundul ăsta alb, de mărimea celui mai rîios ochi de baltă?” „Voi înota tot timpul, cît voi putea” zise cea-

laltă. A venit dimineața. Brosuța ce și-a pierdut speranța se încecase. Zăcea cu burta în sus. Cealaltă, ce nu încetase cu „brasul”, stătea relaxată pe o bucată de unt. Munca ei intensă, înotul ei neînterupt, transformase laptele într-o calitate superioară”. Soții izbucniră în ris. Se detașaseră din nou de dramatica întrecere cu trenul. Calea de asfalt luă forma unei lungi porțiuni rectilinii, paralelă cu drumul de fier. Nici urmă de tren. „Minați, minați, poate tot îl mai ajungem” tot repeta bruneta. Se zărea complexul feroviar. Linii multe, macaze și mai multe, puzderii de semafoare și o grămadă de trenuri, de marfă, de călători, negre, verzi, roșii. De la mdestele curse de persoane, la elegantele rapide și exprese, toate erau alinate soldățește, deocamdată în așteptare, unele cu botul într-o direcție, altele cu fața în sensul opus. „Dv. sînteți localnici, deosebiți care e trenul nostru? În mod precis a ajuns în gară” vorbi precipitat femeia. „Ah cît de nerăbdătoare sînteți dv. femeile!” exclamă surizînd șoferul. După ce tăcuse aproape tot timpul soțul își dădu drumul. „În privința asta, întrebați-mă pe mine”.

Găsiră trenul. Mai erau trei minute pînă la plecare. În compartiment un grup de sufletești se angajaseră într-o partidă de rumny cu băiețelul. Unde-i mama? dar tata? întrebă el imediat după plecarea trenului. „La vagonul restaurant, pușor”. Se întorc îndată. Cînd îl văzu cel mic îi interpelă cu un aer de reproș: „Bravo, voi ați păpat, ați băut pepsi și pe mine m-ați lăsat singurel. Dar n-am pierdut vremea degeaba, am cîștigat trei partide”.

„Să mînce și să bea știe toată lumea, dar să joace ca lumea pietre nu se pricepe mulți” conchise prichindelul. Tot compartimentul izbucni în ris.

VICTOR BEDA

● Luind cuvîntul în comisia a doua a Adunării Generale a O.N.U., în care se desfășoară dezbateri asupra problemelor economice și financiare internaționale, reprezentantul permanent al României la Națiunile Unite a relevat caracterul extrem de complex și contradictoriu al actualei conjuncturi economice, înrăutățirea continuă a situației țărilor în dezvoltare. El s-a referit, de asemenea, la necesitatea apărării mediului înconjurător și prevenirii poluării acestuia. Reprezentantul țărilor noastre a subliniat că România, președintele Nicolae Ceaușescu au propus convocarea, sub egida O.N.U., a unei conferințe internaționale, la care să participe atît țările dezvoltate, cît și statele în dezvoltare, care să dezbată actualele pro-

bleme ale economiei mondiale, eliminarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale.

● Rezultatele referendumului desfășurat săptămîna trecută în Chile reprezintă o importantă victorie a forțelor democratice populare chilene — apreciază observatorii politici. După un deceniu și jumătate de la lovitură de stat care a dus la răsturnarea guvernului constituțional al președintelui Salvador Allende, regimul militar dictatorial condus de generalul Augusto Pinochet a fost repudiat la urne de majoritatea — 54,68 la sută — a alegătorilor chilieni chemați să se pronunțe asupra hotărîrii juntei comandanților militari (comandanții celor trei arme, inclusiv șeful statului, comandant al tru-

pelor de uscat), precum și a comandantului jandarmeriei, prin care Pinochet a fost desemnat candidatul la președinția țării. În virtutea normelor prevăzute de legislația în vigoare, rezultatul referendumului ar trebui să determine convocarea, în termen de un an, a unor alegeri „deschise și competitive”, atît prezidențiale, cît și parlamentare. Cu alte cuvinte, schimbări efective în sfera politică s-ar produce doar după martie 1990, cînd expiră mandatul lui Pinochet (care, teoretic, ar rămîne însă comandantul forțelor armate). Dar, pornind de la rezultatele consultării, reprezentanții ai opoziției democratice se pronunță pentru formarea de pe acum a unui guvern de unitate națională și pentru realizarea unui consens

cu forțele armate în vederea unei „tranziții pașnice și ordonate” spre democrație.

● Ministrul apărării al Statelor Unite ale Americii a anunțat modificarea primei faze a realizării programului S.D.I. (Inițiativa de Apărare Strategică), cunoscut și sub numele de „războiul stelelor”. Această modificare constă în primul rînd în reducerea considerabilă a cheltuielilor pentru crearea unui sistem de rachete de interceptare, cu bază cosmică, în diminuarea numărului rachetelor respective și al sateliților pentru dirijarea lor. Cheltuielile respective au fost reduse de la 115 miliarde de dolari, la 65 de miliarde de dolari, în următorii cinci ani.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Rațiune și forță

Bătălia dintre „așa e normal, așa e drept, așa e adevărat”, pe de o parte, și „așa îmi este mie favorabil, așa îmi place mie, așa vreau eu”, pe de altă parte, adică bătălia dintre rațiune și forță, este veche de cînd lumea și s-a dat în toate sferile și zonele de activitate. Dominanța a constituit-o trecerea de la domnia forței la triumful rațiunii. Multe bariere clădite pe forță au căzut, înlăturate de gîndire. Dar au mai rămas, între ele se află și cele care privesc viața internațională, relațiile dintre state.

Veacuri, milenii de-a rîndul a domnit în relațiile dintre țări și popoare legea celui mai tare, legea forței, și istoria omenirii s-a scris sub imperiul acestei legi, care a zămislit nedreptăți ce dăinuie și astăzi. Mijlocul principal — alacul armat, războiul. Numai în anii de după cel de-al doilea război mondial s-au produs circa 570 de recurgeri la violența armată, de diferite tipuri, din care 160 de războaie zise „locale”. Cînd nu s-a făcut apel la forță, s-a amenințat cu forța. În perioada postbelică, s-au înregistrat 2.500 de amenințări cu utilizarea forței, dintre care circa 1.700 de declarații agresive și 800 de demonstrații de forță. În cel puțin 20 de cazuri s-a evocat posibilitatea recurgerii la arma nucleară. În categoria demonstrațiilor de forță, numite eufemistic „acțiuni militare potențiale”, intră în principal manevrele, mișcările de forțe militare și dislocarea de mari grupări navale, toate cu consecințe negative asupra climatului internațional. Este știut că manevrele militare și-au pierdut de mult caracterul de rutină, devenind un mijloc de presiune cu semnificații politice complexe. Intrucît angajează grupări importante de trupe în spații apropiate de teritoriul național al altor state, manevrele militare, mai ales cele multinaționale, provoacă neliniște și neîncredere, neexistînd nici o garanție că trupele respective nu vor trece la acțiuni militare roale. Periculozitatea manevrelor a făcut, după cum este cunoscut, să se instituie regula anunțării lor: cu doi ani înainte cînd e vorba de manevre la care participă 75.000 de oameni sau mai mult, cu un an înainte dacă participă 40.000 de oameni și cu 42 de zile înainte cînd efectivul este de 13.000 de oameni. S-a convenit, de asemenea, notificarea mișcărilor de trupe. Dar, firește, aceste măsuri se cer completate cu multe altele.

În contextul general al acțiunilor și demersurilor României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru pace și dezarmare, un loc important îl ocupă propunerile privind renunțarea la forță, la demonstrațiile de forță, la orice amenințare cu folosirea forței. Demersurile românești pornesc de la ideea că acum, la sfîrșitul secolului 20, recurgera la forță și la amenințarea cu forță în relațiile dintre state este anacronică, perimată, că există toate premisele ca folosirea forței să fie eliminată din viața internațională. În acest cadru se înscriu și propunerile țării noastre privind înlăturarea amenințării cu folosirea forței, dintre care amintim: limitarea forțelor armate care iau parte la manevre și fixarea de plafoane pentru numărul de nave de război și avioane militare; renunțarea la manevre militare în apropierea frontierelor altor state și crearea de-a lungul frontierelor dintre țările membre ale N.A.T.O. și țările participante la Tratatul de la Vargșovia a unui culoar liber de arme nucleare, chimice și alte arme de distrugere în masă și, în general, de arme ofensive, din care, în perspectivă, să fie eliminate orice armamente și forțe militare, cu excepția forțelor de ordine și frontieră; interzicerea staționării de noi trupe și a stabilirii de noi baze militare pe teritoriul altor state; reglementarea, în conformitate cu convențiile internaționale existente, a deplasării și a conduitei navelor militare pe mări și oceane, inclusiv prin notificarea prealabilă la O.N.U. a manevrelor navale.

Așadar, pentru construirea unei pîci depline și ireversibile se impune, concomitent cu dezarmarea, cu stingerea focarelor de conflict și încordare, cu alte măsuri și acțiuni de seamă, și renunțarea totală și definitivă, în relațiile dintre state, la folosirea forței și la amenințarea cu folosirea forței, la orice demonstrație de forță, astfel încît și în viața internațională legea forței să fie înlocuită cu forța legii, adică a minții, a gîndirii, a rațiunii.

ION D. GOIA ■

„SIDA s-a născut în Africa din imperecherea om-maimuță. Autoritățile sanitare o știu bine dar nu vor să facă publică o asemenea realitate”. E ultima din numeroasele minciuni sfrîtate difuzată drept teorie științifică de Frontul Național, partidul francez de extremă dreapta al lui Jean Marie Le Pen, și prezentată ca o gogorită amuzantă de săptămînalul italian „L'Espresso”. Amuzantă și nu prea, de vreme ce în urma cercetărilor finanțate de Crucea Roșie din Suedia și efectuate de Renée Sabatier de la Panos Institute — Londra rezultă că „multe din informațiile occidentale despre SIDA sînt deliberat rasiste. Încercarea de a da vina pe altul e confortabilă, dar nu ajută”. Cele 150 de pagini ale raportului întocmit cu această ocazie găzduiesc opinii ale oamenilor de știință, cercetătorilor, medicilor și ziariștilor din lumea africană și din câteva minorități etnice din S.U.A. vulnerabili la virusul H.I.V. În afara bolii ca atare, prejudiciile suferite de aceste categorii din cauza interpretării rasiste a nașterii acestei maladii sînt numeroase ca și interpretările înșeși. Iată cîteva dintre ele.

Să fie de vină maimuța? Povestea apariției bolii în urma unui raport om-maimuță n-a inventat-o Le Pen deși, probabil, ar fi dorit-o. În 1985 doi oameni de știință americani, Phyllis Kanki și Max Essex, anunțau că au izolat virusul

H.I.V. în maimuțele verzi din Africa, pentru ca doar două luni după aceea să admită că au greșit din cauza unei contaminări în laborator. Dorința lor de a fi primii, de a șoca, a avut efecte nescontate. Teoria lor, amplificată și distorsionată de mijloacele de comunicare a făcut rapid înconjurul lumii. În august 1987 ziarul turc „Islam” re-

Frica are un nume nou — S.I.D.A.

lua bazaconiiile Frontului Național, acuzîndu-i însă pe soldații americani din Vietnam, pentru ca în America Latină la originea S.I.D.A. să fie marinarii din U.S. Navy.

Virusul din Haiti. În turbulentul stat din Caraibe cîteva zeci de americani au decedat din cauze necunoscute. Se întimpla în 1982 și Centrul american pentru studiul maladiilor a considerat că este vorba de S.I.D.A., iar haitienii sînt „grupă de risc înalt” în cazul acestei boli.

Medicii haitieni au protestat dovedind că propriii naționali nu erau atacați de vi-

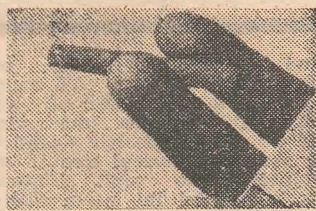
rus mai mult decît alții. Centrul american pentru controlul maladiilor a dat înapoi, dar răul era făcut. În 1982 și 1983 legătura dintre S.I.D.A. și Haiti era făcută, ziarele americane individualizînd între cauzele răului ritualurile voodoo, sacrificiile umane, bizarele bordeluri cu animale din insulă. Urmarea a fost dramatică. În decurs de un an turismul haitian a pierdut 60.000 de clienți americani, sulete de mii de refugiați haitieni din S.U.A. s-au văzut în fața unor discriminări rasiale extrem de dure, copiii erau bătuiți și alungați din școli, magazinele haitiene au rămas fără clienți.

V-am prezentat două din „ideile” unor oameni de știință care odată lansate au avut efectul pietrei în apă. Cercurile, adică propagarea teoriilor respective, au fost amplificate din dorința de senzațional, cei aflați sub indexul acuzator fiind la fel de „vinovați” ca și acuzatorii. Acum, cînd S.I.D.A. este la ordinea zilei, cînd toată lumea este interesată de cel mai mic detaliu este suficientă o opinie, o acțiune a unui for sanitar sau politic (cum vom vedea în numărul viitor) care să aibă efecte de-a dreptul dramatice pentru cei implicați. S.I.D.A. este izvorul unei spaima noi care compromite relațiile de prietenie, creează comportări dușmănoși-vindicative nejustificate. Pînă nu se va afla adevărul despre această maladie.

(va urma)

IOAN ROȘCA ■

BREVIAR

Urmările fumatului pasiv

Nocivitatea tutunului este bine cunoscută și totuși unii oameni continuă să fumeze. Cercetătorii britanici G.H. Hall și Cathleen Morrison, de la Departamentul de neurofarmacologie al laboratorului Comisiei de cercetări asupra tutunului, au constatat că nicotina contribuie la producerea de noradrenalină în hipotalamus, care alterează creierul și îi permite să facă față „stărilor de urgență” ducînd la o „usurare”, pe care fumătorul, cu toate consecințele grave pe care le știe că i le poate oferi fumatul, îl caută din nou, în situații analoge. Este vorba deci, spun cei doi cercetători, de o veritabilă dependență toxicomanică. Dar fumul de tutun sporește și șansele nefumătorilor, aflați în jurul celor ce își caută

„alinarea” în țigări, de a se îmbolnăvi. Este concluzia la care au ajuns cercetătorii de la „National Institute of Environmental Health Sciences” — S.U.A., în urma verificărilor făcute pe 500 pacienți ai căror părinți sînt fumători. Ei arătau, într-un număr al revistei „The Lancet”, că riscul nefumătorilor la cancer a crescut constant și semnificativ, cu fiecare membru în plus al familiei, care fumează. S-a mai constatat că efectele expunerii la fumul de țigară, provenit de la alte persoane, pot fi mult mai mari decît s-a crezut pînă acum. Persoanele care au locuit cu un fumător au șanse de 1-4 ori mai mari să se îmbolnăvească de leucemie sau cancer, față de cele care nu sînt în aceeași situație. Cei care au locuit cu doi fumători prezintă un risc de 2-5 ori mai mare, iar la cei care au locuit cu trei sau mai mulți fumători, acest risc crește la 6-8 ori. Fumătorii pasivi deși inhalează o cantitate mai mică de fum, acesta este însă mai bogat în compoziții chimice foarte toxice, care pătrund în sânge, urină și în saliva persoanelor adulte nefumătoare, a copiilor și sugariilor. Aflați în preajmă. Atenție deci fumători! Dacă nu vă gîndiți la propria persoană, atunci cînd aprindeți o țigară, gîndiți-vă cel puțin la cei dragi din jur.

AUREL DIANU ■

Teroarea computerelor

Intr-o lume în care computerul a intrat în cotidian, multe activități nemaiputînd fi concepute fără ajutorul său neprecupețit, bîntuie, mai nou, un flagel, o adevărată „boală”, care atentează la memoria mașinilor gînditoare. S-a constatat o adevărată invazie a unor viruși în memoria computerelor pe care pur și simplu o șterge făcîndu-le neoperaționale. La 40 de ani de la ivirea zorilor pentru era computerelor, în momentul cînd societatea a devenit din ce în ce mai dependentă de rapiditatea informaticii (de la banalele calculatoare la sistemele de apărare militară), lumea computerelor este atacată de un inamic din interior. Virusul electronic acționează ca și cel biologic prin perturbarea sistemului. Alarma a fost dată de scoaterea din funcțiune a unui număr de 250.000 de computere în S.U.A. de către un virus introdus în memoria acestora datorită unor frați din Pakistan. Aceștia, deținători ai unui magazin de specialitate, vindeau la prețuri scăzute discuri cu programe infestate. (Virusul a fost creat de unul dintre frați, autodidact în materie de reparare și programare de computere!). „Realizarea” lor a fost apreciată chiar și de experți (dincolo de pagube!). Odată rulat, programul infestat transmite virusul memoriei calculatorului care, la rîndu-i, o introduce pe alte dischete etc., transformînd informațiile înmagazinate, cu trudă, într-un fel de confetti. Întreprinzătorii, dornici de cîștiguri, au profitat de epidemie lansînd programe care să protejeze, chiar și „vaccinuri” contra virusurilor. Prospecele sună mai degrabă înfricoșătoare decît încurajatoare. Vinovații sînt mai degrabă niște tineri teribiliști dornici de joacă sau de a atrage atenția asupra lor decît rău intenționați. Experții în computere s-au reunit degrabă propunînd măsuri, s-au adoptat legi, dar epidemia continuă încă.

Din fericire nu au fost afectate computerele care lucrează în domeniul militar!

DAN DĂNUȚ DORU ■

Surpriza anului în clasa-mentele internaționale a fost incredibila ascensiune a vedetei muzicii „ușoare” din Israel, OFRA HAZA. Cîntecul ei, intitulat „Im Nin'Alu”, a pătruns cu succes chiar și în foarte pretențioasele topuri britanice, acolo unde nu prea se aud ritmuri orientale. E oare un semn de alarmă? Se pare că da. Asistăm în prezent la o aglomerare de mode și stiluri, fără să existe o direcție anume. Primează aparițiile-soc, în general orice ciudățenie care pot anula tiparele de pînă acum, totul însă realizat cu cel mai înalt profesionalism. Cîteva date despre Ofra Haza: s-a născut la Tel Aviv la 19 nov. 1958. Are 1,69 m și 48 kg. Este brunetă cu ochi negri. A debutat pe o scenă de teatru

la vîrsta de 13 ani. După absolvirea liceului a urmat cei doi ani obligatorii de armată. În 1975 este consemnat primul succes în muzică: locul I la „Oriental Songs Festival”. În Europa va participa în anul 1983 la festivalul „Eurovision” unde va obține premiul II cu cîntecul „Hi”. În anul 1988 cîntecul ei „Im Nin'Alu” a fost ceea ce se cheamă un „charts breaker” plasîndu-se pe locul I în mai toate topurile. Se va întimpla la fel și cu noul ei single „Golbi” sau cu albumul „Yemenite Songs”? Greu de crezut. Alte ritmuri, alte mode își așteaptă rîndul.

● Una dintre frumosele surprize, la propriu și la figurat ale acestui an a fost australianca KYLIE MINOGUE (foto). O dată cu lansarea pri-

mului album, ea a lansat și o modă-gag: o pălărie cu boruri largi, acoperită în întregime cu bucle blonde. Așa apare pe coperta LP-ului intitulat „Kylie”.

● Mult așteptatul album al LOREDANEI GROZA a ieșit pe piață. Titlul, cum era și normal, este „Bună seara, iu-

buto!”, el incluzînd șlagărul cu același nume, unul din marile succese ale anului '88. Iată conținutul LP-ului: 1. Îți cîntesc în ochi, 2. Toate femeile, 3. O inimă de 16 ani, 4. Să-ți spun adio, 5. Tu și eu, 6. Măcar o clipă, 7. Bună seara, iubito! Muzică, orchestrație, mixaj — Adrian Enescu, versuri — Lucian Avramescu, recită Ion Caramitru (2, 7).

● Evenimentul muzical al săptămînii: spectacolul intitulat „Jazz în dialog” cu participarea extraordinară a trupei franceze „LOUIS SCLAVIS QUARTET”. Alături de ei, formația condusă de JOHNY RADUCANU, cu Dan Mindrîlă la sax tenor. Evenimentul va avea loc pe 15 nov. la Polivalentă.

MIRCEA ZANE ■

LVIRA POPESCU:

„Sînt româncă și sînt mîndră de locul nașterii și tinereții mele“

(Urmare din pag. 24)

le. Am revenit peste o săptămînă. Dragul meu, mă simt mult mai bine dar încă nu sînt în stare de o discuție și de o motie. Îți promit că în următoarele zile ne vom întîlni! I-am avut încotro și i-am măturat că nu mai pot rădine prea mult timp la Paris pentru că îmi expiră viza franceză. Nu-i nici un necaz! I-am spus ea. Spune-mi unde stai! I-a sunat eu pe ministrul de externe al Franței să trimită o cineva să-ți-o prelungească pentru o lună. I-am mulțumit umos și i-am spus că pot să mă rămîn cîteva zile. „A-nci sună-mă mercuri la 11 și a venit și miercuri la prînz! Am telefonat la Doamna Impacientată: „Ce faci ragul meu, de ce n-ai mai telefonat? Vino după-amiază“. Îmi pare rău, dar nu sînt în Paris“. „Atunci vino mine! Să-ți negresit. Te aștept la trei“. Am revenit în Paris, copleșit oar de emoție. De la marile personalități ale culturii române pînă la numele celebre ale culturii franceze, de la șefi de state și oameni politici ai Franței, un secol de cultură și civilizație într-o singură memorie de actor. Am reușit să mă îndrăd pe drum. Cînd am ajuns pe direcția bună, un mbouteillage m-a ținut în mână aproape o jumătate de ră. Am sunat la ușă cu aproape 20 de minute întîrziere — la 11 și o împolită de neiertat. La speria gîndul că nu mă mai primește. A deschis fetea din casă.

— Je regrette! Madame se repose! Și în timp ce ascultam această propoziție aspră, de undeva din dormitor o voce mpede:
— Locadia, qui est là?
— Le journaliste roumain!
Am așteptat cîteva minute și apoi Locadia m-a invitat în salon, o încăpere largă și luminoasă, cu zeci de fotografii din pocă, cu tablouri de mari matri, cu obiecte de preț, pîrtind ecare o poveste. Într-un fotou, cu genunchii acoperiți de un led alb, Marea Doamnă a scenei îmi zîmbea cu mîna întinsă.
— M-am rălăcit. Vă cer scuze!
— Se vede după fata ta că ă-ai pierdut. Lasă scuzele.
— Vă mulțumesc frumos că ă-ă primit!
— rog să nu te superi că ă-ă făcut-o pînă acum, dar m-am avut o idioțenie de boală, u e nenorocirea vieții mele, dar e dureroasă și nu ne ăteam vedea în orice moment, pune-mi ce faci la Paris, pune-mi ceva de acasă.
— Iar, ce se petrece în țară? Cum o duceți? Întreabă-mă și u ce vreți! Faci o carte sau entru revistă? Îți mulțumesc entru volum. L-oi citi seara. De mult n-am mai primit o carte de acasă! O, mon pays!
— As avea ațitea de întrebări, ar am uitat tot. Mă copleșește noarea și sînt emoționat.
— Val de mine, toi, tellement pune? Pourquoi? Courage!
— As vrea să vă întreb ceva despre perioada primului răzoi. Știu că Teatrul Național în București se mutase la Iași, npreună cu guvernul. Erau colo Constantin Nottara, Enescu, Iorga, Mariaora Ventura, elavrancea. Frontul era aproape. Era războiul acela pusitor și spiritele alese ale neamului trăiau clipe de sacrificiu. Iar țara Ventura lucra ca soră e caritate la spitalul Notre ame și îngrijea răniții de pe ont. Dumneavoastră erati soră e caritate la Spitalul Sfințului piridon și seara jucați la Național. L-ați cunoscut bine și e George Enescu. Am auzit că l cînta rîniților pe care îi îngrijeai și dumneavoastră le reitai!

— De unde știi tu toate acestea?
— Mi-au povestit oameni care erau de față. Erati un ume!
— Dragă, erau niste ani grei. Iecare încercam să facem ceva entru țară, pentru armată. Iecitam ca să alin suferința. I Enescu cînta. Era un mod de a fi alături, de a ne simți foositori.

— Povestii-mi ceva despre Enescu. Dacă vreți puteți vorbi a franceză și pe urmă o să raduc acasă!

— De ce, vorbim românește! Eu vorbesc foarte bine românește. Vorbim ca acasă!

— Povestii-mi ceva despre Enescu și despre acei ani!

— Să-ți spun cum a fost la Unire? Să-ți spun despre Enescu? L-am cunoscut la Iași și apăs, ne-am întîlnit la Paris. Îmi pare rău, n-ăs putea să-ți povestesc o zi anume. Au început să se șteargă.

— Dar Brăncuși?

— Și pe Brăncuși l-am cunoscut aici la Paris. Dar n-am fost foarte apropiați. Cînd am venit la Paris i-am întîlnit pe toți destul de rar. Toată viața mea s-a rezumat la teatru. Am muncit ca o roabă.

— În virful piramidei care se construiește acum la Paris va fi așezat „Cocoșul“ lui Brăncuși.

— Totdeauna m-am bucurat pentru succesele românilor. Și pentru Enescu, și pentru Mircea Eliade, și pentru Brăncuși, pentru De Max la capul căruia am stat pînă în ultima

tru teatru n-ați fost prea aproape de film?

— Mamă dragă, eu am jucat într-o groază de filme. Poate că sînt treizeci, poate cincizeci. Dar de iubit, nu le-am iubit. Pe ecran nu m-am simțit în largul meu.

— De ce?

— Nu știu! Nu l-am simțit aproape. Scena era fierbinte. Ardea. Teatrul a fost viața mea.

— Caragiale ați jucat?

— Cred că o singură dată, o noapte furtunoasă. Aici, la Paris, ca să prindă, Caragiale avea nevoie de un regizor genial, care să-l privească dinlăuntru. Iartă-mă, încă mă simt bolnavă și uite, încep să-mi scape titlurile și autorii. Asta nu mi s-a întîmplat niciodată!

— Eu îmi cer scuze că v-am deranjat.

— Val de mine, e plăcerea mea.

— Trebuie să aveți geaman-tane întregi cu cronici la piesele și la filmele în care ați jucat strălucit.

„Popescu Elvira (n. 10 05 1896, București), actriță franceză de teatru și film de origine română. Absolventă, la 16 ani, a Conservatorului de Artă Dramatică din București. La 19 ani este asociată la Teatrul Național. La 24 de ani fondează Teatrul Mic (împreună cu I. Iancovescu și Al. Mihailescu). Marile daruri interpretative ale Elvirei Popescu vor fi, todată îndelung aplaudate pe scenele din străinătate (Franța — unde se și stabilește, în 1923). Debutează pe ecran în 1912, dar absorbită de activitatea scenică va reveni în cinema abia tîrziu — în 1923 și în 1931. Cu apariția din „Verșoara din Varșovia“, Elvira Popescu se consacră într-o manieră strălucitoare, mai ales ca repertoriul în care joacă se confundă cu cel al farsei boulevardiere, familiar actriței de teatru. Veselă și frivolă, energică și autoritară, sofisticată și spiritală, îndurerată și patetică, Elvira Popescu a oferit scenei și ecranului garanția unui personaj feminin complex și a unei personalități artistice insubstituibile. După război, devenită „une grande dame“ a teatrului francez, Elvira Popescu continuă să susțină în cinema roluri de compoziție care îi pun în lumină resursele comice și dramatice, de nuanțată expresie psihologică, ale recitativului: „Austerlitz“ și „În plin soare“. Distinsă cu „Legiunea de onoare“ (1935).

Film: 1912 — Războiul independentei, r. Grigore Brezeanu (cu Constantin Nottara, Alexandru Demetriade, Ion Niculescu, Ion Brezeanu, Aristizza Romanescu, Maria Filotti, Maria Ciucureanu); 1923 — Tigăncușa de la Iatac, r. Alfred Halm; 1931 — Sa meilleure cliente (Tainele trupului), r. Pierre Colombier (cu René Lefèvre); 1935 — Dora Nelson, r. René Guissart (cu Duvalles); 1936 — L'Homme du jour (Omul zilei / Idolul Parisului), r. Julien Duvivier (cu Maurice Chevalier, Josette Day); 1937 — Le club des aristocrates (Clubul aristocraților), r. Pierre Colombier (cu Jean Tissier, Jules Berry, Viviane Romance, André Lefaur); 1938 — La présidente (Președinta), r. Fernand Rives (cu Henri Garat); 1939 — Le paradis perdu (Paradisul pierdut), r. Abel Gance (cu Micheline Presle, Alerme, Robert Le Vigan, Fernand Gravey); 1942 — Le valet-maitre (Valetul conitei), r. Paul Mesnier (cu Henri Garat, Roger Karl, Marguerite Duval, Rene Genin, Alexandru Mihailescu); Le velo azzurro / Le voile bleu (Voalul Albastru), r. Jean Stelli, (cu Gaby Morray, Alerme); Frédérica, r. Jean Boyer (cu Relys, Charles Trenet, Suzet Mais); 1943 — Le voyageur sans bagages (Călătorul fără bagaje); r. Jean Anouilh (cu Pierre Renoir, Pierre Fresnay, Blanche Brunoy); 1959 — Austerlitz, r. Abel Gance (cu Pierre Mondy, Claudia Cardinale, Martine Carol, Rossano Brazzi, Leslie Caron, Vittorio De Sica, Jean Marais, Georges Marchal, Orson Welles, Jack Palance, Michel Simon); 1961 — Plein Soleil (În plin soare), r. René Clément (cu Maurice Ronet, Marie Laforet, Alain Delon).

(Din Dicționarul actorilor de film, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977)

clipă.
În victoria fiecăruia era numele nostru de român.

— Cum v-a primit Parisul, atunci, în 1923?

— Admirabil. N-o să uit niciodată. El m-au primit frumos, exceptionnel. 65 de ani i-am dedicat culturii franceze care m-a primit cu o enormă generozitate. Dar am muncit cu respect și cu admirație pentru aceasta. Au fost 65 de ani de succes.

— Nu v-a obosit atîta glorie?

— Ba da, dar a fost frumos și mi-a făcut plăcere. Am muncit enorm pentru teatru. El a fost viața mea. Am lăsat totul de o parte, cinematograful și aștea mărunte au fost despettes blagues. Numai teatrul, el mi-a umplut viața, el mi-a adus bucuriile și amărăciunile, el m-a ridicat.

— Jucati în fiecare zi?

— Cum nu, și două spectacole pe zi. Și jucam în patru cinci teatre. Am avut și două teatre ale mele și am jucat în toată Franța și în toată Europa!

— Dar în România, unde ați făcut conservatorul și ați debutat, cînd ați revenit să jucați?

— O singură dată. Mi-a părut rău. Viața teatrală a Parisului nu-mi lăsa nici o clipă de răgaz. Eram implicată în ea cu toată ființa mea și nu-mi mai răminea timp nici pentru viața personală. Mereu voiam să merg în turnee la București, să revăd locurile copilăriei și tinereții mele și mereu a trebuit să amîn. Programul era sufocant. Băiete dragă, eu am trăit o viață fără vacanțe.

— Au fost șase decenii și jumătate fără nici un răgaz?

— Da, asta a fost viața mea. Am muncit très sérieux, avec beaucoup d'estime pour les Francais, beaucoup de tendresse, de respect. Ei mi-au incredintat această șansă pour mon métier, n'est ce pas, și eu nu m-am oprit niciodată.

— Din prea multă iubire pen-

— N-am nici unul! Nu i-am agreeat niciodată pe ziaristi și nu m-a interesat ce-au scris despre mine. Am muncit cu aceeași dragoste, indiferent care au fost părerile lor.

— Dacă nu i-ați agreeat, pe mine de ce m-ați primit?

— Mamă dragă, dar tu vii de acasă. E altceva.

— Dacă ați fi invitată în fața unei școli de teatru, ce sfaturi ați da tinerilor actori?

— Primul lucru, să se degaje complet de ei înșiși și să aibă un respect nemărginit numai pentru meseria lor. Altfel nu ajungi la nimic. Fițiala nu ține la nesfîrșit. Și să muncească pe brînci, zi și noapte!

— Presupun că nu ați fost o admiratoare a teatrului experimental, al inovațiilor din ultima vreme?

— Nu știu prea bine încotro se îndreaptă teatrul, care sînt tendințele și experimentele. Dar nu vor duce nicăieri dacă nu sînt cinstite. Traversăm o epocă foarte tristă și grea, periculoasă chiar, dar nu cred că va ține mult. Omenirea are resurse nebanuite de inteligență și se va întoarce la frumusețea artei, chiar dacă toată lumea de acum e un fel de nebulă.

— Sigur va veni o vreme cînd omul va redescoperi frumusețea artei, cînd, de la cultura de tip „Coca-cola“, ne vom întoarce la adevăratele semnificații ale artei, la respectul și interesul cuvenit.

— Nimeni nu are nici un dubiu legat de asta!

— Să revenim la dumneavoastră. Ați fost sîrbătorită nu demult. Cu acel prilej ați primit încă un premiu onorant.

— M-a emoționat teribil sala aceea enormă care degaja respect și dragoste. Dar de ce tot îi aparatu? ăla pe genunchi? Mie să nu-mi vorbești cu el!

— O să-l pun jos.

— Tot un drac e! Nu mi-au plăcut niciodată interviurile. Spune-mi ce-i pe acasă? Cum

o duceți! Ce se joacă la București la Național și la Bulandra?

— As prefera să îmi povestii despre sîrbătorire!

— Mi-au adus o invitație și m-au rugat să merg neapărat. Cînd m-am uitat pe ea, scria loja O. Am spus că eu nu vreau să stau la loja O și atunci ei mi-au spus, nu este loja O, ci loja zero și vă rugăm să acceptați să stați acolo pentru că se vor face fotografii. Și cînd am ajuns acolo, Teatrul Châtelet era plin. André Roussin de la Academia Franceză a început să vorbească frumos despre mine. M-au emoționat pînă la lacrimi. Apoi mi-au dat microfonul să răspund. Am spus: „V-am iubit 65 de ani și nu v-am înșelat niciodată. Am muncit din răsputeri, am slujit arta și am încercat să fiu la înălțimea dragostei cu care m-ați înconjurat. Vă mulțumesc că îmi întoarceți din respectul cu care am slujit teatrul pe parcursul vieții mele“. Și acum, inima mea își dorește scena. Sufletește, sînt gata să joc oricînd, dar nu mă mai ajută sănătatea. A venit i-diotenia asta de boală care mi-a întrerupt o plăcere și o bucurie fără margini, începută atunci, în 1923, cînd soarta mea s-a hotărît în cinci minute.

— Cum în cinci minute?

— Uite așa, poate că așa mi-a fost dat, cum zice românul, ăsta a fost norocul meu.

sau o fotografie. Distinsă, discretă și amabilă. Locadia ne aducea fotografiile și căuta în bibliotecă volumele cerute.

— V-ați despărțit cu durere de teatru?

— Cu o enormă durere am părăsit scena, dar de teatru nu m-am despărțit niciodată. El a rămas în mintea mea, în sufletul meu, în amintirile mele. Dacă mi-ai cere să-ți povestesc cea mai frumoasă clipă din cariera mea n-ăs ști ce să aleg. Toată a fost curată și frumoasă ca un bloc de marmură.

— La aniversarea dumneavoastră au luat parte mari oameni de cultură și politicieni al Franței. A avut proporțiile unui eveniment.

— Asta pentru că i-am servit cu credință, i-am servit cu respect.

— Chiar și președintele Charles de Gaulle nutrea o sinceră admirație față de arta dumneavoastră interpretativă.

— Și eu l-am admirat. M-a și invitat o dată la dînsul, a venit și la premiera unei piese. Cînd a fost în România, i-am scris o scrisoare „Mon-sieur le Général, je regrette que je ne suis pas présente en Roumanie quand vous arrivez, dar din adîncul inimii eu sînt acolo, în acea țară pe care o stîmzeș și pe care o iubesc“. N-o să uit niciodată, cînd am fost anunțată la el, s-a ridicat în picioare și a spus „Madame quelle honneur pour moi de vous recevoir“.

— După șase decenii și jumătate trăieți aici cu atîtea onoruri, distincții și premii, aparțineți în cea mai mare parte culturii franceze.

— Oui, j'ai reçu le titre de Chevalier de la Légion d'honneur.

— Prin ce se manifestă sentimentul că aparțineți și culturii române?

— În primul rînd, în fiecare seară eu mă rog în limba română, în limba poporului meu și ascult mereu muzică românească și folclor românesc. Eu sînt româncă. Cînd am venit aici puteam să mă bucur de cele mai mari plăceri. Dar m-am sacrificat cu totul pentru munca mea ca să nu mă fac de rușine, să nu se spună ceva neplăcut despre un actor român, pentru că asta am fost la început, o actriță română.

— Mai citiți piese de teatru?

— Sigur că da, sînt la curent.

— Le recitiți și pe cele în care ați jucat?

— Nu, niciodată. Nu știu de ce, dar nu vreau să le mai revăd.

— V-ar copleși amintirile?

— Poate!

— La ce vă gîndiți cel mai des?

— La țara mea, la copilăria mea, la ma fiile, la ma petite-fille. Fericirea țării mele am dorit-o întotdeauna. Tera noastră a fost făcută să fie fericită. A suferit atîta în istoria ei, că acum trebuie să se odihnească cu frumosul. Ce țară frumoasă! Ce mîndră eram cînd marii actori francezi se bucurau că merg să joace la București, în frumusețea aceea de țară!

— Mă impresionează cit de frumos vorbiți cu gîndul la țară. Acum, după cîteva ore de dialog, vorbiți de parcă ieri ați fi plecat de acasă.

— Dar cum altfel! Mai uft cite un cuvînt, nu-mi aduc aminte și mă infurii. Zic cum se poate să-l uit, cînd toată viața am jucat pe scenele franceze cu un accent românesc care a determinat la un moment dat chiar o modă.

— As vrea să știți că și în cărțile despre istoria teatrului românesc vă aflați la mare cînstie.

— Cînd o să vii să-mi aduci cărțile pe care ți le-am dat și ce-al publicat o să mă simt mai bine și o să stăm pe în-delete să citim scrisori de la marii actori și scriitori români și francezi. Ar fi păcat să nu le citești și dumneata. Sînt mărturie de suflet și de cultură.

— Sîntuți-mă cum să redactez această discuție!

— Să fi curat și cînstin în gîndire. Aceasta e un sfat pe care l-am dat tuturor, indiferent de profesie.

— N-ăs vrea să vă supăr dar nu știu cum să procedez. Mai bine vă întreb pe dumneavoastră. Cum să scriu, interviu cu Elvire Popescu, cum sintetiz tre-cuță în Larousse sau cu Elvira Popescu?

— Val, mamă dragă. Eu sînt și mă numesc Elvira Popescu, de cetățenie franceză dar cu suflet și cu inimă de român. Eu am spus todeauna, sînt româncă și sînt mîndră de locul nașterii și tinereții mele.

...Cu pași bine măsurati

După acel 2-0 obținut pe terenul din La Valletta, ce prefigura în avangpremiera competițiilor europene intercluburi seria succeselor românești, Victoriei se putea considera deja calificată în faza următoare a Cupei U.E.F.A. și, pentru mulți, meciul retur cu Siema Wanderers era sinonim cu îndeplinirea unei simple formalități. Din fericire, nu și pentru jucătorii acestei ambițioase echipe, pentru tehnicienii și conducătorii săi care, luându-și treburile în serios au reușit să reediteze jocul din tur, oferind publicului bucuria unei categorice izbinte. Iar specialiștilor argumentele susținerii acelei creșteri valorice datorate de speranțe într-o comportare superioară constantă ce i-ar îndreptăți Victoriei frumoasele aspirații.

Acest convingător 6-1 de la București, înregistrat de elevii antrenorilor Florin Halagian și George Timar, vorbește, desigur, despre diferența de clasă dintre cele două campioane, produsele a două campionate diferențiate vizibil, dar, nu mai puțin, și despre modul responsabil, despre climatul de seriozitate în care au fost elaborate detaliile desprinderii de un adversar capabil oricând de surprize. Și cum nici o confruntare dintr-o asemenea competiție nu este ușoară, Victoria și-a impus legea numai printr-o pregătire și mobilizare exemplare, fără să-și subestimeze adversarul, evaluându-și și dozându-și cu exactitate forțele, ca fiind să se autodepășească printr-un joc pragmatic, economic și eficient.

Pentru a doborîci pe cel care jucătorii Victoriei au dorit să-și atingă acest obiectiv imediat, calificarea în turul doi, sugestivă a fost în meciul de la București prima repriză, cu deosebire, și asta pentru că la pauză conturile erau demult încheiate. Primul și periculos spre poartă malteză, expedit de Costel Solomon la min. 4, anunța hotărîrea alb-azurilor de-a tranșa cît mai rapid soarta partidei în favoarea lor. Și dacă la incursiunea lui Ursu portarul Sciberras reușea cu un ultim efort să stopeze aplombul ofensiv al jucătorului nostru nu același lucru avea să se întîmple două minute mai tîrziu cînd Cojocaru, dialogînd scurt cu Coras,

apoi sprintînd și trimițînd balonul în colțul lung, făcea inutilă orice intervenție. Golul din minutul 12, se pare, a deschis apetitul echipierilor Victoriei, astfel încît intrarea în cel de-al doilea sfert de oră îl evidenția pe Coraș, activ și tenace — un adevărat piston al angrenajului nostru, grăbit să-și treacă numele pe lista marcatorilor, printr-o execuție ce smulgea cîndva ropote de aplauze pe terenurile... de tenis, acolo unde evolua Ilie Năstase. Și pentru ca nimic să nu pară întîmplător, Coraș avea să mai repete această ispravă în alte două ocazii, „globul” său surprinzîndu-l fiecare dată pe Sciberras. Replica maltezilor, fără consistența necesară (ei aveau să auzze lipsa din formație a doi dintre cei mai buni titulari, Buttigieg și Gregory, precum și terenul prea moale), a făcut ca ocaziile noastre să se înmulțească : Damaschin I (min. 21 și 37) și Culcer (min. 23) au trecut puțin pe lîngă majorarea scorului, lucru reușit însă de Cojocaru (min. 41), scăpat de sub supravegherea apărătorilor adversi, preocupăți de jocul la ofsaid, după un sprint prelungit, după ce a driblat portarul și după ce a înscris printr-o diagonală, din cădere, înclinîndu-și astfel splendidul efort.

După pauză aspectul jocului nu s-a schimbat prea mult, chiar dacă dorința oaspetilor de a înscrise măcar golul de onoare i-adus de câteva ori în situații favorabile. Astfel, în min. 56, Grech aflat într-o bună dispoziție, a fost stopat în careul nostru de către Topolinschi, printr-o abilită deposedare. Apoi în min. 63, Walker s-a aflat în fața celei mai mari ocazii malteze, când a reluat spre poartă, cu capul, o mingă respinsă de Pavel. Dincolo de acestea însă, cei care au dominat în continuare cu insistență au fost tot jucătorii noștri, preocupați în cea de-a doua parte parcă mai mult de „impresia artistică”, de spectacolul în sine, decît de

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI, echipa Oțelul Galați a părăsit terenul din Torino învinsă cu scorul de 5-0 de redutabila formație Juventus. Echipa gălățeană părăsește totuși cupele europene cu satisfacția unei victorii de prestigiu și cu speranța unei comportări mai bune în edițiile viitoare.

sporirea avantajului pe tabela de marcat, și așa dezechilibrată de proporțiile unui scor mai mult decît înîstior. Faze de fotbal autentic s-au mai creat în ciuda impreciziilor apărute la finalizare: min .55, Culcear servit de Zare, a tras pe lîngă ; min. 64, Coraș, după o combinație cu Solomon, l-a făcut remarcat pe Sciberras ; min. 76, Laiș, „deschis” de Damaschin I, a fost blocat în ultimă instanță pentru ca în min. 85, la o lovitură de colț, Solomon să trimită cu capul și din nou, să intervină salvatorul portarului oaspetilor. Finalul meciului avea să aducă însă și golurile așteptate, de astă dată împărțite celor două competoare, cite unul de fiecare parte. Primul a fost semnat de Laiș (min. 83), care a fructificat „indirecta” executată scurt de Coraș printr-un șut violent, iar cel de-al doilea de Mario Gauci (min. 90), ca rod al insistenței sale și a „generalității” (explicabile la un asemenea scor) a celor de la Victoria.

Astfel, reprezentanta noastră și-a întrecut adversara din această dublă întâlnire cu un scor concludent (3—1), avînd o comportare remarcabilă. Ea a fost subînviată și de deplina sportivitate de care a dat dovadă. De aplaudat ni s-a părut în acest sens gestul medicului Eugeniu Craioveanu, care a suplinit la București absența o-mologului său maltez, acordînd asistență necesară, în mod egal, jucătorilor celor două echipe.

Designul, greul abia începe dar, sintem siguri, amintindu-și la vreme momentul Tbilisi din ediția trecută a Cupei U.E.F.A. Victoria va face din prilejul pe care i-l-a oferit tragerea la sorți, acela de-a reînțini în turul următor o reprezentantă din Uniunea Sovietică (de această dată pe Dinamo Minsk), un moment al adevărului, care să-i ateste forța potențialului sportiv, reconfirmând totodată saltul valoric în stare să-i aducă consacrarea pe care o merită. Pînă atunci, să nu uităm să-i felicităm pe toți aceia care au contribuit la această calificare și să le urăm succes în pregătirea jocurilor care-i așteaptă căci, nu-i așa, drumurile lungi se străbăt cu pași bine măsurați.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Calendarul, bată-l vina!

Dintre adversarele echipelor românești în cupele europene, cea mai titrată, deci cu palma-resul cel mai bogat este Dundee United (ultima ispravă: finalistă a Cupei U.E.F.A., 1986/87, 0-1 și 1-1 cu I.F.K. Göteborg). În primul tur, scoțienii au eliminat pe Floriana La Valetta cu 0-0 și 1-0, dar comentatori pricepuți în ale fotbalului apreciază că aceste scoruri au avut un rol mai mult strategic, de „paravan” pentru ochii adversarilor din turul doi. Drept pentru care tehnicienii echipei Dinamo nici nu bagă în seamă acest lucru, Mircea Lucescu deplasându-se la mijlocul acestei săptămâni să vadă pe viu un joc al lui Dundee în campionatul scoțian (antrenorul secund al acestei echipe aflându-se în România de a doua zi după tragerea la sorți, pentru a asista la jocurile lui Dinamo cu „U” Craiova și F.C. Olt 1). Înaintea meciului pe care-l va fi văzut și Lucescu, Dundee se afla pe locul 3 în campionatul Scoției, cu o singură înfrângere din 8 etape, la Glasgow Rangers.

Celelalte două echipe românești calificate întîlnesc reprezentante ale fotbalului sovietic: Steaua pe Spartak Moscova și Victoria pe Dinamo Minsk. Spartak îi are între alții, pe Dasaev, Pasulko, Cerenkov și Kuznetov, toți, internaționali mai vechi sau mai noi. Dinamo Minsk se laudă în primul rînd cu Goțmanov și Aleinikov, ambii fiind componenți ai lotului care a evoluat la Euro '88. Pe lîngă aceste nume, mai e de reținut faptul că fotbalul sovietic este, la ora actuală, unul dintre cele mai puternice de pe continent — sau chiar din lume, dacă ținem seamă de titlul olimpic cucerit recent la Seul. (Tot în perioada Olimpiadei, o a treia reprezentativă a U.R.S.S. obține, la Sofia, un 2—2 în compania echipei naționale a Bulgariei — aceasta din urmă, e adevărat, lipsită de cîțiva titulari care activau peste hotare.) Prin toate astea vrem să spunem că Spartak și Dinamo Minsk, chiar dacă nu au cîștigat ce palmares la nivelul competițiilor inter-cluburi, rămîn adversari redutabili datorită forței campionatului pe care-l reprezintă.

Prima mână a turului doi se

va disputa pe 26 octombrie, deci la o săptămână după meciul cu Bulgaria. Va urma, pentru noi, jocul cu Grecia (2 noiembrie) și apoi returul din cupele europene (9 noiembrie). Pe scurt, va fi o lună de vîrf a fotbalului nostru, care, în patru săptămîni este angajat de patru ori în competiții internaționale oficiale. Această densitate a unor jocuri foarte importante reduce în discuție rolul unui calendar competițional judicios alcătuit. După cum se știe, datele pentru echipa națională ne-au fost impuse în urma votului celorlalte trei reprezentative din grupa preliminară, în cadrul celebrei întîlniri de la Atena din ianuarie, acest an ; iar datele pentru cupele europene au fost fixate cu un an înainte. Ca urmare, nu mai avem loc de întors și trebuie să jucăm. Vor rezista fotbaliștii noștri frunțași la sita acestor patru zile de miercuri ? Este o întrebare inevitabilă al cărei răspuns depinde de capacitatea profesională a antrenorilor, dar, în primul rînd, de responsabilitatea în pregătire a celor în cauză.

Tot în legătură cu această succesiune de jocuri internaționale se mai pune problema jocurilor interne premergătoare, în care echipele de club să poată face așa-zisele repetiții generale. Or, între 13 octombrie și 13 noiembrie este programată doar o singură etapă de campionat, în 5-6 noiembrie, deci înairă returnului din cupele europene. În alți ani, se modifica programul etapelor pentru a da posibilitate reprezentanțelor noastre în cupele europene să se odihnească, refacă și pregătească liniște — întreruperi care stireneau zizanie între comentatori și federație. Acum, federația deja a prevăzută prin calendar acest răgaz, dar se pare că nici așa nu e bine, din moment ce echipele noastre frunțase se reîntîlnesc în corpore pentru un joc de campionat de abia o singură dată într-o lună!

Nemămurind ce să facem, trebuie să jucăm. Iar dacă vom ieși ciufuliți sau nu după aceste patru săptămâni, calendarul nu va avea nici-o vină și nici-un merit : totul depinde de pregătirea și viața sportivă a jucătorilor.

OCTAVIAN STIREANU

Vaiscovici a primit pe merit un trofeu oferit pentru cel mai bun jucător al oaspeților. Driblingurile sale au clătinat „mestecenii” finlandezi, care adesea l-au trântit la pământ; o dată, în careu și 1-0.

Cămătaru redevine, treptat, virful percutant de pe acel neuitat „Wembley”

Răducioiu : pas de felină, zvicnire de săgeată, calm de om bătrîn, execuție de artist. Decizia de a se încredința lovitură de la 11 m celui mai tinăr component al echipei este mult mai profundă decît o simplă indicație de pe margine.

Aici, la paralela 61, zăpada se topește abia în mai. Firele de iarbă de pe stadionul Ehdén își fac, cu greu, loc printre cramponele campionatului de fotbal finlandez. Acum, în prag de iarnă, rănilor gazonului sînt vindecate de organizatori cu nisip, motiv pentru care fotbalistiștii dinamoviști nu s-au putut acomoda cu terenul, decît foarte puțin, cu o zi înainte de meci.

În autocar, în drum spre stadion, liniște. Toți sînt concentrați pentru **victorie**. Neapăra **victorie**! Nu este suficientă calificarea. Antrenorul Mircea Lucescu declarase, încă de la conferința de presă, că partida de la Lahti va fi considerată ca prima din acest tur. Deci, elevii săi vor porni motoarele de la 0-0. Ambitia unei echipe tinere se combinase cu cea a unui antrenor cu o bogată experiență internațională. Nu vrem să fim învinși!, susțineau ei.

Cu o oră înainte de meci, Lucescu mai verifică încă o dată starea terenului, împreună cu jucătorii și le dă ultimele indi-

cații tacite de joc. Poate că a fost numai un pretext să privească de aproape punctul ce marchează centrul terenului. Era locul spre care gindeam toți : cine va pune de mai multe ori mingea acolo ? Căcătorii au intrat în teren o dată cu o per-

La La

dea groasă de ceață. Nu știu cum se vedea de sus, din tribună, dar la firul ierbii imaginarii era aproape ireală. Niste siluete care mutau de colo-colo valurile de ceață. Singur în spatele porții finlandeze, privirea, chiar prelungită cu teleobiectivul, nu-mi putea pătrunde dincolo de careul de 16 m. În fond, nici nu ar fi fost atît de necesar: mă interesa plasa. La cealaltă poartă, un fotoreporter fin-

landez, de la „Etela-Soumen Sanomat“, a reușit să aducă pentru ziarul său, doar imaginea portarului Stelea, „șomind“ singur în ceață. Spre deosebire de finlandez, pe mine nu m-a putut cuprinde frigul — dovadă și imaginile alăturate.

ti, iarba creș

„mai repede, mai repede !“ Spre sfîrșit aud dinspre dreapta : „L. Moșu !“, „du-te Cami !“ Cămătaru intră în careu, portarul îl agăță, 11 m, transformă Răducioiu : 3—0 ! Și nu întimplător, Răducioiu este cel care a trebuit să își asume răspunderea

greu

individuală a loviturii de la 11 m. În viziunea lui Mircea Lucescu, și cei tineri, proaspăt intrați în echipă, au datorita de a lua pe cont propriu un moment decisiv al partidei. Numai așa pot căpăta încredere în forțele lor. Ar mai fi un amănunt foarte semnificativ pentru noua orientare tactică a echipei Dinamo : în acest campionat, numai Varga n-a înscris gol ! (Săbău a „spart gheața” la Craiova).

Total, inclusiv atmosfera, devenise la propriu și la figurat lîmpede: A învins echipa cea mai bună. După poza de final aud iarăși: „Radule (Răducioiu — n.n.), te-am băgat să dai goluri, nu să te plimbi cu mînea, de-aia l-am scos pe Sabău!” Aveam să înțeleg mai tîrziu, în lîftul hotelului, cînd Răducioiu, încă inbușorât de efort, i se destăinuia lui Vaiscovic: „tare mai este aerul aici, am simțit că nu mai pot să respir la un moment dat”. „Și eu, la fel, deși am încercat să respir „științific”. Oricum toți românii, aflați pe stadionul din Lahti sau lîngă aparatele de radio, în România, au respirat ușurați, cînd s-a auzit fluierul final, iar plasa echipei Dinamo nu fusese încă mișcată de jucătorii finlandezi.

Dar, dacă iarba, aici la Lahti, crește greu, nici o victorie nu se cucerește mai ușor. Mai ales dacă ne gândim la turul doi.

VICTOR RĂDULESCU ■

La Lahti, iarba crește greu

Start în preliminăriile C. M.

Mergem la victorie!

Spre acest debut în preliminăriile C.M. s-au îndreptat gindurile iubitorilor fotbalului de îndată ce se încheie campania europeană (eșuată într-o seară de noiembrie, anul trecut, la Viena). Echipa noastră națională va lua, asadar, un nou start, miercuri, 19 octombrie, ora 18, pe stadionul „Vasil Levski” din Sofia, în compania reprezentativei Bulgariei. (În aceeași zi, celălalt meci din grupă, Grecia — Danemarca.) Auspiciile sub care intrăm în focul unei noi campanii de calificare sînt, mai mult decît oricînd, cele ale exigenței și responsabilității nu numai pentru că de rezultatul acestei prime partide pot depinde șansele de calificare, ci și pentru că starea generală din fotbalul nostru actual reclamă întronarea fermă și neîntîrziată a disciplinei și răspunderii la toate nivelele, de la cluburi și asociații pînă la prima reprezentativă a țării.

Echipa națională este numitorul comun al speranțelor miilor de iubitori ai fotbalului din patria noastră, care-și contopesc acum pasiunile „locale” în suvoitul unic al sustinerii tricolorilor. Deloc puținii suporteri vor fi prezenți și la Sofia, iar în țară, gîndurile tuturor se vor îndrepta cu încredere și speranță la Hagi, Lung, Lăcășu, Cărmăruș, Belodedici, Andone, Vaiscovic și ceilalți jucători chemați să joace în tricoul primei echipe a fotbalului românesc. De aceea, indiferent de apartenența lor la un club sau

Mateuț, „posibil” sau „probabil” tricolor — dar întotdeauna un jucător pe care se poate conta.

altul, toți tricolorii au obligația să înțeleagă importanța acestui moment și să lupte la nivelul maxim al posibilităților lor, pentru obținerea unei victorii ce va fi a fotbalului românesc. Vrem să spunem că startul — și fiecare evoluție — în preliminăriile celei mai importante competiții fotbalistice din lume constituie nu numai o aspră întrecere sportivă, ci și un sever examen de conștiință.

De altfel, înșiși tehnicienii lotului subliniau importanța motivației morale, psihologice, patriotice a fiecăruia din cei care vor apăra culorile patriei pentru realizarea unei victorii absolut necesară și posibilă în acest joc oficial. Pentru că, în rest, jucătorii echipei noastre naționale dețin argumentele care-i îndreptătesc să sperie la victorie: valoare, experiență internațională, pregătire fizică și tehnică validată în atâtea confruntări dificile.

Mergînd la Sofia, mergem la victorie! Altă variantă ar fi, cel puțin la start, greu de justificat. Repetînd raționamentul cel mai la îndemînă, din două echipe invincibile într-un campionat, totuși, bine cîtat (sapte victorii și-un egal, în primul tur al cupelor europene!), n-are cum să nu „iasă” o echipă națională puternică!

Vom fi, ca în atîtea rînduri, alături de tricolori și de speranța într-o victorie a lor. Avem, ca de fiecare dată, încredere în posibilitățile lor, în valoarea și pregătirea lor, în capacitatea lor de a lupta pentru triumful echipei naționale. Pe de altă parte, știm că rostul oricărei întreceri este să aleagă un invins și un învingător, că și înfrîngerea face parte din sport, că orice sportiv are și „dreptul” la eșec. Dar, la fel, orice sportiv are obligația să lupte cu dăruire, cu abnegație, cu putere de sacrificiu, pentru victorie: este ceea ce le și cerem fotbalistilor noștri, avînd convingerea că numai astfel vor putea aduce satisfacție și vor putea răspunde așteptărilor tuturor iubitorilor acestui sport. Le urăm de pe acum mult succes!

Lotul național încă se află în pregătiri la Brașov și va pleca spre Sofia luni la amiază.

Partida va fi condusă la centru de arbitru polonez Liskiewicz (care a oficiat și la turneul olimpic de la Seul).

Mihail Marin —
noul campion!

În absența deținătorului titlului național, a marelui maestru internațional Florin Gheorghiu, liga A a campionatului individual masculin al României n-a mai avut un anume favorit, șanse la locul întâi emînd autorii unor rezultate bune în sezonul estival: Constantin Ionescu, Valentin Stoica și Mihail Ghinda — protagoniștii turneului nostru internațional, Iulius Armaș — cîștigătorul autoritar al Festivalului de la Bagneux (Franța) și Adrian Negulescu, Ovidiu Foișor, Parik Ștefanov, Mihail Marin — bine cotați în lista valorică Elo. Considerată și ultima competiție internă înaintea Olimpiadei de șah de la Salonic, întrecerea a avut o miză special subliniată de antrenorul coordonator al lotului masculin, Emanuel Reicher, în vederea selecției după momentul de formă sportivă. Poate, tocmai de aceea, cei interesați au încercat să înviorze atmosfera „pacifistă” a finalei (puternic marcată de „dueluri” egale) prin partide angajante, încheiate nefericit pentru cei care și-au asumat riscuri prea mari. Pulsul marilor emoții și al micilor drame pe eșichier n-a putut fi urmărit, din păcate, de publicul doritor de spectacol din cauza sălii de joc (total nesatisfăcătoare) oferită de Vila „Corabia” din Predeal, înghesuiala incomodă atît jucătorilor cit și arbitrilor: Vasile Gologan și Gabriel Georgescu.

Turneul final a avut un coeficient Elo de 2 408 puncte și un CIV de 2 439 puncte, fiind posibilă realizarea normei de maestru internațional. Încă din primele runde s-au remarcat prin siguranța jocului maestrul internațional Mihail Marin și Adrian Negulescu, împărțînd mai multe zile poziția fruntașă în clasament. Tributarul unui start slab s-au dovedit Parik Ștefanov, Valentin Stoica, Mihail Ghinda și Iulius Armaș, ultimul preluînd chiar pentru moment „lanterna roșie” a turneului. Încercarea de a intra în normal nu s-a soldat pentru fiecare în limitele așteptate: dacă I. Armaș s-a mobilizat și a punctat în serie, P. Ștefanov n-a mai găsit resurse, iar M. Ghinda și V. Stoica au ratat prea multe situa-

ții avantajoase. Debutant în finală, minat de dorința realizării celei de-a doua norme de maestru internațional, juniorul Bela Takács II n-a gustat din liniștea „finalei remizelor” (chiar dacă a înscris în tabela de concurs 13 egaluri) fiind obligat de adversari la luptă deschisă. S-a descurcat foarte bine obținînd nu numai norma mult visată, dar și un loc nesperat pe podiumul învingătorilor!

La capătul celor 16 partide, realizînd 10,5 puncte, maestrul internațional Mihail Marin („Politehnica” București) și-a adjudecat pentru prima oară titlul de campion al României, ca urmare a inteligenței cu care a înbinat jocul strategic cu cel tactic, știînd cînd să forțeze pentru victorie și cînd să se mulțumească numai cu remiză. Prin performanța sa a dovedit încă o dată valențele unui stil în progres și măiestria care l-a consacrat anul trecut în cadrul turneului interzonal din cadrul C.M. Neînvinș în turneu, cîștigînd cinci dueluri, M. Marin și-a atras rivalii într-o cursă de urmărire obositoare. Șanse clare de egalare a rezultatului tinărului student al „Politehnicii” bucureștene a avut fostul nostru campion, A. Negulescu, dar acesta a convenit la prea multe „remize de salon”, mulțumindu-se cu poziția a doua în clasament. Practicînd un joc complicat, dar foarte rațional, C-tin Ionescu n-a reușit să scoată din pozițiile preferate tot ceea ce ar fi fost posibil. Înfrîngerea suferită de I. Armaș (care ar fi meritat un premiu special pentru combativitate fiind singurul autor a opt partide decise) i-a tăiat calea înspre medalii. Cu toate acestea, şahistul de la „Mecanică Fină” rămîne un jucător de bază al formației noastre naționale în care se poate avea încredere în cele mai grele confruntări.

Clasamentul final al Ligii A a campionatului României este următorul: 1. M. Marin („Politehnica” București) 10,5 p. 2. A. Negulescu („Petrul Ploiești”) 10 p. 3-4. B. Takács („Metalul” București) și C-tin Ionescu („Mecanică Fină” București) 9,5 p. 5-8 M. Ghinda („Politehnica” București), I. Armaș (I.T.B.), D. Dumitrache („Politehnica” București) și O. Foișor („Politehnica Iași”) 9p. 9-12. C. Navrotescu („Politehnica” Iași), S. Grinberg (A.E.M. Timișoara), M. Pavlov (I.T.B.), V. Stoica („Politehnica” București) 7,5p. 13. I. Birescu („Electromotor” Timișoara) 7 p. 14-15. I. Mărășescu (A.E.M. Timișoara) și T. Stanciu („Politehnica” București) 6,5p. 16. P. Ștefanov (I.T.B.) 5,5p. și 17. V. Nicolaide („Mecanică Fină” București) 5p.

MARGARETA MUREȘAN

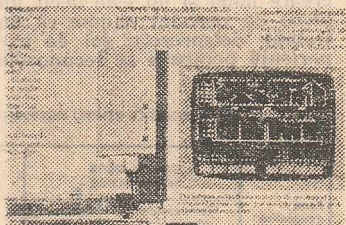
Toată lumea face sport

● Exceptată de la primul tur al competițiilor europene de fotbal, deținătoarea „Cupei, campionilor europeni”, formația olandeză PSV Eindhoven, a profitat de „pauză” pentru noi angajări. Prezenți la Olimpiadă, recrutori din patria lui „Philips” n-au stat degeaba, reușind transferul brazilianului Romario, de la Vasco da Gama, golgeterul turneului olimpic, cu 7 goluri înscrise. În contract, pe lingă obișnuitele, de-acum, numere cu 7 cifre, sînt prevăzute și... cinci bilete de avion Amsterdam — Rio de Janeiro și retur. ● PSV Eindhoven a anunțat transferul exact înaintea tragerii la sorți a turului doi al „C.C.E.”, în care va intra pe F.C. Porto, adică echipa de la care a preluat trofeul competiției continentale numărul 1. ● La tragerea la sorți evocată mai sus s-a menținut sistemul grupelor pentru „Cupa U.E.F.A.” (fără capi de serie). Iată, deci, cu cine ar mai fi putut „cadea” Victoria București, în afara de Dinamo Minsk: Benfica Lisabona, Groningen, Partizan Belgrad, F.C. Nuremberg sau AS Roma, Servette Geneva și F.C. Liège. ● După aproape 3 decenii (mai exact 29 de ani), titlul individual la tenis masculin a revenit unui „provincial”, George Cosac, de la Dinamo Brașov, grupare care, iată, se impune și în sporturile de vară, grație priceperii și hărniciei tehnicienilor și conducerii clubului. Excelent clădit fizic, cu un serviciu de „top mondial”, cu retur, joc la fileu și lovitură de dreapta competitive, George Cosac s-a impus la 20 de ani în campionatul republican al seniorilor, dovedind, totodată, „caracter de învingător”, după ce a „întors” rezultatul finalei, de la 1-2 la seturi! ● Remarcabilă și performanța Florentinei Curpene, o altă brașoveancă (de la ICIM), campioană la simplu feminin, dar regretabil subterfugul din probele de dublu, unde două perechi din trei au fost alcătuite din membri ai unor cluburi diferite, ridicînd numărul titlurilor, practic, de la 5 la 7. Sau, cum ar veni, toată lumea mulțumită, titlurile s-au bifat în mai multe părți... ● Argentinianul Diego Maradona recidivează: în etapa de debut a campionatului italian de fotbal, unicul gol al formației din Napoli în fața echipei Atalanta Bergamo a fost înscris de Maradona cu mina! La vestiar, vedeta argentiniană a recunoscut fără să clipească infracțiunea, adăugînd: „Era păcat ca meciul să se încheie la egalitate”. ● În aceeași etapă, un debut remarcat l-a avut sovieticul Zavarov, de la Juventus, care, spun ziaristii italieni, aminteste suporterilor formației torineze de Platini, prin acuratețea paselor și clarviziunea în joc. ● Francezul Alain Priour a stabilit un nou record mondial de săritură în lungime cu... motocicletă. Lansat de pe trambulina de la Saint Nizier de Mouchette, în Alpii francezi, Alain Priour a plutit în aer 84,30 m! ● Transferat pentru o sumă enormă (dublu față de transferul lui Maradona la Napoli), hocheistul canadian Wayne Gretzky a debutat fulminant la noua sa echipă, Los Angeles Kings, înscirînd 4 din cele 8 goluri în meciul cu Detroit Red Wings. La partidă au asistat 16 005 spectatori, veniți să-l vadă pe Gretzky, care, după 8 sezoane la Edmonton Oilers, a plecat spre aurul Californiei. Victoria lui Los Angeles Kings în fața echipei din Detroit este prima înregistrată în 22 de ani de confruntări directe! ● Președintele Comitetului de organizare a Jocurilor Olimpice de iarnă de la Lillehammer (Norvegia) a fost ales Ole Sjetne, de profesie... bancher. Ole Sjetne s-a remarcat încă din 1978, cînd a fost creat comitetul de inițiativă al orașului norvegian pentru găzduirea Olimpiadei din... 1994. ● După esuarea tratativelor cu clubul Spartak Moscova vizînd transferarea portarului Rinat Dasaev, formația spaniolă FC Sevilla a anunțat că va apela la serviciile argentinianului Luis Islas, și el titular al reprezentativei țării sale.

LUCIAN OPREA

El e „vinovatul”?

Inițialele „H.P.” au fost foarte la modă la recenta Olimpiadă. Ele vin de la „Hewlett Packard”, firma care a produs un computer specializat în analiza substanțelor înguritate de sportivi. Programul computerului a cuprins o ușor de consultat „bibliotecă” de substanțe, numită „Probability Based Matching” (P.M.B.), orice substanță necunoscută putînd fi comparată cu altele similare dintr-un spectru de 12 000 de tipuri, incluzînd 852 de variante de droguri. În mai puțin de 15-20 de secunde, „H.P.” furnizează o listă de pînă la 20 de substanțe care corespund celei necunoscute supuse analizei. Identificarea și „cîntărirea” se puteau realiza

pînă la niveluri de picograme (a miliardă parte dintr-un gram)! „Bătăia de cap” cea mai mare i-a fost dată computerului de posibilitatea existenței unor droguri obținute prin sinteză, situații rezolvate prin identificarea, printr-un program special, a fiecărui element component în parte și indicarea rezultatului (sau substanței rezultate) din compunerea lor.

Tăcut ca un „Sfinx”, computerul Olimpiadei a „vorbit” de cîteva ori, suficient însă pentru a reprimă orice alte tentații ulterioare spre utilizarea medicamentelor interzise. După cum se știe, la Olimpiadă au călcat pe „becul roșu”, 2 sportivi bulgari (haltere), 2 unguri (haltere), 2 canadieni (atletism și haltere), 1 britanic (judo), 1 spaniol (tot haltere), 1 australian (pentation) și un afgan (lupte). Totuși, bineînțeles, li s-au retras medaliile. Dar dincolo de sancțiune, rămîne fapta care a generat-o și care, deja, se constituie într-un avertisment serios asupra evoluției viitoare a sportului. De altfel, pe lingă gigantism (cum aprecie președintele C.I.O., Juan Antonio Samaranch), Jocurile Olimpice mai sînt amenințate și de acest flagel al „medicamentației”, dome-

niu cu dezvoltare explozivă și absolut necesar progresului sportului, dar cu condiția să nu calce alături, mutînd întrecerea sportivă de pe pista arenelor în eprubetele laboratoarelor. Substanțele anabolizante denaturează însăși rațiunea de a fi a sportului, făcînd din niște sportivi — niște „alteceva”.

Fiind, pînă la urmă, tot rod al unor cercetări științifice (cu finalitate malefică, e-adevărat), substanțele anabolizante și-au găsit, iată, un antidot în acest computer pe care tot știința l-a creat. Se înțelege, însă, că această vinătoare de droguri ar putea înceta cu prețul unei educații mai ferme și-al unei conștiințe de sportiv mai înalte. Poate, și-al unor medalii în minus, care-ar fi răscumpărate, totuși, de aliajul mult mai prețios al sportivității. (O. Știre).

Un prim răspuns la întrebarea dumneavoastră:

CÎND VA APĂREA ALMANAHUL FLACĂRA '89?

După cum ne încredințăm în mod ferm și, sperăm, irevocabil conducerea Combinatului poligrafic „Casa Scînteii” — cea mai mare tipografie a țării — minunații noștri colegi, tipografii, depun toate strădanile pentru ca

Almanahul Flacăra '89 să ajungă cît mai curînd în miinile dumneavoastră.

În ce ne privește, noi, cei din redacție, care am încredințat combinatului — chiar înainte de termen — întregul material necesar tiparu-

lui, nu vom spune, totuși, că ne-am încheiat datoria, ci ne vom strădui să-i sprijinim mai departe pe maestrul literarei, astfel ca angajamentul lor — și al nostru — să devină faptă spre sfîrșitul acestei luni.

Elvira Popescu :

„Sînt româncă și sînt mîndră de locul nașterii și tinereții mele“

Una din întrebările care m-au încercat în Parisul acestei toamne calme o privea pe marea actriță Elvira Popescu, un măt al scenei române și franceze, un nume sacru în istoria teatrului și filmului, inclus în toate enciclopediile și dicționarele de prestigiu ale lumii. Tentativă unei întâlniri — privilegiu unic acum, cînd actrița își trăiește senectutea cu o aleasă discreție, fără jurnale scandaloase, fără dezvăluiri sentimentale, fără zgometul care însoțește de regulă un sfîrșit de carieră — era greu de stăpînit.

Primul meu gînd a trecut pe la cele trei volume ale cărții de telefon a Parisului. Nici un număr. La o cafea pe o terasă de pe trotuarele Champs Elysées am deranjat un francez de modă veche care își savura înghețata într-o dulce reverie a unei simbote însoțite. Se vedea de departe că pentru el week-end-ul era amintirea. L-am întrebat de Elvira Popescu. A suris frumos, întinerind într-o clipă. Geniale! a exclamat francezul. L-am întrebat dacă nu cumva, din întâmplare cu o aleasă discreție, fără jurnale scandaloase, fără dezvăluiri sentimentale, fără zgometul care însoțește de regulă un sfîrșit de carieră — era greu de stăpînit.

Am mulțumit frumos, mi-am sorbit cafeaua amară și am coborît pe Champs Elysées pînă în Place Clemenceau, unde Champs Elysées se intersectează cu Avenue de Marigny. Între copacii contaminați de toamnă — sediul Teatrului Marigny, unde Elvira Popescu a fost directoră și proprietară vreme de câteva decenii. Ușile erau închise. Doar o casieră își verifica niște hîrtii. Încercați la intrarea actorilor, doar o femeie de serviciu cu un aspirator. Adresa și telefonul doamnei Elvira? Nu știu! Poate direcția teatrului. Încercați luni. Luni e tirziu! am spus eu. Atunci mergeți pe Avenue Foch și întrebați cam pe la mijlocul bulevardului. Toată lumea știe unde locuiește Doamna! Poate aveți noroc să nu fie plecată din Paris la reședința sa de vară. Cu o emoție amestecată cu teamă, am făcut cale întoarsă pe Champs Elysées, pînă la Arcul de Triumf. Din Place Charles de Gaulle Etoile, am coborît pe Avenue Foch, unul din bulevardele largi, care se desfac ca niște raze de soare din Place Etoile. Case vechi, construcții impresionante de la începutul acestui veac înconjurat de copaci bătrîni și cu ronduri de flori și peluze, apără locatarii de circulația trepidantă de pe Avenue Foch. Am întrebat o adolescentă ieșită la plimbare. Nu știa nimic. Am oprit o doamnă. Mi-a spus că știe că locuiește pe aproape, dar nu poate spune exact. Am deranjat un bătrîn așezat pe o

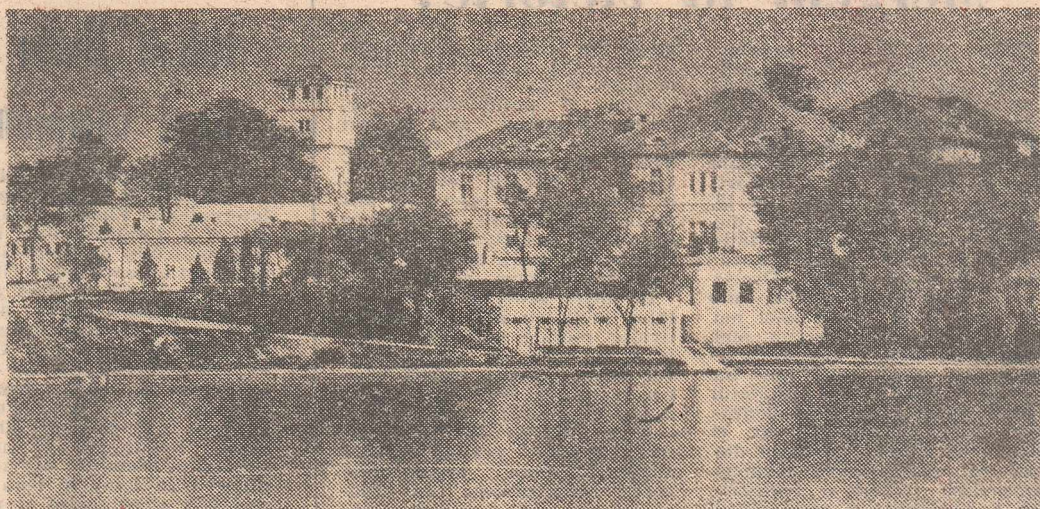
bană. Mi-a arătat două clădiri înalte, cu câteva etaje. Într-una din ele stă sigur. Dar s-ar putea să fie plecată la casa sa de la Deauville. Auzise că marea vedetă a teatrului francez ar fi bolnavă. Am coborît spre cele două case învaluite în verdețată, ascunse de flori și tufe de trandafiri, protejate de grilaje înalte, cu porți închise, cu camere de luat vederi și interfoane la intrare, fără nici un semn privitor la identitatea locatarilor. Am coborît și mai mult spre Porte Dauphine și am oprit la o Conciergerie, o cușcă de portar cit un apartament cu geamuri mari de sticlă. Un bătrîn solid, cu caschetă și fireturi la umeri m-a primit cu bunătatea nemărginită a senectuții care nu mai are ce pierde. Doamna Elvira, L'idol de ma jeunesse, sigur că da!, stă pe aproape, dar de ce o caut? I-am spus că sînt un compatriot și că aș vrea să o deranjez pentru un interviu. Vai, domnule, a spus el. Eu o admir pe Doamna, dar nu am voie să vă spun unde locuiește! Pe strada aceasta stau doar „grosses têtes“ ale culturii franceze și dacă vă spun adresa imi pierd piinea. Așa e lumea de azi. Nu vrea să știe unde poate fi găsită. Pe vremea mea era o cinste să-ți știe casa! Am insistat. Bătrînul s-a înmuiat la suflet. Numero 76! Dar să nu spun nimănui de unde știu. Își pierde piinea. Pe aproape stă și Herbert von Karajan pe care îl caută ziariștii în disperare și alte nume mari. Face o excepție pentru mine că vin de departe și pentru că e vorba de Doamna. Numărul 76 are porțile deschise. Numai intrarea în clădire e închisă. Folosesc interfonul. Doamna doarme. Reveniți-mi-l cu un telefon! Am cîștigat o speranță. Pentru prima dată Parisul nu mi s-a mai părut atît de mare și de copleșitor. A doua zi am aflat de la Ambasada că actrița vine în fiecare an la recepția organizată cu prilejul zilei naționale a României. Pentru prima dată în această vară a trimis o scrisoare cu rugămintea de a fi scuzată pentru absență cauzată de o boală grea. A venit și ziua de duminică. Am telefonat. „Doamna se simte rău. Chiar acum stă de vorbă cu medicul. Reveniți luni“. Cu chiu cu vai a trecut și ziua de duminică. Am sunat luni. „Așteptați o clipă!“ Și deodată, ea, marea doamnă a teatrului francez „Ce faci, dragul meu? De cit timp ești la Paris? Iartă-mă că sînt bolnavă! Nu te supăra că nu te pot primi în zilele acestea dar sînt apăsătoare grave maladii, urîtă rău, grea, te rog frumos. Mai sună-mă apăsătoare quelques jours!“ Niciodată nu m-am rugat pentru sănătatea cuiva ca în acele

(Continuare în pag. 21)

CORNEL NISTORESCU

Reportajul numărului viitor:

Insula Pantelimon: Un posibil paradis turistic

O priveliște unică, excepționale dotări hoteliere, agrement pe măsura turismului de înaltă clasă. Iată, pe scurt, câteva dintre atribuțiile noului complex turistic Lebadă, deschis de curînd într-un loc ce începe să existe iarăși pentru bucureșteni: insula Pantelimon. Aflată în

mijlocul lacului cu același nume, în partea de Est a Capitalei, (vă oferim în acest număr imaginea de mai sus), insula ni se înfățișează astăzi într-un decor impresionant. Un amplu fotoreportaj, în numărul nostru viitor.

Fotografie de PAUL AGARICI

VREMEA

cum a fost
cum va fi

ION DRĂGHICI

Presupunînd că cititorii stabili ai rubricii noastre au remarcat că deseori reluăm citate din „Buletinul lunar“ al Institutului Meteorologic Central al României, ne simțim datorți cu unele succinte precizări legate de această prestigioasă publicație. Nu îndrăznim însă să facem acest lucru noi înșine și preferăm să dăm cuvîntul directorului Institutului Meteorologic Central numit în această funcție la puțin timp după terminarea primului război mondial — tînărul profesor universitar ENRIC OTETELISANU, ulterior membru al Academiei Române.

„Buletinul lunar al Institutului Meteorologic este o publicație periodică oficială a acestei Instituții și are de scop a da lună de lună o dare de seamă a rezultatelor observațiilor făcute la diferitele stațiuni meteorologice, precum și a întregii activități a serviciului meteorologic și a progreselor realizate în diferitele ramuri ale acestei științe și a geofisicii în genere.

Această publicație care în 1916 împlinea 25 de ani de apariție continuă, a fost nevoită să înceteze în August a celuiși an, odată cu intrarea noastră în război. De atunci împrejurările nu au mai permis reparația ei pînă în momentul de față (ianuarie 1921 n.n.).

„Costul extrem de ridicat al hîrtiei și al tipăritului nu ne permit să reluăm această publicație în forma în care o adusesem în anul 1916, cu atît mai mult cu cit astăzi... ne vedem nevoiți a măli tirajul de la 600 exemplare înainte de război la cel puțin 1000. Din această cauză sîntem nevoiți să concentrăm materialul în cel mult 16 pagini (format mare n.n.) în fiecare lună și numai excepțional vom depăși acest număr.

Buletinul va cuprinde 4 părți și anume: 1) O dare de seamă a timpului (vremii — n.n.) în cursul lunii respective însoțit de tabele climatologice corespunzătoare. 2) Scurte studii și notițe meteorologice. 3) Dare de seamă a activității meteorologice atît al țării cit și al celorlalte State, pentru ca progresele realizate în alte părți să poată fi cunoscute și introduse și la noi 4) Recenzii din reviste și publicațiuni și bibliografii meteorologice și geofisice.

„Chiar în primul număr al noii serii a „Buletinului lunar“ (ianuarie 1921), directorul In-

stitutului Meteorologic Central inserează un interesant articol intitulat „Schimbările din 1908 și 1920 în Organizația Serviciului nostru meteorologic și opiniunea savanților străini“. Cea mai mare parte a articolului revine la două prelungite citate din binecunoscuta revistă germană „Meteorologische Zeitschrift“ și din periodical belgian „Ciel et Terre“. Din prima publicație, în traducerea lui ENRIC OTETELISANU reproducem următoarele: „Se știe că în București există un Institut Meteorologic care sub conducerea pricepută a intemeietorului acestei instituții d. St. Hepites se bucură, de mai bine de 40 de ani, de o faimă indeobște cunoscută“ (M.Z. iunie 1908). În ceea ce privește cea de a doua publicație redactorul șef al revistei „Ciel et Terre“, d. Lagrange consemnează în numărul 9/10 din 1920 „Noul Institut Meteorologic (din București n.n.), după cum era și cel vechi, va fi pus sub direcțiunea Ministerului de Agricultură... Noi primim cu bucurie această creare nouă și nu este decît un lucru de regretat anume că au trebuit doispnezeze ani de experiență pentru a se recunoaște

necesitatea independenței acestei instituții științifice și că s-a desființat în 1908, ceea ce se restabilește în 1920“, (Auzie la faptul că Institutul Meteorologic al României, înființat încă din 1884 a fost desființat în 1908 cînd a fost trecut ca o secție anexă a Observatorului Astronomic; corespunzător, intervalul 1908—1920 a însemnat o perioadă de declin pentru meteorologia românească).

ENRIC OTETELISANU, care a condus Institutul Meteorologic Central practic pentru întreaga perioadă dintre două războaie mondiale, avea să readucă meteorologia românească la același înalt profesionalism pe care aceasta îl atinsese sub conducerea lui Ștefan Hepites.

Din cele prezentate reiese foarte clar seriozitatea preocupărilor curente și de perspectivă ale meteorologiei românești de acum aproape 70 de ani. Pe parcursul a citorva numere viitoare ale revistei „Flacăra“ vom avea ocazia să cunoaștem mai în detaliu unele dintre cele preocupări. Corespunzător, vom putea evalua mai obiectiv și progresele realizate de atunci și pînă în prezent.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 13-19 octombrie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m ²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	15÷21	4÷9	6÷17	32.2	Buc. Filaret Baneasa 1932	-5.5	Galati 1959
Deal și podis	14÷19	2÷7	8÷13	28.0	1931 1923	-6.2	Cluj Napoca 1970
Depresiuni	12÷17	0÷5	8÷12	26.0	Mercurea Ciuc 1953	-9.7	Josani 1970
Vi. Ome	2÷3	-3÷-5	20	13.0	1958	-16.6	1941
Litoral	17÷18	9÷10	6÷8	30.4	Constanta 1973	-1.8	Mangalia 1951

Prin intermediul tabelului climatologic, revenim la conținutul obișnuit al rubricii noastre. Deci... „Cum a fost?“. În ultimele zile a predominat o vreme frumoasă. Bruma, din zonele depresionare și ceața, prezentă în primele ore ale dimineții, au fost singurele fenomene meteorologice produse. De la o zi la alta s-a resimțit un proces ușor de încălzire.

În următorul interval (13—19 octombrie), se va menține vremea frumoasă, în cea mai mare parte a țării. Doar în regiunile nord-vestice cerul va fi variabil și cu totul izolat va ploua slab. Regimul termic va fi mai ridicat decît cel climato-

logic normal.

Temperaturile maxime vor avea valori cuprinse între 16° și 26°C, izolat mai ridicate în sud-vestul țării. Temperaturile minime se vor situa între 5° și 15°C, mai coborîte în primele dimineți în depresiuni unde vor mai fi condiții de brumă. Dimineata, în zonele joase, se va produce ceață.

Și la București va fi o vreme frumoasă, cu cerul variabil mai mult senin. Temperaturile maxime vor avea valori cuprinse între 23° și 26°C, iar temperaturile minime între 7° și 10°C. În primele ore ale dimineții vor fi condiții de formare a ceații.

Adresa: Redacția: București, Piața Științei 1, casuta postală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42, Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei“. Cititorii din străinătate se pot abona prin „RÔMPRESFILATELIA“ — sectorul export-impòrt presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.